

Sprawozdanie

z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krakowie

za rok 2002 r.

1. INFORMACJE OGÓLNE	6
1.1. Zakres realizowanych zadań.....	6
1.2. Zakres Systemu Pomocy Społecznej Miasta Krakowa:	8
1.3. STRUKTURA ORGANIZACYJNA I KADROWA MOPS.	9
1.3.1. Rys historyczny	9
1.3.2. Struktura organizacyjna i zatrudnienie w MOPS	10
1.3.3. Struktura Filii i realizowane zadania.....	11
2. OPIS REALIZACJI ZADAŃ	14
2.1. Pomoc dla dzieci i młodzieży	14
2.1.1. Kierunki przekształceń systemu opieki nad rodziną i dzieckiem w ramach Systemu Pomocy Społecznej w Krakowie.....	14
2.1.2. Działania profilaktyczne.	19
2.1.3. Działania profilaktyczne - placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.	20
2.1.4. Działania interwencyjne i pomocowe.....	22
2.1.5. Pomoc dzieciom niepełnosprawnym.	22
2.1.6. Pomoc na rzecz rodzin zastępczych.	23
2.1.7. Pogotowia rodzinne.	23
2.1.8. Program „W stronę rodziny”.	25
2.1.9. Ośrodki adopcyjno - opiekuńcze.	26
2.1.10. Całodobowe placówki opiekuńczo - wychowawcze.	27
2.1.11. Odpłatność za pobyt dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.....	29
2.1.12. Pomoc na usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem wychowanków placówek i rodzin zastępczych.....	30
2.2. Działania na rzecz rodziny z trudnościami życiowymi (konflikty, przemoc, bezrobocie).....	31
2.2.1 Pomoc dla rodzin z problemem przemocy oraz dla rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych.	32
2.2.1.1. Działania pracowników socjalnych i specjalistów MOPS.....	32
2.2.1.2. Interwencja Kryzysowa.	33
2.2.1.3. Schronisko dla Ofiar Przemocy w Rodzinie.....	34
2.2.1.4. Zapewnienie schronienia matkom z dziećmi do lat 10.....	35
2.2.2. Pomoc rodzinom z problemem bezrobocia.	35
2.2.2.1. Giełda Pracy Non - Stop.....	36
2.2.2.2. Program pracy socjalnej z osobą bezrobotną.....	38
2.3. Pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym.	38
2.3.1. Poradnictwo i praca socjalna.....	39
2.3.2. Działania interwencyjne na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi.	39
2.3.3. Świadczenia dla osób starszych i niepełnosprawnych.	39
2.3.4. Usługi opiekuńcze.	40
2.3.5. Dzielne ośrodki wsparcia.	41
2.3.6. Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych.	42
2.3.7. Domy Pomocy Społecznej.	47
2.3.8. Orzekanie o stopniu niepełnosprawności.	48
2.3.9. Pomoc kombatanom.....	51
2.4. Inne działania na rzecz osób i rodzin	51
2.4.1. Poradnictwo specjalistyczne i praca socjalna.....	51
2.4.2. Poradnictwo telefoniczne.	52
2.4.3. Świadczenia materialne.....	54
2.4.4. Dodatkowe działania podejmowane w ramach Filii MOPS.	54
2.4.4.1. Filia nr 1	55
2.4.4.2. Filia nr 2	56
2.4.4.3. Filia nr 3	57
2.4.4.4. Filia nr 4	57
2.4.4.5. Filia nr 5	58
2.4.4.6. Filia nr 6	59

2.4.4.7. Filia nr 7	60
2.4.4.8. Filia nr 8	60
2.4.4.9. Filia nr 9	60
2.4.4.10. Filia nr 10	62
2.5. Pomoc osobom bezdomnym.	62
2.5.1 Diagnoza sytuacji w Krakowie.	62
2.5.2. Działania indywidualne o charakterze profilaktycznym, realizowane w filiach MOPS.	63
2.5.3. Pomoc w formie noclegu.	64
2.5.4. GWAB – Grupa Wsparcia dla osób wychodzących z bezdomności.....	65
2.5.5. Interwencje w miejscach pobytu osób bezdomnych, w godzinach nocnych, w okresie zimowym.....	66
2.5.6. Organizacja Wieczery Wigilijnej dla około 800 osób bezdomnych.....	66
2.5.7. Świadczenia materialne na rzecz bezdomnych:.....	66
2.5.8. Udział w Narodowym Spisie Powszechnym – pomoc przy spisywaniu osób bezdomnych.	67
2.6. Pomoc uchodźcom.....	68
2.7. Dodatki mieszkaniowe.	68
2.8. Realizacja zadań priorytetowych dzielnic.	70
2.9. Programy i akcje realizowane przez MOPS.....	71
2.9.1. Przebieg oraz efekty akcji „Uważaj, komu dajesz swoje pieniądze”.	71
2.9.2. Ogólnopolska akcja charytatywna „Góra Grosza”.	72
2.9.3. Program „W stronę rodziny”	73
2.9.4. GWAB – Grupa Wsparcia dla osób wychodzących z bezdomności.....	73
2.9.5. "Program pracy socjalnej z osoba bezrobotną".	73
2.9.6. „Wyprawka szkolna”.	73
2.9.7. „Rządowy program wspierania gmin w dożywianiu uczniów”.	74
2.9.8. Program „Grupa wsparcia dla rodzin z problemem alkoholowym”.	74
2.9.9. Pilotażowy program pracy zespołowej z osobami uzależnionymi i ich rodzinami, realizowany wspólnie z Krakowskim Centrum Terapii Uzależnień.	75
2.9.10. Program pracy z rodzinami dysfunkcyjnymi.....	75
2.9.11. Lokalny program pomocy społecznej w postaci dofinansowania do opłat mieszkaniowych.	75
2.10. Współpraca międzynarodowa.....	76
2.10.1 Współpraca z Urzędem Miasta Frankfurt.	76
2.10.2. Współpracy z Zakładami Bethel w Bielefeld.....	77
2.10.3. Współpraca z Lipskiem.	78
2.10.4. Inne wyjazdy zagraniczne	78
2.10.5 Wizyty delegacji zagranicznych.	79
2.11. Konferencje i spotkania.....	79
2.11.1. Konferencje z okazji Międzynarodowego Dnia Seniora.	79
2.11.2. Konferencje i spotkania na temat pomocy na rzecz rodzin i dzieci.	80
2.11.3. Spotkanie z okazji Dnia Pracownika Socjalnego.	81
3. INNE DZIAŁANIA NIEZBĘDNE DLA FUNKCJONOWANIA OŚRODKA.	81
4. DOSKONALENIE ZAWODOWE	84

LISTA ZAŁĄCZNIKÓW DO SPRAWOZDANIA Z DZIAŁALNOŚCI MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W 2002 ROKU

Załącznik nr 1. Uchwała nr XCIV/887/01 Rady Miasta Krakowa z dnia 5 grudnia 2001 roku zmieniająca uchwałę nr XXXIII/228/91 Rady Miasta Krakowa z dnia 14 października 1991 r. w sprawie utworzenia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krakowie.

Załącznik nr 2. Wykaz jednostek Systemu Pomocy Społecznej Miasta Krakowa.

Załącznik nr 3. Schemat usytuowania komórek organizacyjnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krakowie.

Załącznik nr 4. Zestawienie zadań realizowanych przez jednostki pomocy społecznej.

Załącznik nr 5. Zestawienie zadań realizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej ze wskazaniem wymaganych kryteriów dochodowych, wielkości świadczeń, ilości osób nimi objętych oraz średniej wielkości świadczenia.

Załącznik nr 6. Plan i wykonanie budżetu Systemu Pomocy Społecznej Miasta Krakowa w roku 2002.

a) Tabela nr 1. Plan i wykonanie budżetu MOPS – wydatki bieżące.

b) Tabela nr 2. Plan i wykonanie budżetu MOPS – wydatki inwestycyjne.

c) Tabela nr 3. Zadania obligatoryjne z ustaw lub uchwał Rady Miasta, dla których wysokość świadczeń lub dotacji wynika z przepisów prawa.

d) Tabela 4. Zadania o charakterze obowiązkowym z ustaw, dla których wydatki mają charakter zmienny (np. wynik zamówienia publicznego, wysokość świadczeń określona widelkami).

e) Tabela nr 5. Świadczenia przysługujące zgodnie z art. 3 i 4 Ustawy o pomocy społecznej (o zmiennej wysokości wydatków).

f) Tabela nr 6. Zadania fakultatywne o zmiennej wysokości wydatków.

Załącznik nr 7. Wybrane artykuły, informacje opublikowane w prasie nt. zadań realizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Załącznik nr 8. Struktura Systemu Pomocy Społecznej Miasta Krakowa.

a) System Pomocy Społecznej – miejskie jednostki organizacyjne.

b) System Pomocy Społecznej – jednostki organizacyjne prowadzone przez organizacje pozarządowe.

1. INFORMACJE OGÓLNE

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie został powołany uchwałą Rady Miasta nr XXXIII/228/91 z dnia 14 października 1991 roku, zmienionej uchwałą Rady Miasta Krakowa Nr XXVI/254/95 z dn. 19 lipca 1995 roku oraz uchwałą Nr XIII/107/99 z dn. 17 marca 1999 roku oraz uchwałą Nr XCIV/887/01 z dn. 5 grudnia 2001 roku.

1.1. Zakres realizowanych zadań.

W roku 2002 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie realizował następujące zadania:

1. zadania obligatoryjne z ustaw lub uchwał Rady Miasta Krakowa.

a) własne

- zasiłki mieszkaniowe w ramach lokalnego programu pomocy społecznej w postaci dofinansowania do opłat mieszkaniowych (Uchwała Nr LVII/454/2000 Rady Miasta Krakowa z dnia 12 lipca 2000 r. w sprawie lokalnego programu pomocy społecznej w postaci dofinansowania do opłat mieszkaniowych),
- dodatki mieszkaniowe (ustawa z dn. 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych Dz.U.2001.71.734),
- pomoc na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej (art. 10a ust. 11b ust. o pom. społ.),
- pomoc na zagospodarowanie dla rodziny zastępczej (§16 ust. 1 Rozporządzenia RM z dnia 29 września 2001 r. w sprawie rodzin zastępczych),
- pomoc pieniężna na usamodzielnienie dla wychowanka rodziny zastępczej i placówki opiekuńczo-wychowawczych (art. 10a ust. 11a ust. o pom. społ.),
- pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki (art. 10a ust. 11a ust. o pom. społ.),
- dotowanie niepublicznych ośrodków adopcyjno-opiekuńczych, placówek opiekuńczo-wychowawczych, świetlic, klubów, ognisk, mieszkań chronionych (art. 10a ust.7 ust. o pom. społ.),
- wynagrodzenie dla rodzin zastępczych pełniących funkcje pogotowia rodzinnego (art. 33f ust. 3 ust. o pom. społ.),
- program rządowy „Wyprawka szkolna” (Rozporządzenie R M z dnia 9 lipca 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu udzielania pomocy uczniom rozpoczynającym naukę w klasach pierwszych szkół podstawowych w roku szkolnym 2002/2003).

b) zlecone

- zasiłki pielęgnacyjne i rodzinne (ust. z dnia 1 grudnia 1994 r. o zasiłkach rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych Dz. U. 1995 Nr 4 poz. 17),
- zasiłki stałe (art. 11 ust. 1 ust. o pom. społ.),
- renty socjalne (art. 11 ust. 1 ust. o pom. społ.),
- zasiłki okresowe, gwarantowane zasiłki okresowe (art. 11 ust. 2 ust. o pom. społ.),
- zasiłki macierzyńskie okresowe i jednorazowe (art. 11 ust. 2 ust. o pom. społ.),
- składki na ubezpieczenie społeczne (art. 11 ust. 2a ust. o pom. społ.),
- zasiłki stałe wyrównawcze (art. 27 ust. 4 ust. o pom. społ.).

Wysokość kosztów tej grupy zadań wynika z przepisów, określających wartość świadczenia lub wysokość dotacji. Łączne wydatki wyniosły 80 668 729 zł.

2. zadania o charakterze obowiązkowym z ustaw:

- składki na ubezpieczenie zdrowotne (art. 11 ust. 2b ust. o pom. społ.),

a) własne

- pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej dla wychowanków domów dziecka i rodzin zastępczych (§ 15 ust. 1 Rozp. RM z dn. 09.10.2001 r. w sprawie udzielenia pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie),
- usługi opiekuńcze (art. 10 ust. 2 pkt. 2),
- sprawienie pogrzebu (art. 10 ust. 2 pkt. 5),
- udzielanie schronienia bezdomnym, posiłku, zapewnienie ubrania osobom potrzebującym (art. 10 ust. 1 pkt. 1),
- prowadzenie DPS, ośrodków wsparcia (art. 10a pkt. 1, pkt. 10),
- prowadzenie OIK (art. 10a pkt. 6),
- utrzymanie Ośrodka, praca socjalna, poradnictwo specjalistyczne (art. 10 ust. 1 pkt. 4 i 6),
- program „Dożywianie uczniów” (Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 stycznia 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu udzielania pomocy w dożywianiu uczniów w 2002 r. (Dz. U. 2002 Nr 6 poz. 56).

b) zlecone

- pomoc uchodźcom: świadczenia pieniężne, składka na ubezpieczenia zdrowotne, specjalistyczne poradnictwo socjalne (art. 11a pkt. 6 ust. o pom. społ.),
- usługi specjalistyczne psychiatryczne (art. 11 pkt. 5 ust. o pom. społ.),
- prowadzenie środowiskowych domów samopomocy (art. 11 pkt. 6 ust. o pom. społ.),
- orzecznictwo - Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności (art. 6a ust. o rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych).

Wysokość wydatków tej grupy zadań jak i dwóch następnych jest zmienna: wartość świadczenia określona „widelkami” bądź koszt zależy od wysokości dotacji czy wyników zamówienia publicznego. Łączne wydatki wyniosły 29 971 354 zł.

3. świadczenia przysługujące zgodnie z art. 3 i 4 ustawy o pomocy społecznej:

a) własne

- zasiłki celowe (żywność, leki, opał, gaz, prąd) (art. 10 ust. 1 pkt. 2 ust. o pom. społ.),
- pomoc rzeczowa (art. 10 ust. 1 pkt. 3 o pom. społ.).

b) zlecone

- pomoc w formie biletu kredytowanego (art. 11 pkt. 4 o pom. społ.).

Łączne wydatki wyniosły 3 599 065 zł.

4. zadania o charakterze fakultatywnym - tu wysokość wydatków zmienna: wartość świadczenia określona „widelkami” bądź koszt zależy od wysokości dotacji czy wyników zamówienia publicznego.

a) własne

- jednorazowe świadczenie dla rodziny zastępczej z tytułu zdarzenia losowego (§16 ust. 2 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 września 2001 r. w sprawie rodzin zastępczych),
- zasiłki celowe i celowe specjalne (art. 10 ust. 1 pkt. 2 ust. o pom. społ.),
- pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie (art. 10 ust. 1 pkt. 3a i 3b ust. o pom. społ.).

b) zlecone

- zasiłki okresowe (art. 11 pkt. 2 ust. o pom. społ.),
- zasiłki okresowe specjalne (art. 11 pkt. 2 ust. o pom. społ.).

Łączne wydatki wyniosły 2 502 107 zł.

W celu realizacji zadań pracownicy socjalni MOPS przeprowadzili 55 502 wywiady środowiskowe. Wydano łącznie 80 881 decyzji administracyjnych w sprawie świadczeń pomocy społecznej.

W 2002 roku ze świadczeń w formie usług i świadczeń finansowych skorzystało 22 870 rodzin (53 211 osób), natomiast wyłącznie pracą socjalną objętych było 6 995 rodzin (13 861 osób). Łącznie z pomocy korzystało 29 865 rodzin (67 072 osoby).

Biorąc pod uwagę fakt, że według stanu na dzień 31 grudnia 2002 roku w Krakowie mieszkało 709 395 osób, w sferze zainteresowania systemu pomocy społecznej znalazło się ok. 9,45 % ogółu mieszkańców.

Z pomocy Działu Rehabilitacji Zawodowej i Społecznej Osób Niepełnosprawnych, w ramach środków przekazanych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na realizację zadań rehabilitacji społecznej i zawodowej, w 2002 roku skorzystało 7 075 osób.

Powiatowy Zespół Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności działający w ramach MOPS wydał 3 745 orzeczeń, 12 280 legitymacji osób niepełnosprawnych, oraz 4 138 opinii w celu uzyskania karty parkingowej.

Zakwalifikowano do ujęcia w księgach rachunkowych 99 250 dokumentów księgowych.

1.2. Zakres Systemu Pomocy Społecznej Miasta Krakowa:

W 2002 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej sprawował nadzór nad:

1) 30 miejskimi jednostkami organizacyjnymi:

- a) 15 domów pomocy społecznej (2 078 miejsc) – wydatki w tym zakresie wyniosły 41 156 871 zł,
 - b) Miejskie Dzielne Domy Pomocy Społecznej (350 miejsc)- wydatki w tym zakresie wyniosły 2 044 289 zł,
 - c) 1 środowiskowy dom samopomocy (54 miejsca)- wydatki w tym zakresie wyniosły 418 153 zł,
 - d) 11 całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych (538 miejsc) - wydatki w tym zakresie wyniosły 15 326 698 zł
 - e) Ośrodek Interwencji Kryzysowej (23 interwencyjne miejsca hostelowe) - wydatki w tym zakresie wyniosły 826 228 zł
 - f) Ośrodek Adopcyjno Opiekuńczy - wydatki w tym zakresie wyniosły 317 027 zł
- Łączne wydatki wyniosły 60 089 266 zł.

2) 50 innymi jednostkami organizacyjnymi prowadzonymi przez organizacje pozarządowe, których działalność jest finansowana lub dofinansowana przez Miasto Kraków:

- a) 2 domy pomocy społecznej (97 miejsc)- wydatki w tym zakresie wyniosły 1 418 916 zł,
- b) 12 całodobowych niepublicznych placówek opiekuńczo- wychowawczych (293 miejsc) - wydatki w tym zakresie wyniosły 5 854 602 zł,
- c) 9 warsztatów terapii zajęciowej (307 miejsc))- wydatki w tym zakresie wyniosły 4 246 128 zł,

- d) 6 środowiskowych domów samopomocy (193 miejsca)- wydatki w tym zakresie wyniosły 1 171 007 zł,
- e) Miejska Noclegownia dla Bezdomnych Mężczyzn (140 miejsc noclegowych), wydatki w tym zakresie wyniosły 385 917 zł,
- f) Schronisko dla Ofiar Przemocy (60 miejsc)- wydatki w tym zakresie wyniosły 361 732 zł,
- g) 19 niepublicznych placówek wsparcia dziennego (1 418 miejsc) - wydatki w tym zakresie wyniosły 2 655 515 zł

Łączne wydatki wyniosły 16 093 968 zł.

Wydatki dotyczące jednostek niepublicznych ujęte są w planie finansowym MOPS.

Na dzień 1 stycznia 2002 r. plan wydatków Systemu Pomocy Społecznej ujętych w budżecie Miasta wynosił łącznie 158 305 575 zł. Na koniec roku plan wydatków Systemu wynosił 177 433 277 zł.

W ramach środków przekazanych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na realizację zadań rehabilitacji społecznej i zawodowej, w 2002 roku wykorzystano 10 472 784 zł.

1.3. STRUKTURA ORGANIZACYJNA I KADROWA MOPS.

1.3.1. Rys historyczny

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej powołany został w 1991 roku, na bazie dotychczas istniejących czterech Dzielnicowych Ośrodków Pomocy Społecznej, których obszar terytorialny odpowiadał czterem tradycyjnym dzielnicom miasta (Śródmieście, Krowodrza, Podgórze, Nowa Huta), w związku z dostosowywaniem kształtu jednostek miejskich do nowej struktury samorządu krakowskiego. Dotychczasowe DOPS-y weszły w skład Ośrodka jako jego wewnętrzne komórki organizacyjne - cztery Filie, zarządzane przez Dyrektora MOPS. Utworzono również Biuro Ogólne.

Analiza funkcjonowania nowej struktury w okresie od 1991 do 1998 roku oraz zachodzące zmiany w zakresie realizowanych zadań, wykazały potrzebę wprowadzenia zmian. Dla pełnego wykorzystania zmieniającej się infrastruktury i nowych kompetencji konieczne było przeprowadzenie reorganizacji struktury MOPS.

Od 1996 r. trwały prace przygotowawcze do zmiany zasad funkcjonowania filii MOPS i pracowników socjalnych, co zaowocowało pilotażowym wdrożeniem specjalizacji pracowników socjalnych w części filii MOPS dla Podgórza od 1 stycznia 1998 r. We wrześniu 1998 rozpoczęły się natomiast przygotowania do całościowej reorganizacji MOPS w związku z reformą administracji publicznej. Efektem był nowy Statut MOPS (przyjęty przez Radę Miasta Krakowa dnia 17 marca 1999 r. uchwałą nr XIII/107/99) i Regulamin organizacyjny MOPS, wprowadzony 1.01.1999 r. a zatwierdzony przez Zarząd Miasta Krakowa w dniu 26 sierpnia 1999 roku uchwałą nr 928/99.

Jednocześnie, na podstawie projektu przedstawionego przez Zarząd Miasta, uchwałą Rady Miasta Krakowa z dnia 17 marca 1999 roku nr XIII/106/99 powołany został System Pomocy Społecznej Miasta Krakowa.

Podstawowym założeniem dla dokonywanych podziałów komórek organizacyjnych było nie kryterium sposobu udzielania pomocy, a kryterium podmiotowe. Działalność merytoryczną MOPS podzielono na dwa piony:

- 1) pomocy rodzinie
- 2) pomocy osobom starszym i niepełnosprawnym.

Formalnie podział ten wyrażono poprzez utworzenie dwóch stanowisk Zastępców Dyrektora: ds. Pomocy Rodzinie i ds. Pomocy Niepełnosprawnym. Zastępcom Dyrektora

podlegają poszczególne komórki organizacyjne realizujące zadania dotyczące tych dwóch grup podopiecznych. Zmiany zapoczątkowane w 1998 roku kontynuowano w następnych latach, mając na celu głównie dostosowanie struktury do pojawiających się nowych potrzeb i zadań.

Wielkość Miasta Krakowa wymusza natomiast drugie kryterium podziału organizacyjnego MOPS: podziału terytorialnego. Podział ten niejako nakłada się na podział podmiotowy. To kryterium daje podział na komórki organizacyjne MOPS właściwe dla danego obszaru Miasta (dzielnic lub dzielnic pomocniczych) nazywane Filiami oraz komórki organizacyjne, których zasięg działania obejmuje całe Miasto (zwane działami centralnymi). Zdecydowana część działań MOPS dotyczących obsługi klientów realizowana jest w filiach – jak najbliżej osoby potrzebującej pomocy. Centralnie realizowane są zadania specjalistyczne oraz dotyczące koordynacji i obsługi komórek organizacyjnych MOPS oraz pozostałych jednostek Systemu Pomocy Społecznej.

1.3.2. Struktura organizacyjna i zatrudnienie w MOPS

W 2002 roku wewnętrzny podział organizacyjny przedstawiał się następująco:

Zastępcy Dyrektora ds. Pomocy Rodzinie podlegały następujące komórki organizacyjne:

- a) Dział Doradztwa i Nadzoru Merytorycznego, a w jego ramach
 - Sekcja Pomocy Bezrobotnym
- b) Dział Pomocy Dzieciom
- c) Dział Pomocy Bezdomnym
- d) Dział Dodatków Mieszkaniowych
- e) Filie 1-10

Zastępcy Dyrektora ds. Pomocy Niepełnosprawnym podlegały następujące komórki organizacyjne:

- a) Dział Pomocy Osobom Starszym i Niepełnosprawnym,
- b) Dział Rehabilitacji Społecznej i Zawodowej Osób Niepełnosprawnych,
- c) Powiatowy Zespół do spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności.

Oprócz komórek organizacyjnych o charakterze merytorycznym w strukturze organizacyjnej MOPS znajdują się komórki organizacyjne odpowiedzialne za zapewnienie warunków wykonywania zadań oraz obsługę księgową, a także komórka odpowiedzialna za planowanie i sprawozdawczość całej działalności MOPS – wszystkie podlegają bezpośrednio Dyrektorowi MOPS. (*zob. schemat organizacyjny MOPS – załącznik nr 3 do sprawozdania*).

Struktura zatrudnienia MOPS w 2002 roku przedstawiała się następująco:

- 1) Dyrektor- 1 etat,
- 2) Zastępca Dyrektora ds. Pomocy Rodzinie- 1 etat,
- 3) Zastępca Dyrektora ds. Pomocy Niepełnosprawnym- 1 etat,
- 4) Dział Doradztwa i Nadzoru Merytorycznego- 8,89 etatu,
- 5) Dział Pomocy Bezdomnym- 8,94 etatów,
- 6) Dział Pomocy Niepełnosprawnym- 6,58 etatów,
- 7) Dział Pomocy Dzieciom – 8,18 etatu,
- 8) Dział Dodatków Mieszkaniowych – 12,87 etatów
- 9) Dział Rehabilitacji Zawodowej i Społecznej Osób Niepełnosprawnych- 11,5 etatów,
- 10) Powiatowy Zespół do spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności- 7,44 etatu,
- 11) Dział Organizacyjny – 22,85 et
- 12) Dział Finansowo-Księgowy- 14,24 etatu,

- 13) Sekcja Planowania i Analiz- 3,92 etatu,
- 14) Radcy Prawni- 2 etaty,
- 15) Sekretariat- 1 etat,
- 16) Filie:
 - a) Nr 1 (dla dzielnic II– III)- 37,54 etatów,
 - b) Nr 2 (dla dzielnic IV i VI)- 33,66 etatów,
 - c) Nr 3 (dla dzielnic IX, X, XIII)- 35,92 etatów
 - d) Nr 4 (dla dzielnic XVIII)- 31 etatów,
 - e) Nr 5 (dla dzielnic VIII)- 21,79 etatów,
 - f) Nr 6 (dla dzielnic I)- 41,95 etatów,
 - g) Nr 7 (dla dzielnic V i VII)- 31,82 etatów,
 - h) Nr 8 (dla dzielnic XIV i XV)- 24,54 etaty,
 - i) Nr 9 (dla dzielnic XVI i XVII)- 28,56 etatów,
 - j) Nr 10 (dla dzielnic XI i XII)- 41,9 etatów.

Razem - 440,09 etatu, w tym:

MOPS - 432,65

Powiatowy Zespół do spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności - 7,44

1.3.3. Struktura Filii i realizowane zadania.

Jak już wcześniej zaznaczono, filie to komórki organizacyjne MOPS realizujące podstawową część zadań na wyznaczonych obszarach Miasta Krakowa, na rzecz klientów obydwu pionów: rodzin i osób niepełnosprawnych. Ze względów organizacyjnych, celem uniknięcia podwójnego podporządkowania, podlegają Zastępcy Dyrektora ds. Pomocy Rodzinie.

Struktura organizacyjna filii została oparta na następujących założeniach:

- a) „spłaszczenie” struktury organizacyjnej MOPS poprzez likwidację rozproszonych (będących elementem dawnego podziału filii) punktów terenowych liczących po kilku pracowników rozmieszczonych w przychodniach bądź niewielkich przypadkowych lokalach, z jednoczesnym zwiększaniem liczby filii w sposób dostosowujący strukturę organizacyjną MOPS do dzielnic pomocniczych (z 4 dużych filii mających łącznie blisko ponad 40 punktów terenowych powstało 10 filii funkcjonujących w lokalach integrujących cały zespół pracowników filii);
- b) wprowadzenie specjalizacji pracowników socjalnych w ramach tworzonych Zespołów Problemowych (ds. pomocy rodzinie i osobom bezrobotnym oraz ds. pomocy osobom niepełnosprawnym), co pozwala na większą efektywność świadczonej pomocy, jak również na opracowanie planu kompleksowej pomocy poszczególnym grupom klientów;
- c) zwiększenie samodzielności i odpowiedzialności pracownika socjalnego działającego w ramach zespołu problemowego;
- d) lepszy i szybszy przepływ informacji w ramach filii.

W roku 1998 powstała pilotażowa Filia nr 5, w roku 1999 utworzono następne dwie filie: 6 i 7. W roku 2001 powstały trzy nowe filie: 8, 9 i 10 i udało się osiągnąć docelowy podział MOPS na 10 filii. Do tej pory, ze względu na brak odpowiedniego lokalu, nie udało się jedynie zreorganizować Filii Nr 2, która nadal działa na „starych” zasadach – pracownicy socjalni rozproszeni są w czterech punktach terenowych, a siedziba filii znajduje się w innym miejscu. Pracownicy Filii nr 2 nadal wykonują swoje czynności w ramach Działu Pracy Środowiskowej i Działu Realizacji Świadczeń, nie zostali podzieleni na zespoły problemowe.

Efektom wprowadzonych zmian jest:

1. poprawa współpracy Filii ze środowiskiem lokalnym, Radami Dzielnic, organizacjami, instytucjami działającymi na terenie Filii,
2. zbudowanie podstaw organizacyjnych polepszających dostępność mieszkańców do nowych usług świadczonych przez Ośrodek. Dotyczy to możliwości:
 - pobierania w filiach druków:
 - do potrzeb orzecznictwa Powiatowego Zespołu do spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności,
 - w sprawie ubiegania się o dodatki mieszkaniowe.
 - składania we wszystkich filiach wniosków o:
 - wydanie legitymacji osoby niepełnosprawnej,
 - dofinansowanie do zakupu przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych oraz do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego w ramach realizacji programu Drogowskaz ze środków PFRON,
 - składania w trzech filiach (1, 4, 10) wniosków o dodatki mieszkaniowe (*dane liczbowe – patrz 2.7*),
 - korzystania ze specjalistycznego poradnictwa prawnego, pedagogicznego i psychologicznego (*dane liczbowe – patrz 2.4.1*),
 - istnienia możliwości osobistego odbierania przez pracowników filii i wniosków, których osoby z powodu niepełnosprawności, czy wieku nie mogą samodzielnie dostarczyć do urzędu.

Filie w 2002 roku wykonywały bezpośrednio następujące zadania MOPS:

1. praca socjalna (art. 23 ust. 1 ust. o pom. społ.)
2. zasiłki mieszkaniowe w ramach lokalnego programu pomocy społecznej w postaci dofinansowania do opłat mieszkaniowych (Uchwała Nr LVII/454/2000 Rady Miasta Krakowa z dnia 12 lipca 2000 r. w sprawie lokalnego programu pomocy społecznej w postaci dofinansowania do opłat mieszkaniowych),
3. pomoc na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej (art. 10a ust. 11b ust. o pom. społ.),
4. pomoc na zagospodarowanie dla rodziny zastępczej (§16 ust. 1 Rozporządzenia R M z dnia 29 września 2001 r. w sprawie rodzin zastępczych),
5. pomoc pieniężna na usamodzielnienie dla wychowanka rodziny zastępczej i placówki opiekuńczo- wychowawczych (art. 10a ust. 11a ust. o pom. społ.),
6. pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki (art. 10a ust. 11a ust. o pom. społ.),
7. program rządowy „Wyprawka szkolna” (Rozporządzenie R M z dnia 9 lipca 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu udzielania pomocy uczniom rozpoczynającym naukę w klasach pierwszych szkół podstawowych w roku szkolnym 2002/2003)
8. zasiłki pielęgnacyjne i rodzinne (ust. z dnia 1 grudnia 1994 r. o zasiłkach rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych Dz. U. 1995 Nr 4 poz. 17),
9. zasiłki stałe (art. 11 ust. 1 ust. o pom. społ.),
10. renty socjalne (art. 11 ust. 1 ust. o pom. społ.),
11. zasiłki okresowe, gwarantowane zasiłki okresowe (art. 11 ust. 2 ust. o pom. społ.),
12. zasiłki macierzyńskie okresowe i jednorazowe (art. 11 ust. 2 ust. o pom. społ.),
13. składki na ubezpieczenie społeczne (art. 11 ust. 2a ust. o pom. społ.),
14. składki na ubezpieczenie zdrowotne (art. 11 ust. 2b ust. o pom. społ.),
15. zasiłki stałe wyrównawcze (art. 27 ust. 4 ust. o pom. społ.)
16. pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej dla wychowanków domów dziecka i rodzin zastępczych (§ 15 ust. 1 Rozp. RM z dn. 09.10.2001 r. w sprawie udzielenia pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie),

17. usługi opiekuńcze (art. 10 ust. 2 pkt. 2),
18. poradnictwo specjalistyczne (art. 10 ust. 1 pkt. 4 i 6),
19. program „Dożywianie uczniów” (Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 stycznia 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu udzielania pomocy w dożywianiu uczniów w 2002 r. (Dz. U. 2002 Nr 6 poz. 56),
20. usługi specjalistyczne psychiatryczne (art. 11 pkt. 5 ust. o pom. społ.),
21. zasiłki celowe (żywność, leki, opał, gaz, prąd) (art. 10 ust. 1 pkt. 2 ust. o pom. społ.),
22. pomoc rzeczowa (art. 10 ust. 1 pkt. 3 o pom. społ.)
23. jednorazowe świadczenie dla rodziny zastępczej z tytułu zdarzenia losowego (§16 ust. 2 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 września 2001 r. w sprawie rodzin zastępczych),
24. zasiłki celowe i celowe specjalne (art. 10 ust. 1 pkt. 2 ust. o pom. społ.),
25. zasiłki okresowe (art. 11 pkt. 2 ust. o pom. społ.),
26. zasiłki okresowe specjalne (art. 11 pkt. 2 ust. o pom. społ.).

Pracownicy socjalni filii rozpoznają ponadto sytuację klientów zawsze, gdy jest to konieczne do realizacji zadań ośrodka, bądź też na potrzeby innych instytucji.

Tabela: Struktura pracy filii.

Filia	dzielnice	liczba mieszkańców		liczba przeprowadzonych wywiadów		Liczba wydanych decyzji		liczba etatów	
		osoby	%		%	szt.	%		%
Filia 1	II,III	83446	11,8%	6081	10,8%	8857	11,0%	37,54	11,1%
Filia 2	IV,VI	82712	11,7%	5633	10,0%	8618	10,7%	33,66	10,0%
Filia 3	IX,X,XIII	62067	8,7%	6011	10,6%	9150	11,3%	35,92	10,6%
Filia 4	XVIII	61738	8,7%	5215	9,2%	7556	9,3%	31	9,2%
Filia 5	VIII	44352	6,3%	3788	6,7%	5835	7,2%	21,79	6,5%
Filia 6	I	54851	7,7%	8296	14,7%	10915	13,5%	41,95	12,4%
Filia 7	V,VII	59699	8,4%	4616	8,2%	7010	8,7%	31,82	9,4%
Filia 8	XIV,XV	79263	11,2%	3488	6,2%	3745	4,6%	24,54	7,3%
Filia 9	XVI,XVII	68026	9,6%	4606	8,2%	7092	8,8%	28,56	8,5%
Filia 10	XI,XII	113241	16,0%	7482	13,3%	10234	12,7%	41,9	12,4%
DB	-	-	-	1228	2,2%	1869	2,3%	8,94	2,6%
Łącznie	-	709395	100%	56444	100%	80881	100%	337,6	100%

Tabela: Specyfika pracy Filii wg głównych przyczyn udzielania pomocy – liczba środowisk(1).
(w rodzinie może być więcej niż jedna przyczyna korzystania z pomocy)

	Ubóstwo		Sieroctwo		Bezdomność		Potrzeba ochrony macierzyństwa		Bezrobocie		Niepełnosprawność		Długotrwała choroba	
	Liczba rodzin	udział filii	Liczba rodzin	udział filii	Liczba rodzin	udział filii	Liczba rodzin	udział filii	Liczba rodzin	udział filii	Liczba rodzin	udział filii	Liczba rodzin	udział filii
F1	1 002	10,3%	63	8,2%	0	0,0%	42	5,99%	674	12,1%	1 197	13,5%	790	9,5%
F2	981	10,1%	83	10,8%	0	0,0%	76	10,84%	456	8,2%	719	8,1%	651	7,9%
F3	1 302	13,4%	64	8,4%	0	0,0%	79	11,27%	658	11,8%	1 240	14,0%	776	9,4%
F4	712	7,3%	85	11,1%	0	0,0%	96	13,69%	462	8,3%	780	8,8%	859	10,4%
F5	735	7,5%	39	5,1%	0	0,0%	42	5,99%	480	8,6%	656	7,4%	260	3,1%
F6	1 210	12,4%	66	8,6%	0	0,0%	77	10,98%	670	12,1%	967	10,9%	1 592	19,2%
F7	446	4,6%	37	4,8%	0	0,0%	40	5,71%	331	6,0%	816	9,2%	1 007	12,1%
F8	567	5,8%	81	10,6%	0	0,0%	62	8,84%	323	5,8%	411	4,6%	620	7,5%
F9	813	8,4%	107	14,0%	0	0,0%	61	8,70%	636	11,4%	750	8,5%	831	10,0%
F10	1 311	13,5%	140	18,3%	0	0,0%	124	17,69%	688	12,4%	1 035	11,7%	672	8,1%
DB	657	6,7%	0	0,0%	663	100%	2	0,29%	182	3,3%	282	3,2%	232	2,8%
Suma	9 736	100%	765	100%	663	100%	701	100%	5 560	100%	8 853	100%	8 290	100%

Tabela: Specyfika pracy Filii wg głównych przyczyn udzielania pomocy – liczba środowisk (2).
(w rodzinie może być więcej niż jedna przyczyna korzystania z pomocy).

	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego		w tym: rodziny niepełne		w tym: rodziny wielodzietne		Alkoholizm		Narkomania		Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	
	Liczba rodzin	udział filii	Liczba rodzin	udział filii	Liczba rodzin	udział filii	Liczba rodzin	udział filii	Liczba rodzin	udział filii	Liczba rodzin	udział filii
F1	485	9,5%	431	12,5%	54	8,4%	71	8,0%	6	5,6%	15	9,7%
F2	461	9,0%	404	11,7%	57	8,8%	107	12,1%	1	0,9%	9	5,8%
F3	446	8,7%	364	10,6%	86	13,3%	150	17,0%	1	0,9%	24	15,6%
F4	624	12,2%	386	11,2%	88	13,6%	44	5,0%	0	0,0%	17	11,0%
F5	61	1,2%	32	0,9%	15	2,3%	79	9,0%	3	2,8%	10	6,5%
F6	581	11,3%	352	10,2%	71	11,0%	69	7,8%	11	10,3%	16	10,4%
F7	490	9,6%	371	10,8%	27	4,2%	55	6,2%	4	3,7%	7	4,5%
F8	457	8,9%	235	6,8%	41	6,4%	31	3,5%	4	3,7%	7	4,5%
F9	832	16,2%	436	12,7%	111	17,2%	61	6,9%	2	1,9%	10	6,5%
F10	661	12,9%	412	12,0%	95	14,7%	103	11,7%	4	3,7%	21	13,6%
DB	23	0,4%	19	0,6%	0	0,0%	112	12,7%	71	66,4%	18	11,7%
Suma	5 121	100%	3 442	100%	645	100%	882	100%	107	100%	154	100%

2. OPIS REALIZACJI ZADAŃ

Uporządkowanie przedstawionych niżej działań MOPS oparte jest, podobnie jak struktura organizacyjna, o której jest mowa w punkcie 3, przede wszystkim na kryterium adresata realizowanej pomocy.

2.1. Pomoc dla dzieci i młodzieży.

Działania wobec dzieci i młodzieży mają szczególne znaczenie, ze względu na największe możliwości osiągnięcia podstawowego celu pomocy społecznej: nabycia umiejętności funkcjonowania w społeczeństwie w oparciu o właściwe wartości i wzorce zachowań. Zadanie to realizowane jest w wielu zróżnicowanych formach.

Zanim jednak zostaną przedstawione poszczególne rodzaje działań konieczne jest zwrócenie uwagi na działania w zakresie budowania nowoczesnego systemu pomocy dziecku i rodzinie.

2.1.1. Kierunki przekształceń systemu opieki nad rodziną i dzieckiem w ramach Systemu Pomocy Społecznej w Krakowie.

Zmiany przepisów w zakresie pomocy społecznej wprowadzone m.in. ustawą z dnia 21 stycznia 2000 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem administracji publicznej (Dz.U z 2000 r. Nr 12 poz. 136) oraz ustawą z dnia 18 lutego 2000 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2000 r. Nr 19 poz. 238) spowodowały, iż placówki opiekuńczo – wychowawcze ostatecznie zostały przeniesione z systemu oświaty do systemu pomocy społecznej. Dotychczasową, fragmentaryczną regulację kwestii opieki nad dzieckiem zastąpiono wprowadzeniem do ustawy o pomocy społecznej nowego, obszernego rozdziału, zatytułowanego "Opieka nad rodziną i dzieckiem".

Skoncentrowanie w ramach ustawy o pomocy społecznej oraz związanych z nią rozporządzeń, rozproszonych do tej pory w różnych aktach prawnych przepisów, stało się podstawą do wdrażania zmian, ułatwiają pracę podmiotom realizującym powyższe zadania.

Ich realizacja pozwala na tworzenie zintegrowanego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną oraz wypracowanie właściwych standardów odpowiadających istniejącym potrzebom w tym zakresie. Szczególnie istotne znaczenie ma wspieranie rodzin mających trudności w prawidłowym wypełnianiu swoich funkcji wychowawczych. Priorytetową formą zastępczej opieki nad dzieckiem jest natomiast opieka typu rodzinnego, a więc zbliżonego do standardu opieki i wychowania dziecka, jaki zapewnia mu prawidłowo funkcjonująca rodzina naturalna. Przyjęcie tego standardu jako punktu docelowego w organizacji form opieki zastępczej jest oczywiste z racji psychofizycznych uwarunkowań rozwoju dziecka. Prawny wymiar tym zasadom nadaje ustawa o pomocy społecznej, nakładając na powiat obowiązek zapewnienia dziecku pozbawionemu częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej lub niedostosowanemu społecznie opieki i wychowania w formie zastępczej opieki rodzinnej lub w placówce socjalizacyjnej. W art. 33k ust. 1 zaznaczono, iż kierowanie dziecka do placówki opiekuńczo-wychowawczej może nastąpić dopiero po wyczerpaniu możliwości udzielenia pomocy w rodzinie naturalnej lub umieszczenia w rodzinnej opiece zastępczej.

System placówek opiekuńczo-wychowawczych, przejęty przez pomoc społeczną w związku z przeprowadzoną reformą administracyjną państwa w roku 1999, oparty na dotychczasowym modelu zarówno w Krakowie jak i innych miastach nie pozwalał na właściwą i pełną realizację tego zadania. Jeszcze w roku 1999 z inicjatywy MOPS został uruchomiony w Krakowie pierwszy niepubliczny rodzinny dom dziecka. W roku 2000 uruchomione zostało natomiast również prowadzone przez organizację pozarządową pogotowie opiekuńcze dla dzieci do lat 10

Najistotniejsze były jednak działania podjęte w celu wypracowania koncepcji kierunków zmian. Składała się na nie szczegółowa analiza zasobów i potrzeb, a także wstępny harmonogram konkretnych działań. Trwające przez szereg miesięcy pracy przedstawione zostały w maju 2001 r. Zarządowi Miasta Krakowa, który propozycje zdecydował się przedstawić Radzie Miasta.

W efekcie w dniu 4 lipca 2001 roku Rada Miasta Krakowa podjęła Uchwałę Nr LXXXII/709/01 w sprawie przyjęcia kierunków przekształceń organizacyjnych systemu opieki nad rodziną i dzieckiem w Ramach Systemu Pomocy Społecznej w Krakowie. Sformułowane zostały następująco:

1. Poszerzenie działań w zakresie wspierania rodzin w ich funkcjach wychowawczych, w szczególności poprzez organizowanie poradnictwa i terapii w rodzinie m.in. z wykorzystaniem istniejących ośrodków adopcyjno-opiekuńczych,
2. Zwiększanie udziału form rodzinnej opieki zastępczej celem redukcji, w miarę możliwości, instytucjonalnych form opieki nad dzieckiem poprzez:
 - a) tworzenie rodzinnych placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz rodzin zastępczych działających w formie pogotowi rodzinnych,
 - b) zmniejszanie liczby socjalizacyjnych placówek opiekuńczo-wychowawczych,
3. Dostosowywanie form i metod pracy placówek i ośrodków adopcyjno-opiekuńczych, do aktualnych potrzeb i przyjętych standardów w zakresie opieki i wychowania, w szczególności poprzez:
 - a) przekształcanie istniejących placówek socjalizacyjnych w placówki specjalizujące się w pracy wychowawczej z dziećmi i młodzieżą o określonych problemach,
 - b) w szczególności z zaburzeniami w zachowaniu, zagrożonych uzależnieniami, chorych somatycznie, utworzenie - z wykorzystaniem istniejących zasobów placówek - resocjalizacyjnej placówki opiekuńczo - wychowawczej dla chłopców,
 - c) powoływanie w ramach placówek opiekuńczo - wychowawczych grup usamodzielnienia, mających na celu pomoc w integracji ze środowiskiem po opuszczeniu placówki usamodzielniającym się wychowankom,

4. Zwiększanie udziału jednostek niepublicznych w realizacji zadań Miasta z zakresu opieki nad rodziną i dzieckiem, poprzez zlecenie świadczenia usług w zakresie poradnictwa i prowadzenia placówek opiekuńczo – wychowawczych, w tym również placówek wsparcia dziennego,
5. Dostosowanie zakresu usług realizowanych w ramach systemu opieki nad rodziną i dzieckiem, do potrzeb dzieci i młodzieży zamieszkałym na terenie Krakowa.

Krakowski system opieki nad rodziną i dzieckiem obejmował w czasie podejmowania uchwały:

- 1) 1 publiczną placówkę typu rodzinnego (rodzinny dom dziecka),
- 2) 1 niepubliczną placówkę typu rodzinnego(rodzinny dom dziecka),
- 3) 7 publicznych placówek typu socjalizacyjnego (domy dziecka), w tym 3 domy dziecka dla dzieci do lat 3 (tzw. domy małego dziecka),
- 4) 3 zespoły placówek opiekuńczo-wychowawczych - w skład dwóch z nich wchodzi placówka typu socjalizacyjnego (dom dziecka) i typu wsparcia dziennego (świetlica), natomiast w trzecim zespole funkcjonuje Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii i Poradnia dla Dzieci i Młodzieży z Zaburzeniami Psychicznymi oraz placówka wsparcia dziennego,
- 5) 4 niepubliczne placówki typu socjalizacyjnego (domy dziecka), w tym: 1 placówka specjalizująca się w opiece nad dziewczętami sprawiającymi problemy wychowawcze, 1 placówka specjalizująca się w pracy z dziewczętami niepełnosprawnymi umysłowo,
- 6) 1 publiczną placówkę typu interwencyjnego (pogotowie opiekuńcze),
- 7) 1 niepubliczną placówkę typu interwencyjnego dla dzieci do 10 roku życia (pogotowie opiekuńcze),
- 8) 1 niepubliczną placówkę typu resocjalizacyjnego dla dziewcząt (młodzieżowy ośrodek wychowawczy),
- 9) 12 niepublicznych placówek wsparcia dziennego (świetlice),
- 10) 4 ośrodki adopcyjno-opiekuńcze, w tym 3 niepubliczne.

Tylko niektóre placówki całodobowe były wyspecjalizowane w realizacji konkretnych zadań (ZPOW Nr 3 – specjalizacja w zakresie pracy z młodzieżą z zaburzeniami psychicznymi, Ośrodek Wychowawczy ss. Służebniczek NMP – dom dziecka dla dziewcząt niepełnosprawnych umysłowo, Dom Dziecka dla Dziewcząt sprawiających problemy wychowawcze, Ośrodek Opiekuńczo-Wychowawczy dla dzieci do lat 10, Pogotowie Opiekuńcze dla dzieci do lat 10), większość placówek nie posiadała określonego profilu działania. Brak było rodzin zastępczych działających w formie pogotowi rodzinnych, natomiast ośrodki adopcyjno-opiekuńcze skupiały się prawie wyłącznie na kwestiach adopcji i w drugiej kolejności, rodzin zastępczych. Bardzo niekorzystnie układała się proporcja miejsc w dużych placówkach socjalizacyjnych do miejsc w placówkach rodzinnych.

W efekcie realizacji uchwały docelowy system opieki całodobowej oparty ma być natomiast na następujących elementach:

- pogotowiach rodzinnych (przede wszystkim dla najmniejszych dzieci),
- placówkach rodzinnych (przede wszystkim dla rodzeństw),
- grupach usamodzielnienia (samodzielnych mieszkaniach dla nastolatków),
- placówkach socjalizacyjnych specjalistycznych,
- placówce interwencyjnej i placówkach resocjalizacyjnych.

W realizacji uchwały Rady Miasta Krakowa Nr LXXXII/709/01, w 2001r. podjęto następujące działania:

Miasto Kraków zawarło 15 umów na prowadzenie pogotowi rodzinnych na 31 miejsc łącznie oraz uruchomiono od września 2001r. w trybie zlecenia zadania rodzinną placówkę

opiekuńczo-wychowawczą - Rodzinny Dom Dziecka Zgromadzenia Sióstr Św. Jana Chrzciciela z siedzibą w Pasierbcu 79, przeznaczony dla 8 dzieci.

Dom Dziecka Nr 10 w Krakowie został przekształcony w Ośrodek Profilaktyczno – Terapeutyczny dla Chłopców w wieku od 13 lat, wykazujących zaburzenia w zachowaniu i zagrożonych uzależnieniami (zgodnie z uchwałą Rady Miasta Krakowa Nr LXXXIV/759/01 z dnia 29 sierpnia 2001 r.).

Przy Domu Dziecka Nr 1 utworzona została grupa usamodzielnienia dla 10 wychowanków w lokalu gminnym przy ul. Zybkiewicza. Grupa usamodzielnienia funkcjonuje od 15 września 2001 r. Jednocześnie poprawione zostały standardy pobytu dzieci w Domu Dziecka Nr 1 - zmniejszono liczbę dzieci przebywających w budynku przy ul. Krupniczej z 81 do 61.

Ośrodkowi Adopcyjno-Opiekuńczemu ul. Piłsudskiego 29 nadano nową nazwę - „Centrum Zastępczej Opieki Rodzinnej” (uchwała Nr XCVI/904/01 Rady Miasta Krakowa z dnia 28 grudnia 2001 r.). Ośrodek na podstawie nowego statutu w szerszym zakresie świadczy na rzecz rodzin pomoc psychologiczno-pedagogiczną i prawną w obliczu kryzysów rodzinnych i problemów opiekuńczo-wychowawczych

Zarządzeniem Nr 130/2001 z dnia 29 października 2001 r. został powołany przez Prezydenta Miasta Krakowa Zespół Konsultacyjno-Doradczy do spraw realizacji programu przekształceń organizacyjnych systemu opieki nad rodziną i dzieckiem w ramach Systemu Pomocy Społecznej w Krakowie. W jego skład weszły osoby, które poprzez swoje doświadczenie zawodowe oraz podejmowane działania w zakresie wychowania, mają wpływ na kształtowanie modelu systemu opieki nad rodziną i dzieckiem w Krakowie.

Na mocy uchwały Rady Miasta Krakowa Nr LXXXVII/815/01 z dnia 10 października 2001 r., z dniem 31 grudnia 2001 r. zlikwidowano Dom Dziecka Nr 9 przy ul. Modrzewiowej 25, zapewniając jednocześnie przebywającym tam dzieciom rodzinne formy opieki.

Podjęte w 2001 r. działania przedstawione powyżej pozwoliły na rozpoczęcie redukcji instytucjonalnych form opieki nad dzieckiem jej pozbawionym i tworzenia nowych form najbardziej zbliżonych do rodzinnych.

Efektem wprowadzanych zmian było zwiększenie możliwości zapewnienia alternatywnych w stosunku do instytucjonalnych form opieki, poprzez zwiększenie liczby miejsc w rodzinnych formach opieki całodobowej, w których na początku 2002 roku mogło zostać umieszczonych łącznie 58 dzieci w tym 28 w placówkach rodzinnych, a 30 w pogotowiu rodzinnych. 10 młodych ludzi miało szansę przygotowywania się do dorosłości w grupie usamodzielnienia.

W 2002 r. podjęto szereg działań zmierzających do dalszego rozwoju sieci placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego, wsparcia dziennego oraz pogotowiu rodzinnych a także przekształceń w istniejących placówkach opiekuńczo-wychowawczych:

1. W kwietniu został przygotowany program „W stronę rodziny”, który zyskał akceptację Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, które przyznało 31 740 zł. na jego realizację. Projekt zakłada objęcie pomocą ok. 30 rodzin naturalnych z Miasta Krakowa, których dzieci znajdują się obecnie w pogotowiu rodzinnych oraz ok. 40 dzieci przebywających czasowo w pogotowiu rodzinnych (*więcej informacji na temat programu zob. 2.1.8*).
2. Przeprowadzono konkursy na prowadzenie nowych placówek opiekuńczo – wychowawczych i zlecono realizację następujących zadań:
 - z dniem 20 marca 2002 r. Stowarzyszeniu Rodzin Adopcyjnych i Zastępczych „Pro Familia”, os. Zielone 1 w Krakowie, zlecono zadanie prowadzenia w budynku przy ul. Welońskiego 16, rodzinnej placówki opiekuńczo-wychowawczej dla 8 dzieci,

- z dniem 1 września 2002 r., w budynku pozostałym po zlikwidowanym Domu Dziecka Nr 9 przy Al. Modrzewiowej 25, Towarzystwu „Nasz Dom” zlecono zadanie prowadzenia rodzinnej placówki opiekuńczo – wychowawczej dla 8 dzieci oraz zadanie prowadzenia socjalizacyjnej placówki opiekuńczo – wychowawczej – grupy usamodzielnienia dla 12 dzieci powyżej 12 roku życia,
- z dniem 1 września 2002 r. Caritas Archidiecezji Krakowskiej zlecono zadanie prowadzenia w budynku przy ul. Kopalina 7a rodzinnej placówki opiekuńczo – wychowawczej dla 8 dzieci
- z dniem 1 września 2002 r. Towarzystwu Przyjaciół Dzieci w Krakowie zlecono zadanie prowadzenia 2 placówek opiekuńczo – wychowawczych wsparcia dziennego; przy ul. Szlachtowskiego 31 oraz os. Na Wzgórzach 13a, łącznie dla 110 dzieci,
- z dniem 1 września 2002 r. Terenowemu Komitetowi Ochrony Praw Dziecka w Krakowie zlecono zadanie prowadzenia przy ul. Korzeniaka 18, placówki opiekuńczo – wychowawczej wsparcia dziennego dla 30 dzieci.

3. Uruchomiono we wrześniu pięć nowych pogotowi rodzinnych przeznaczonych łącznie dla 8 dzieci.

Efektem kontynuacji przekształceń organizacyjnych w 2002 r. było zwiększenie liczby miejsc w rodzinnych formach opieki z 58 (stan na początku roku) do 93 (52 w placówkach rodzinnych a 41 w pogotowiuach rodzinnych), natomiast 22 młodych ludzi mieszkało w 2 grupach usamodzielnienia (na początku roku istniała 1 grupa dla 10 osób).

4. W Domu Dziecka im. J. Brzechwy w styczniu 2002 uruchomiony został program pod nazwą „Usamodzielnienie matek z dziećmi z Domu Dziecka im. Jana Brzechwy w Krakowie, Al. Pod Kopcem 10 a”. Składa się z dwóch etapów: 1) pobytu w domu dziecka niepełnoletnich matek razem ze swoimi dziećmi, umożliwiającego łączenie nauki i osobistej opieki nad dzieckiem i 2) pobytu w mieszkaniu chronionym pełnoletnich matek.
5. W dalszym ciągu odbywały się spotkania Zespołu Konsultacyjno-Doradczego do spraw realizacji programu przekształceń organizacyjnych systemu opieki nad rodziną i dzieckiem w ramach Systemu Pomocy Społecznej w Krakowie. Efektem prac Zespołu była opinia w sprawie proponowanych kierunków przekształceń organizacyjnych zawierająca ponadto konkretne propozycje rozwiązań, która stanowiła załącznik do Uchwały Nr 457/2002 Zarządu Miasta Krakowa z dnia 28 marca 2002r. w sprawie przyjęcia informacji na temat podjętych i planowanych działań w wykonaniu uchwały RMK Nr LXXXII/709/01 z dnia 4 lipca 2001r. Informacja została przekazana Radzie Miasta Krakowa.
6. W Domu Dziecka Nr 1 przy ul. Krupniczej 38 prowadzone były prace przygotowawcze do przekształcenia dotychczasowej tradycyjnej placówki w 3 autonomiczne grupy mieszkaniowe (po 12 osób każda), które ze względu na większy zakres samodzielności wychowanków w kwestiach obsługowych (np. robienie zakupów, przygotowywanie posiłków, pranie) będą w swoim funkcjonowaniu zbliżone do grup usamodzielnienia. Podjęto również działania, które pozwolą na uruchomienie (planowane na luty 2003 r.) drugiej przy tej placówce, grupy usamodzielnienia przy ul. Sobieskiego, dla kolejnych 12 wychowanków.
7. W Zespole Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych Nr 2 przy ul. Chmielowskiego 6 została uruchomiona 1 grupa autonomiczna dla 5 chłopców i planowane są dalsze przekształcenia w kierunku stworzenia dzieciom warunków do większej samodzielności,

8. W Domu Dziecka Nr 7 przy ul. Naczelnej 12 od października 2002 r. w odrębnym budynku znajdującym się na terenie placówki mieszkają 3 pełnoletnie dziewczęta. W placówce zmniejszono równocześnie liczbę miejsc statutowych dla wychowanków z 55 do 50.
9. W związku z wystąpieniem Polskiej Prowincji Zakonu Świętego Augustyna, do Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 6 września 2002 r., o wydanie nieruchomości przy ul. Górników, na której zlokalizowany jest Dom Dziecka Nr 3, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie opracował projekt uchwały Rady Miasta Krakowa w sprawie likwidacji Domu Dziecka Nr 3. Uchwałę w tej sprawie Rada Miasta Krakowa przyjęła dnia 9 października 2002 r. (uchwała Nr CXXIII/1165/02) (*szerzej zob.2.1.10*).
10. Uruchomienie 2 kolejnych oddziałów Centrum Młodzieży „U Siemachy” oraz zlecenie zadanie prowadzenia 3 kolejnych placówek opiekuńczo – wychowawczych wsparcia dziennego pozwoliło na zapewnienie opieki kolejnym 540 dzieci do łącznej liczby 1 392.
11. Do zasobów pomocy społecznej został przekazany lokal Miasta przy ul. Gertrudy w którym w 2003 r. zostanie uruchomiona kolejna placówka rodzinna dla 8 dzieci. Rozpoczęto przygotowania do adaptacji i remontu pomieszczeń.

Tabela: placówki systemu opieki nad rodziną w Krakowie w latach 1999 – 2002.

		1999		2000	2001	2002
		przejęte w związku z reformą administracji publicznej	pozostałe			
jednostki publiczne	placówki opieki całodobowej i ośrodek adopcyjno-opiekuńczy	12	0	13	13	12
	wsparcia dziennego	2	0	2	2	2
jednostki niepubliczne	placówki opieki całodobowej	0	1	6	7	11
	ośrodki adopcyjno-opiekuńcze	3	0	3	3	3
	wsparcia dziennego	7	0	12	12	15
ogółem		25	1	36	37	43

Realizacja uchwały Nr LXXXII/709/01 Rady Miasta Krakowa z dnia 4 lipca 2001 r., wymagała przeprowadzenia szerokiej akcji medialnej, podczas której przedstawiano założenia przekształceń systemu opieki nad dzieckiem i rodziną w Krakowie. W artykułach, wywiadach radiowych i reportażach telewizyjnych podkreślano przewagę rodzinnych form opieki nad dzieckiem nad instytucjonalnymi – przede wszystkim w związku z uwarunkowaniami psychofizycznymi dziecka.

2.1.2. Działania profilaktyczne.

Dzieci i młodzież są podstawowymi grupami adresatów, do których kieruje się działania o charakterze profilaktycznym i w stosunku do których są one najbardziej skuteczne. Największe znaczenie w procesie rozwoju i socjalizacji odgrywa właściwe funkcjonowanie środowiska rodzinnego. Dlatego też w pierwszej kolejności podejmowane są działania nakierowane na zapewnienie właściwego funkcjonowania rodziny i kompensację istniejących deficytów, u podłoża których znajdują się: trudna sytuacja finansowa, niepełnosprawność, bezrobocie. Do zadań realizowanych w tym zakresie należą:

- 1) Zapewnianie dzieciom i młodzieży gorącego posiłku w szkole, które takiego posiłku są w domu pozbawione – z tej pomocy skorzystało 4 144 uczniów, przyznano 379 963 świadczenia na łączną kwotę 1 234 107 zł, średnia wartość posiłku wyniosła 3,25 zł.
- 2) Zakup artykułów szkolnych celem zapobiegania trudnościom w funkcjonowaniu

w środowisku rówieśniczym, a także trudnościom w nauce przyznano 1 831 świadczeń na łączną kwotę 235 394 zł, średnia wartość świadczenia wyniosła 128 zł.

- 3) Zakup artykułów szkolnych w związku z realizacją programu rządowego „Wyprawka szkolna” (Rozporządzenie R M z dnia 9 lipca 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu udzielania pomocy uczniom rozpoczynającym naukę w klasach pierwszych szkół podstawowych w roku szkolnym 2002/2003) przyznano 530 świadczeń na kwotę 47 700 zł, wartość świadczenia wyniosła 90 zł (*więcej informacji na temat programu zob. 2.9.6*).
- 4) Wyjazd na dwutygodniowe kolonie finansowane przez Kuratorium Oświaty w Krakowie 106 uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych, pochodzących z rodzin korzystających z pomocy Ośrodka.

2.1.3. Działania profilaktyczne - placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

Podstawowe zadanie dla placówek wsparcia dziennego to chronienie rodziny przed rozbitciem i zapobieżenie umieszczeniu dziecka w placówce całodobowej. Zapewniając opiekę dziecku pozbawionemu częściowo opieki rodziców, zaspokajając jego niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, w tym emocjonalne, społeczne i religijne, proponując i ukazując właściwe postawy i wartości, których brakuje w rodzinie biologicznej dziecka, placówka zapobiega powielaniu negatywnych wzorców i tworzeniu pokoleniowej patologii. Dzieci mogą korzystać z zajęć socjoterapeutycznych, korekcyjnych czy kompensacyjnych. Indywidualne programy pracy z dzieckiem i jego rodziną pozwalają na skuteczne oddziaływanie zarówno na wychowanka placówki jak i jego rodzinę.

W 2002 dotowanych było 19 niepublicznych placówek opiekuńczo – wychowawczych wsparcia dziennego.

Najwięcej – 11 placówek - prowadzonych jest przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci w Krakowie. Kolejnych pięć placówek prowadzonych jest przez Fundację im. Ks. Siemaszki. Po jednej placówce prowadzą: Stowarzyszenie na Rzecz Integracji, Zgromadzenie Sióstr Św. Michała oraz Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka w Krakowie. Do placówek tych uczęszcza miesięcznie średnio ok. 1000 dzieci.

W roku 2002 uruchomiono 5 nowych placówek wsparcia dziennego:

- w lutym 2002 r. uruchomione zostały 2 kolejne oddziały Centrum Młodzieży „U Siemachy” – Dzienny Ośrodek Socjoterapii łącznie na 400 miejsc,
- od września br. zlecono zadanie prowadzenia 3 kolejnych placówek wsparcia dziennego dla 140 wychowanków łącznie.

Efektom utworzenia nowych placówek było zapewnienie możliwości pobytu dodatkowo dla 540 dzieci.

Miasto Kraków udziela podmiotom niepublicznym z tytułu prowadzenia placówek opiekuńczo – wychowawczych wsparcia dziennego pomocy finansowej w formie dotacji. Dofinansowanie, w zależności od spełniania stosownych kryteriów ustawowych, dokonuje się w jednym z dwóch trybów:

1. niepubliczne placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego utworzone i wpisane do ewidencji na podstawie ustawy o systemie oświaty przed dniem 23 lutego 2000 r. uprawnione są do otrzymywania dotacji na podstawie art. 64 ust. 5 w zw. z ust. 1 i ust. 3 ustawy z dnia 21stycznia 2000 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem administracji publicznej (Dz. U. Nr 12, poz. 136) oraz uchwały Nr LXX/601/01 Rady Miasta Krakowa z dnia 31 stycznia 2001 r. w sprawie zasad udzielania dotacji dla niepublicznych placówek opiekuńczo-wychowawczych utworzonych i wpisanych do ewidencji na podstawie ustawy o systemie oświaty przed dniem 23 lutego 2000 r.

Każda taka placówka uprawniona jest do otrzymywania z budżetu Miasta dotacji w wysokości nie mniejszej, niż 50% kwoty odpowiadającej średnim wydatkom bieżącym ponoszonym w województwie na jednego wychowanka, przez tego samego typu placówki publiczne. Obecnie kwota dotacji wynosi 185,00 zł na jednego wychowanka placówki miesięcznie.

2. niepubliczne placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego, które nie wykazały iż są utworzone i wpisane do ewidencji na podstawie ustawy o systemie oświaty przed dniem 23 lutego 2000 r. mogą otrzymywać dotację, w wysokości określonej umową, jeżeli Miasto zleci im zadanie prowadzenia placówki opiekuńczo-wychowawczej wsparcia dziennego, na zasadach określonych rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 czerwca 2000 r. w sprawie szczegółowych zasad i form współdziałania administracji publicznej z innymi podmiotami oraz wzorów ofert, umów i sprawozdań z realizacji zadań pomocy społecznej (Dz. U. Nr 55, poz. 662), w zw. z art. 12a ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

W tym trybie Miasto dotuje cztery placówki wsparcia dziennego, w tym 3 od września 2002 r.

Tabela: Zestawienie placówek wsparcia dziennego działających w roku 2002.

1	Świetlica Profilaktyczno-Wychowawcza TPD "Promyczek"	ul. P. Włodkowica 7a	311
2	Środowiskowa Świetlica Terapeutyczna TPD "Chatka Puchatka"	ul. Różyckiego 5	
3	Środowiskowa Świetlica Socjoterapeutyczna TPD "Akademia Młodzieży"	ul. Radzikowskiego 29a	
4	Środowiskowa Świetlica Socjoterapeutyczna TPD "Radość"	ul. Zamojskiego 1	
5	Świetlica Profilaktyczno-Wychowawcza TPD "Augustiańska"	ul. Augustiańska 22	
6	Świetlica Środowiskowa TPD "Świetliki"	Al. Słowackiego 44	
7	Świetlica Środowiskowa TPD "Wesoła Gromada"	ul. Skarbińskiego 16	
8	Świetlica Środowiskowa dla Dzieci i Młodzieży TPD "Wesołe Małolatki"	ul. Strzelców 15	30
9	Świetlica Terapeutyczna TPD	Os. Na Wzgórzach 13a	50
10	Środowiskowa Świetlica Socjoterapeutyczna "Wspólna Chata"	ul. Szlachetowskiego 31	60
11	Centrum Młodzieży "U Siemachy"-Dzienny Ośrodek Socjoterapii – oddz. Nr 1	ul. Długa 42	856
12	Centrum Młodzieży "U Siemachy"-Dzienny Ośrodek Socjoterapii – oddz. Nr 2	ul. Lea 55	
13	Centrum Młodzieży "U Siemachy"-Dzienny Ośrodek Socjoterapii – oddz. Nr 3	ul. Podbrzezie 6	
14	Centrum Młodzieży "U Siemachy"-Dzienny Ośrodek Socjoterapii – oddz. Nr 4	ul. Konopnickiej 19	
15	Centrum Młodzieży "U Siemachy"-Dzienny Ośrodek Socjoterapii – oddz. Nr 5	ul. Na Kozłowie 25	
16	Świetlica terapeutyczna „Tacy Sami”	Os. Wysokie 7	26*
17	Katolicka Świetlica Profilaktyczno-Wychowawcza "Oratorium"	ul. Aleksandry 1	29
18	Świetlica Terapeutyczna "Ikar" Stowarzyszenia na Rzecz Integracji	ul. Bujaka 15	26
19	Świetlica Środowiskowa – Terapeutyczna "Bocianki"	ul. Korzeniaka 18	30
Łączna ilość miejsc			1418

*Od 01.08.2002 r. świetlica przestała być dotowana w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami – zgłoszono wniosek do Wojewody o wykreślenie z rejestru placówek.

W 2002 r. w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego pracownicy socjalni MOPS przeprowadzili 163 kontrole. Kontrole dotyczyły bieżącego funkcjonowania placówek i miały na celu weryfikację liczby dzieci do nich uczęszczających, rodzajów prowadzonych zajęć oraz przygotowania zawodowego osób zatrudnionych w tych placówkach.

Ponadto zostały przeprowadzone kontrole mające na celu ocenę prawidłowości wykonywania obowiązków wynikających z zapisów zawieranych umów i przepisów prawa.

W wyniku jednej z kontroli po stwierdzeniu wielu nieprawidłowości w funkcjonowaniu placówki Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej wystąpił do Wojewody z pisemną prośbą o wykreślenie jej z rejestru placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz zaprzestął przekazywania dotacji na jej funkcjonowanie.

Łączna kwota dotacji przekazanej na funkcjonowanie wyżej wymienionych placówek w 2002 r. wynosiła 2 655 515 zł w tym:

- w oparciu o art. 64 ust. 5 w zw. z ust. 1 i ust. 3 ustawy z dnia 21 stycznia 2000 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem administracji publicznej 2 513 345 zł,
- w trybie zlecenia 142 415 zł.

2.1.4. Działania interwencyjne i pomocowe.

W przypadku, gdy jest za późno na podejmowanie działań profilaktycznych, a sytuacja dziecka w rodzinie lub w szkole wymaga podjęcia interwencji mających na celu przeciwdziałanie i minimalizację skutków pojawiającym się już zagrożeniom, o różnym nasileniu i charakterze, realizuje się następujące zadania:

- 1) specjalistyczne poradnictwo pedagogiczne – świadczone przez 8 specjalistów pracy z rodziną, posiadających wykształcenie pedagogiczne, zatrudnionych w MOPS, na rzecz klientów oraz wspierania pracowników socjalnych, co pozwalało na dalsze doskonalenie ich kwalifikacji zawodowych,
- 2) współpraca z pedagogami szkolnymi – łącznie pracownicy MOPS 3 360 razy kontaktowali się z pedagogami w sprawach dzieci i młodzieży,
- 3) współpraca z kuratorami sądowymi – łącznie pracownicy MOPS 1 562 razy kontaktowali się z kuratorami,
- 4) kierowanie dzieci do placówek (klubów, świetlic socjoterapeutycznych) na zajęcia pozalekcyjne – 362 skierowania,
- 5) kierowanie wniosków do sądów w sprawie wydania zarządzeń w sprawie nieletnich – w sumie w ubiegłym roku skierowano 137 wniosków.

Zadaniem Ośrodka jest również udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów rodzin, w przypadku których nastąpił rozpad, a celem tych działań jest umożliwienie właściwego wypełniania funkcji przez rodzinę, pomimo rozpadu więzi małżeńskiej.

Tabela: Pomoc na rzecz rodzin i dzieci.

	2000	2001	2002
Ilość wystąpień do sądu w sprawie wydania zarządzeń w sprawie małoletnich (umieszczenie w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, ustanowienia rodziny zastępczej, ograniczenia lub pozbawienia władzy rodzicielskiej)	135	109	137
Ilość skierowanych dzieci do placówek na zajęcia pozalekcyjne do klubów, świetlic terapeutycznych itp.	463	307	362
Ilość kontaktów w sprawach małoletnich z:			
pedagogami szkolnymi	2648	2777	3360
kuratorami	1560	1709	1562

2.1.5. Pomoc dzieciom niepełnosprawnym.

- 1) W 2002 roku 458 dzieci niepełnosprawnych otrzymało pomoc finansową ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w łącznej wysokości 439 821 zł. Kwota ta przeznaczona została na dofinansowanie do:
 - pobytu na turnusie rehabilitacyjnym – 333 dzieci oraz 282 ich opiekunów; wartość udzielonej pomocy – 272 543 zł,

- zakupu sprzętu ortopedycznego, środków pomocniczych i sprzętu rehabilitacyjnego – 125 dzieci; wartość udzielonej pomocy – 167 278 zł.

Średnia wartość udzielonej pomocy dla jednego dziecka niepełnosprawnego wyniosła ok. 960 zł.

Wszystkie złożone wnioski dotyczące dzieci niepełnosprawnych, spełniające kryteria określone w przepisach, zostały rozpatrzone pozytywnie.

2) Pomoc mająca na celu poprawę sytuacji materialnej rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym

Specyficzną formą pomocy adresowana do tych rodzin jest zasiłek stały, przyznawany osobie zdolnej do pracy, lecz nie pozostającej w zatrudnieniu ze względu na konieczność sprawowania opieki nad dzieckiem wymagającym stałej pielęgnacji, polegającej na bezpośredniej, osobistej pielęgnacji i systematycznym współdziałaniu w postępowaniu leczniczym, rehabilitacyjnym oraz edukacyjnym, przy spełnieniu warunków dochodowych. W 2002 roku przyznano zasiłek stały 980 osobom, na łączną kwotę 3 333 592 zł.

3) Pomoc instytucjonalna.

W razie niemożności zapewnienia dziecku niepełnosprawnemu opieki w środowisku rodzinnym, istnieje możliwość umieszczenia w domu pomocy społecznej. W Krakowie funkcjonują 2 domy dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie.

2.1.6. Pomoc na rzecz rodzin zastępczych.

W sytuacji gdy rodzice biologiczni nie są w stanie właściwie zapewnić opieki i wychowania swojemu dziecku, konieczne jest zapewnienie mu zastępczego środowiska wychowawczego. Jednym ze sposobów, powszechnie uważanym za najdoskonalszy w tej bardzo trudnej sytuacji jest zapewnienie dziecku opieki w rodzinie zastępczej.

W lutym 2002 r. nastąpiły zmiany organizacyjne w zakresie realizacji pomocy dla rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci. W celu dalszej decentralizacji wykonywania zadań przez MOPS całość zadań dotyczących rodzin zastępczych, w tym decyzje dotyczące udzielanej pomocy pieniężnej, należą do wyłącznej kompetencji Filii.

Z uwagi na konieczność stałego koordynowania funkcjonowania rodzin zastępczych przygotowano bazę danych, która była przez Filie na bieżąco weryfikowana i przesyłana do Działu Doradztwa i Nadzoru Merytorycznego. Zbyt niski plan wydatków na realizację pomocy dla rodzin zastępczych spowodował znaczne ograniczenie pomocy udzielanej na zagospodarowanie nowo tworzonej rodziny zastępczej. Świadczenia comiesięczne były natomiast wypłacane na bieżąco.

Łącznie w 2002 r. MOPS udzielił pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka 678 rodzinom zastępczym (w tym 581 to rodziny spokrewnione z dzieckiem, 76 niespokrewnione z dzieckiem, a 21 pełniło funkcje pogotowi rodzinnych) na łączną kwotę 5 890 650 zł.

Efektom działań mających na celu zapobieganie umieszczeniu dzieci w instytucjonalnych formach opieki było zapewnienie zastępczego środowiska rodzinnego dla 854 dzieci w tym dla 690 dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych oraz dla 164 w rodzinach niespokrewnionych.

2.1.7. Pogotowia rodzinne.

Szczególnym typem rodzin zastępczych są te, które wykonują zadania pogotowia rodzinnego. Jest to interwencyjna, krótkoterminowa (okres przebywania dziecka maksymalnie do 15 miesięcy) forma opieki nad dzieckiem, sprawowana przez odpowiednio przeszkolone rodziny zastępcze w celu zapewnienia dziecku optymalnych warunków rozwoju emocjonalnego, psychospołecznego i fizycznego.

Okres przebywania dziecka w pogotowiu rodzinnym służyć ma zdefiniowaniu problemów dziecka i jego rodziny oraz opracowaniu możliwości i form pomocy w ich rozwiązaniu. Głównym celem jest stworzenie rodzinie i dziecku warunków pozwalających na jak najszybszy powrót dziecka do domu rodzinnego, a jeżeli nie jest to możliwe, szukanie innych rozwiązań najlepszych dla dziecka i jego rodziny.

Dzieci umieszczane były w pogotowiu rodzinnym z powodu:

- pozostawienie noworodka przez matkę w szpitalu bez opieki
- sytuacji zagrażających zdrowiu i życiu dziecka wymagających natychmiastowej interwencji:
 - a) zaniedbania opiekuńcze i wychowawcze (niewydolność wychowawcza rodziców)
 - b) konflikty i problemy rodzinne (np. przemoc, alkoholizm, narkomania)
- porzucenie przez rodziców
- brak możliwości sprawowania przez rodziców bezpośredniej opieki nad dzieckiem (pobyt rodziców w więzieniu, problemy zdrowotne, pobyt w szpitalu lub ośrodkach terapeutycznych)
- w trudnych sytuacjach życiowych rodziców - na ich prośbę

W Krakowie ta forma opieki funkcjonuje od marca 2001 roku, kiedy to zaczęły swoją działalność dwa pierwsze pogotowia rodzinne.

Od stycznia do września 2002 roku działało 16 Pogotowia Rodzinnych mogących zapewnić opiekę 33 dzieciom. W listopadzie 2002 r. Prezydent Miasta Krakowa zawarł umowę z kolejnymi 5 rodzinami na wykonywanie zadań pogotowia rodzinnego.

W efekcie działań ukierunkowanych na poszerzenie tej formy pomocy w 2002 na terenie Krakowa działało już 21 Pogotowia Rodzinnych, mogących przyjąć 41 dzieci w wieku od 0 – 10 lat. Spośród rodzin pełniących funkcję pogotowia rodzinnego 3 mogą przyjąć po 3 dzieci, 13 po 2, 4 po 1 dziecku. Sześć pogotowia zapewnia opiekę dzieciom w wieku 0-3 roku życia, jedno – 0- 4 roku życia dziecka, dwa 0-5 roku życia, cztery pogotowia dzieciom w wieku 0-6 roku życia, jedno dzieciom w wieku 1-3 roku życia, jedno dzieciom w wieku 3-6 roku życia, dwa dzieciom w wieku 3-7 lat, jedno w wieku 3-8 lat, dwa dzieciom w wieku 3-10 lat i jedno dzieciom w wieku 5-10 lat.

Pod względem struktury rodziny zadania pogotowia rodzinnego w roku 2002 pełniło 17 małżeństw (w tym jedno do września) i 4 osoby samotne.

Dzięki wprowadzeniu tej formy opieki w 2002 r. w pogotowiach rodzinnych przebywało łącznie 66 dzieci (50 w wieku 0-3 roku życia, 11 w wieku 3-6 lat i 5 w wieku 7-10 lat):

- 46 dzieci zostało skierowanych w 2002 r.,
- 20 dzieci przyjętych było jeszcze w roku 2001.

W 2002r. pogotowia opuściło 36 dzieci spośród których 29 do rodzin adopcyjnych, 4 do rodzin zastępczych, 2 do rodziny naturalnej i 1 do rodzinnego domu dziecka.

Rodzina zastępcza pełniąca funkcję Pogotowia Rodzinnego otrzymywała za wykonywanie zleconych w umowie zadań miesięczne wynagrodzenie, które wynosi w zależności od liczby i wieku dzieci od 425,10 zł do 2 306,71 zł.

Łączna kwota wynagrodzeń (wraz ze składkami na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne) dla rodzinom zastępczym za pełnienie funkcji pogotowia rodzinnego w roku 2002 wyniosła 325 396,38 zł.

Wysokość środków wydatkowanych w 2002 r. na pomoc dzieciom umieszczonym w pogotowiach to kwota 342 037,29 zł., natomiast na pomoc jednorazową na zagospodarowanie w związku z przyjęciem dzieci do pogotowia rodzinnych - 41 083 zł.

Pracownicy MOPS bezpośrednio uczestniczyli w przejmowaniu opieki nad dzieckiem do pogotowia (odbieranie ze szpitali, udział w interwencjach), gromadzili i prowadzili dokumentację pracy pogotowia, inicjowali kontakty z instytucjami zajmującymi się rozwiązywaniem spraw dzieci, współpracowali z ośrodkami adopcyjno-opiekuńczymi w zakresie realizacji zadań związanych z pracą pogotowia rodzinnych, dzieci umieszczonymi w pogotowiach rodzinnych i ich rodziców biologicznych.

Zainicjowano, podejmowano i prowadzono działania wspierające i nadzorujące pracę pogotowia rodzinnych poprzez organizowanie i udział w „Grupie wsparcia”. Spotkania w ramach „Grupy wsparcia” prowadzonej przez pracowników MOPS odbywają się 2 razy w miesiącu. W roku 2002 odbyło się łącznie 21 spotkań.

W ramach spotkań poruszane były problemy związane z pracą pogotowia oraz prowadzone były zajęcia warsztatowe m.in. na temat choroby sieroczej dzieci i jej objawów, umiejętności komunikowania się, a od dnia 1 września w ramach programu „W stronę rodziny”, zajęcia szkoleniowe z zakresu asertywności, syndromu poalkoholowego FAS i przemocy.

Drugim nurtem działań było podjęcie pracy merytorycznej mającej na celu rozwój kompetencji pogotowia w trakcie działania. Ostatnim elementem realizowanym stale w ramach grupy wsparcia było wsparcie indywidualne pogotowia przez osoby prowadzące grupę.

2.1.8. Program „W stronę rodziny”.

Program „W stronę rodziny” został przygotowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie na konkurs ogłoszony przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Zyskał on akceptację i został zrealizowany w okresie od września do grudnia 2002 roku przy pomocy przekazanych przez Ministerstwo na ten cel środków finansowych w wysokości 31 740 zł.

Celem strategicznym programu jest przygotowanie, wprowadzenie i weryfikacja proponowanej metody wsparcia rodziny naturalnej, której dzieci są kierowane do pogotowia rodzinnego bądź już znajdują się w pogotowiu rodzinnym, oraz przekazanie zweryfikowanej metody pracy z rodziną naturalną powiatowym centrom pomocy rodzinie w województwie małopolskim. Cele operacyjne programu to podjęcie wraz z rodziną naturalną przy udziale instytucji statutowo zobowiązanych do pracy z rodziną działań prowadzących do zmiany jej sytuacji na taką, która umożliwi stworzenie dziecku wystarczających warunków dla psychicznego, społecznego i fizycznego rozwoju

W ramach jego realizacji powołane zostały zespoły konsultacyjne i zespół pracy z rodziną biologiczną w celu rozwiązywania indywidualnych problemów konkretnej rodziny, który składa się z osób zaangażowanych w ich rozwiązywanie (np. kuratorzy sądowi, kuratorzy społeczni, pracownicy socjalni, terapeuci, pedagodzy, pracownicy ośrodków adopcyjno-opiekuńczych prowadzących sprawy dziecka i jego rodziny oraz inne osoby, których uczestnictwo uwarunkowane jest sytuacją danej rodziny)

W ramach programu przygotowano i przeprowadzono 4 spotkania zespołów konsultacyjnych z udziałem pracowników wszystkich ośrodków adopcyjno-opiekuńczych w Krakowie. Ponadto odbyły się 4 spotkania z pedagogami i nauczycielami szkół, do których uczęszczają dzieci przebywające w pogotowiu rodzinnym, 3 spotkania z dyrektorami i wychowawcami przedszkola oraz 5 spotkań w sprawie dzieci z pracownikami instytucji specjalistycznych poradni psychologiczno-pedagogicznej w Nowej Hucie, Samorządowego Ośrodka Pedagogiczno-Przedszkolnego, Młodzieżowej Przychodni Psychoterapii dla Dzieci i Młodzieży, Pracowni Psychologii Dziecka Instytutu Psychologii UJ, oraz Kliniki Psychiatrii Dzieci i Młodzieży Collegium Medicum.

Przeprowadzono 6 wizyt domowych w 5 pogotowiach i 3 wizyty u rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w pogotowiach rodzinnych.

W ramach promocji podejmowanych działań przeprowadzono 2 spotkania informacyjne, w których uczestniczyli przedstawiciele ośrodków adopcyjno-opiekuńczych oraz instytucji uczestniczących w rozwiązywaniu spraw dziecka i rodziny. Możliwość przekazania spostrzeżeń, uwag oraz propozycji związanych z tematyką spotkań ostatnim istniała również w formie pisemnej za sprawą przygotowanej i rozesłanej wraz z zaproszeniami na spotkanie ankiety informacyjnej. Po spotkaniu zostało zebranych 21 ankiet od 42 uczestników spotkania.

W grudniu 2002 r. wydano broszurę informującą o pracy pogotowia rodzinnego i możliwościach pomocy rodzinie i dziecku w nakładzie 700 egzemplarzy oraz opracowano i wydano 60 sztuk legitymacji Pogotowia Rodzinnego.

Podjęte zostały również działania w celu opracowania sprawnego systemu przekazu informacji pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w rozwiązywanie spraw dziecka i rodziny m.in. poprzez prowadzenie cyklicznych comiesięcznych spotkań przedstawicieli OAO i pracowników MOPS mających na celu bieżącą wymianę informacji oraz planowanie wspólnych działań odnośnie dzieci, ich rodziców i pogotowi oraz opracowanie ujednoliconych wzorów dokumentacji.

Efektom realizacji programu jest ponadto:

- program warsztatów grupowych dla rodzin niewydolnych wychowawczo prowadzonych przez Publiczny Ośrodek-Adopcyjno-Opiekuńczy,
- zakres medycznej pomocy diagnostycznej prowadzonej przez zespół lekarzy w Krakowskim Ośrodku Rehabilitacji Wieku Rozwojowego,
- pomoc psycho-pedagogiczna dla dzieci w wieku szkolnym i ich opiekunów prowadzona przez pracownika Pracowni Psychologii Dziecka Instytutu Psychologii UJ,
- cykl warsztatów merytorycznych dla pogotowi rodzinnych,
- oferta spędzania czasu wolnego dla pogotowi przy jednoczesnej pomocy w opiece nad dziećmi przygotowana przez OAO Dzieło Pomocy Dzieciom,
- wsparcie pracy pogotowi rodzinnych opiekujących się dziećmi z problemami przy wykorzystaniu wolontariatu OAO Dzieło Pomocy Dzieciom.

2.1.9. Ośrodki adopcyjno - opiekuńcze.

W 2002 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej sprawował nadzór i przekazywał dotację na funkcjonowanie 4 Ośrodków Adopcyjno-Opiekuńczych: 1 publicznego i 3 niepublicznych.

W miesiącu marcu została przeprowadzona i zakończona w celu zweryfikowania sposobu przygotowywania kandydatów do pełnienia funkcji pogotowia rodzinnego kompleksowa ewaluacja szkoleń.

Zgodnie z zadaniami ustawowymi Ośrodki Adopcyjno-Opiekuńcze w Krakowie w 2002 roku prowadziły poradnictwo dla dzieci i rodziców oraz rodzin, terapię rodzinną dla rodziców i dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i rodzinach zastępczych, szkolenie i kwalifikowanie kandydatów na rodziny zastępcze, nadzorowały i wykonywały zadania związane z prawidłowym funkcjonowaniem pogotowi rodzinnych i spraw dzieci w nich umieszczonych.

Poradnictwem specjalistycznym w tych ośrodkach zajmowały się 24 osoby.

Efektom działań podejmowanych przez ośrodki adopcyjno – opiekuńcze w 2002 roku było:

- wspieranie 447 osób będących rodzicami zastępczymi lub adopcyjnymi,
- przeszkolenie 207 kandydatów na rodziny zastępcze i adopcyjne,
- zakwalifikowanie do pełnienia funkcji rodziny zastępczej i adopcyjnej 150 osób,
- prowadzenie spraw 66 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych, pełniących funkcję pogotowia rodzinnego,
- udzielenie pomocy w formie poradnictwa dla 1 699 osób,
- skierowanie po pomoc do innych instytucji 62 osób.

W 2002 r. łączna kwota wydatków Ośrodka Adopcyjno-Opiekuńczego „Centrum Opieki Zastępczej” wyniosła 317 027 zł, natomiast trzy niepubliczne Ośrodki Adopcyjno-Opiekuńcze otrzymały dotację w wysokości 435 570 zł.

2.1.10. Całodobowe placówki opiekuńczo - wychowawcze.

Podjęmowane w ramach ośrodków wsparcia działania profilaktyczne niestety często nie są wystarczające i nie pozwalają na zapewnienie dziecku prawidłowego funkcjonowania w rodzinie biologicznej. Sytuacja dziecka w rodzinie i szkole wymaga więc po wyczerpaniu innych możliwości podjęcia inicjatyw mających na celu przeciwdziałanie istniejącym już sytuacjom uniemożliwiającym prawidłowe funkcjonowanie dziecka w rodzinie i środowisku. W sytuacji, gdy niemożliwe jest umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej, konieczne staje się zapewnienie miejsca w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Optymalnym rozwiązaniem byłoby umieszczenie dziecka w placówce rodzinnej.

W Krakowie w 2002 r. funkcjonowały następujące rodzaje placówek opiekuńczo-wychowawczych:

a) placówki publiczne:

- 1 interwencyjna (dla 76 wychowanków),
- 1 rodzinna (dla 10 wychowanków),
- 9 socjalizacyjnych (łącznie dla 452 wychowanków w tym 1 grupa usamodzielnienia dla 10 dzieci i 2 grupy adaptacyjne dla 8 dzieci),

b) placówki niepubliczne:

- 1 interwencyjna (dla 10 wychowanków),
- 5 rodzinnych (łącznie dla 42 wychowanków),
- 5 socjalizacyjnych (łącznie dla 169 wychowanków w tym 1 grupa usamodzielnienia dla 12 dzieci),
- 1 resocjalizacyjna (dla 70 wychowanek).

W roku 2002 MOPS wydał łącznie 603 skierowania do w/w placówek opiekuńczo-wychowawczych całodobowych typu rodzinnego, interwencyjnego, socjalizacyjnego i resocjalizacyjnego. Spośród skierowanych dzieci:

- 44 dzieci było uprzednio wychowanekami placówek interwencyjnych, gdzie oczekiwały na ostateczne uregulowanie ich sytuacji prawnej,
- 125 dzieci było uprzednio wychowanekami innych placówek i zostały przeniesione w wyniku zmiany orzeczeń sądowych, wniosków dyrektorów tych placówek lub dokonanych przekształceń systemu pomocy rodzinie i dziecku (np. likwidacja placówki, utworzenie nowych placówek rodzinnych),
- 3 dzieci było przed umieszczeniem w rodzinach zastępczych, które sądowo zostały rozwiązane, ze względu na nieprawidłowe spełnianie swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- 160 wychowanków pochodzi spoza Krakowa,
- 4 wychowanków jest bezdomnych,
- 4 wychowanków jest pochodzenia niepolskiego (Mołdawia, Ukraina, Rumunia).

Wśród dzieci względem których na mocy postanowienia sądu orzeczono umieszczenie w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu resocjalizacyjnego ze względu na brak tego typu placówki dla chłopców na terenie Krakowa w 2002 r. umieszczono w placówce resocjalizacyjnej na terenie innych powiatów 14 chłopców i 1 dziewczynę.

W 2002 r. na umieszczenie w placówce resocjalizacyjnej oczekiwało łącznie 92 dzieci. Do czasu znalezienia miejsca w odpowiedniej placówce 20 chłopców za zgodą Sądów zostało umieszczonych w Zespole Placówek Opiekuńczo –Wychowawczych Nr 1, 1 dziewczyna

w Zespole Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych Nr 2, 13 dziewcząt i 13 chłopców w Pogotowiu Opiekuńczym w Krakowie, 7 chłopców w Pogotowiu Opiekuńczym w Wielkich Drogach natomiast 1 dziewczyna i 8 chłopców oczekujące na placówkę resocjalizacyjną w miejscu swojego zamieszkania.

W strukturze Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego im. Św. Faustyny w Krakowie od września 2002 r. została dodatkowo uruchomiona I i II klasa gimnazjum.

W każdej z placówek całodobowych co najmniej raz na pół roku odbywają się posiedzenia Stałych Zespołów ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka. Do zadań takiego zespołu należy w szczególności: okresowa ocena sytuacji dziecka, ocena aktualnej sytuacji rodziny dziecka, analiza stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną, modyfikowanie indywidualnego planu pracy oraz ocena zasadności dalszego pobytu dziecka w placówce.

W przeciągu roku 2002 pracownicy MOPS brali aktywny, bezpośredni udział w 21 tego typu spotkaniach na terenie placówek, gdzie omówiono sytuację około 500 wychowanków.

Ponadto dwukrotnie (dnia 18.06.2002 r. i 18.12.2002 r.) odbyły się spotkania z sędziami i kuratorami sądowymi w celu wymiany doświadczeń, usprawnienia procesu wykonywania orzeczeń sądowych przez MOPS i określenia zasad współpracy.

Szczególnie istotnym przedsięwzięciem było przygotowanie i przeprowadzenie procesu likwidacji Domu Dziecka nr 3 ul. Górników 27.

Pismem z dnia 6 września 2002 r. Polska Prowincja Zakonu Św. Augustyna zwróciła się do Prezydenta Miasta Krakowa z prośbą o wydanie nieruchomości położonej przy ul. Górników 27 zabudowanej budynkiem pałacowym, w którym mieścił się Dom Dziecka Nr 3.

W piśmie nie został określony termin zwrotu nieruchomości, jednakże ustosunkowując się do powyższej prośby, zostały podjęte działania zmierzające do jej zwrotu.

Mając na względzie fakt, iż z dniem 1 września Miasto Kraków zleciło prowadzenie 2 rodzinnych placówek opiekuńczo-wychowawczych, z których każda przeznaczona jest dla 8 wychowanków, oraz 1 placówki socjalizacyjnej – grupy usamodzielnienia przeznaczonej dla 12 dzieci, możliwe było natychmiastowe przekierowanie do tych placówek 22 spośród 32 dzieci zamieszkujących w Domu Dziecka Nr 3 przy ul. Górników 27. Szybkie podjęcie działań w tym zakresie miało na względzie przede wszystkim dobro dzieci przebywających w placówce i pozwoliło na zminimalizowanie negatywnych skutków związanych z radykalną zmianą ich sytuacji : miejsca zamieszkania, otoczenia czy w wielu przypadkach - szkoły.

Dyrektor placówki został szczegółowo poinformowany o koniecznych działaniach, z naciskiem na sferę zapewnienia opieki dzieciom przebywającym w placówce, określenia łącznych kosztów funkcjonowania placówki w 2002 i 2003 r. oraz należytego zabezpieczenia interesów zwalnianych pracowników.

Zgodnie z art. 33n ust. 8 ustawy o pomocy społecznej zgodę na likwidację placówki wyraził Wojewoda Małopolski, zwracając jednocześnie uwagę na konieczność zapewnienia wychowankom likwidowanej placówki opieki w rodzinnych formach opieki.

W związku z powyższym, 9 października 2002 r. Rada Miasta Krakowa podjęła uchwałę Nr CXXIII/1165/02 w sprawie likwidacji z dniem 1 marca 2003 r. Domu Dziecka Nr 3 przy ul. Górników 27. Projekt tej uchwały został uprzednio pozytywnie zaopiniowany przez Komisję Budżetową, oraz Komisję ds. Rodziny i Polityki Społecznej Rady Miasta Krakowa.

Przyjęcie powyższego rozwiązania pozwoliło nie tylko na zapewnienie dzieciom najbardziej efektywnej, bowiem najbardziej zbliżonej do warunków rodzinnych, opieki i wychowania oraz przygotowania ich do samodzielnego, dorosłego życia, a także wpłynęło na zminimalizowanie wysokości kosztów związanych z likwidacją placówki.

W 2002 r. w związku z upływem czasu na który zostali powołani dyrektorzy placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz ośrodka adopcyjno - opiekuńczego Miejski Ośrodek Pomocy

Spółecznej w Krakowie przeprowadził pięć postępowań konkursowych w wyniku których Zarząd Miasta Krakowa, uchwałami, powołał dyrektorów następujących publicznych placówek:

1. Dyrektora Domu Dziecka Nr 1, ul. Krupnicza 38 (uchwała Nr 1195/2002 z dnia 12 sierpnia 2002 r.),
2. Dyrektora Domu Dziecka Nr 7, ul. Naczelną 12 (uchwała Nr 1194/2002 z dnia 12 sierpnia 2002 r.),
3. Dyrektora Zespołu Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych Nr 2, ul. Chmielowskiego 6 (uchwała Nr 1192/2002 z dnia 12 sierpnia 2002 r.),
4. Dyrektora Zespołu Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych Nr 3, ul. Parkowa 12 (uchwała Nr 1191/2002 z dnia 12 sierpnia 2002 r.),
5. Dyrektora Ośrodka Adopcyjno-Opiekuńczego „Centrum Zastępczej Opieki Rodzinnej”, ul. Piłsudskiego 29, (uchwała Nr 1193/2002 z dnia 12 sierpnia 2002 r.)

Jednocześnie uchwałą Nr 1453/2002 z dnia 26 września 2002 r. w sprawie rozwiązania umowy o pracę na stanowisku wychowawcy kierującego Placówką Opiekuńczo-Wychowawczą „Przyjazny Dom”, ul. Aleksandry 19 w Krakowie oraz powołania na stanowisko dyrektora w/w placówki, Zarząd Miasta Krakowa zmienił podstawę zatrudnienia Dyrektora Placówki „Przyjazny dom” z zatrudnienia na gruncie Karty Nauczyciela na zatrudnienie w oparciu o przepisy ustawy o pracownikach samorządowych.

W konsekwencji począwszy od 1 października 2002 r. wszyscy dyrektorzy krakowskich publicznych placówek opiekuńczo-wychowawczych są zatrudnieni i wynagradzani zgodnie z art. 47 ust. 5b ustawy o pomocy społecznej oraz ustawą o pracownikach samorządowych wraz z przepisami wykonawczymi.

Zgodnie z § 7 ust 2 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 września 2000 r. w sprawie placówek opiekuńczo-wychowawczych, dyrektorzy publicznych placówek, w porozumieniu z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Krakowie, opracowali projekty regulaminów organizacyjnych placówek, które zostały zatwierdzone przez Zarząd Miasta Krakowa uchwałą Nr 1292/2002 z dnia 2 września 2002 r.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, po uprzedniej konsultacji z Wydziałem Edukacji i Kultury Urzędu Miasta Krakowa oraz Wydziałem Spraw Społecznych Urzędu Miasta Krakowa, przygotował projekt uchwały Rady Miasta w sprawie nadania statutu Zespołowi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych Nr 3, ul. Parkowa 12 w Krakowie. Uchwałą w tej sprawie Rada Miasta Krakowa podjęła dnia 25 września 2002 r. (uchwałą Nr CXXI/1135/02).

Łączna kwota dotacji, jaka została przekazana na funkcjonowanie całodobowych niepublicznych placówek opiekuńczo-wychowawczych w 2002r. wynosiła 5 854 602,00 zł. Łączne wydatki publicznych placówek opiekuńczo-wychowawczych wyniosły 15 326 698 zł.

2.1.11. Odpłatność za pobyt dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Zgodnie z art. 33k pkt. 4 ustawy o pomocy społecznej z dnia 29 listopada 1990 r., za pobyt dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej opłatę zobowiązani są ponosić rodzice dziecka a także opiekunowie prawni w przypadku gdy dysponują dochodami dziecka, do wysokości wydatków bieżących ponoszonych na jego utrzymanie w placówce.

W 2002r. wydano łącznie 528 decyzji administracyjnych w sprawie ustalenia wysokości opłat rodziców za pobyt dzieci w placówkach w tym:

276 decyzji zwalniających z ponoszenia odpłatności,

182 decyzje ustalające wysokość zobowiązania,

2 decyzje uchylające uprzednio wydane,

28 decyzji umarzających postępowanie,

94 decyzje zmieniające wysokość ustalonej uprzednio odpłatności.

W 2002 r. od powyższych decyzji wniesiono do Samorządowego Kolegium Odwoławczego 30 odwołań z czego 13 zaskarżonych decyzji zostało utrzymanych w mocy, 12 zostało uchylonych i przekazanych do ponownego rozpatrzenia a pozostałych 5 jeszcze nie rozstrzygnięto.

2.1.12. Pomoc na usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem wychowanków placówek i rodzin zastępczych.

Rok 2002 nie przyniósł zmian w zakresie przepisów prawnych dotyczących usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych i placówek. W dalszym ciągu obowiązuje art. 33p ustawy o pomocy społecznej, który stanowi, iż osobom, które osiągnęły pełnoletność w rodzinie zastępczej oraz osobom pełnoletnim opuszczającym niektóre typy placówek opiekuńczo - wychowawczych i domów pomocy społecznej oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze i specjalne ośrodki szkolno - wychowawcze przysługuje pomoc mająca na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem poprzez pracę socjalną, a także pomoc:

1. pieniężną na usamodzielnienie,
2. pieniężną na kontynuowanie nauki,
3. w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych,
4. w uzyskaniu zatrudnienia,
5. na zagospodarowanie w formie rzeczowej,

przy czym pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki udziela starosta powiatu właściwego ze względu na miejsce pobytu dziecka przed umieszczeniem w rodzinie zastępczej lub skierowaniem do placówki a pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia i pomocy rzeczowej starosta powiatu właściwego dla miejsca osiedlenia wychowanka.

Jest ona przyznawana zgodnie z rozporządzeniem z dn. 9 października 2001r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie w formie rzeczowej dla pełnoletnich osób z rodzin zastępczych oraz osób opuszczających niektóre typy placówek opiekuńczo - wychowawczych i domów pomocy społecznej, zakłady poprawcze, schroniska dla nieletnich i specjalne ośrodki szkolno - wychowawcze (Dz. U. Nr 120, poz. 1293).

W lutym 2002 r. nastąpiły zmiany w zakresie realizacji pomocy dla pełnoletnich osób z rodzin zastępczych oraz osób opuszczających niektóre typy placówek opiekuńczo - wychowawczych. Wszelkie decyzje dotyczące pomocy pieniężnej przygotowywane i wydawane są przez Kierowników Filii.

W związku z ograniczonymi środkami finansowymi na realizację w/w świadczeń początkowo ustalono, iż wypłacana będzie tylko pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki. Mimo ograniczonych środków finansowych na realizację pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i pomocy na zagospodarowanie w formie rzeczowej wydawane były decyzje przyznające przedmiotowe świadczenia wskazujące, iż termin ich wypłaty jest uzależniony od okresu otrzymania środków finansowych, co pozwoliło na realizację tych form pomocy w ostatnich miesiącach roku w miarę zwiększania planu wydatków na te zadania.

Z uwagi na konieczność stałego koordynowania usamodzielnień opracowano wspólną bazę danych, która była przez Filie weryfikowana na bieżąco i przesyłana do Działu Doradztwa i Nadzoru Merytorycznego, celem aktualizacji całościowej bazy danych.

W październiku 2002 r. opracowano wzór indywidualnego programu usamodzielnienia oraz wzór pisma wyznaczającego opiekuna.

W 2002 roku przyznano pomoc w formie świadczeń pieniężnych:

- a) na usamodzielnienie
 - 99 wychowankom rodzin zastępczych w kwocie 412 291 zł,
 - 47 wychowankom placówek opiekuńczo – wychowawczych w kwocie 223 884 zł,
 - 10 wychowankom zakładów poprawczych w kwocie 36 467 zł.
- b) na kontynuowanie nauki:
 - 391 wychowankom rodzin zastępczych w kwocie 1 348 226 zł,
 - 97 wychowankom placówek opiekuńczo – wychowawczych w kwocie 285 122 zł,
 - 8 wychowankowi zakładu poprawczego w kwocie 20 321 zł.
- c) na zagospodarowanie w formie rzeczowej:
 - 298 wychowankom rodzin zastępczych na kwotę 1 045 551 zł,
 - 74 wychowankom placówek opiekuńczo – wychowawczych na kwotę 314 267 zł,
 - 7 wychowankowi zakładu poprawczego w kwocie 30 683 zł.

W ramach pomocy MOPS w uzyskaniu zatrudnienia wychowankowie zostali zobowiązani do:

- zarejestrowania się w Urzędzie Pacy jako osoba bezrobotna poszukująca pracy,
- zgłoszenia się do Giełdy Pracy „Non Stop” prowadzonej przez MOPS w porozumieniu z Grodzkim Urzędem Pracy i korzystania z oferowanych w niej form pomocy, np. warsztaty aktywnego poszukiwania pracy, doradztwo zawodowe, podniesienie swoich kwalifikacji zawodowych i przekwalifikowanie się, korzystanie z dostępnych ofert pracy,
- aktywnego poszukiwania pracy.

Ponadto w ramach wyżej omówionych i przyznanych świadczeń na usamodzielnienie wychowanek może dokonać opłaty za kursy podnoszące kwalifikacje zawodowe, dające dodatkowe uprawnienia (np. bardzo często jest to kurs prawa jazdy) lub naukę w szkole, pozwalające na zdobycie drugiego zawodu.

Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych realizowana jest przez MOPS m.in. poprzez:

- całkowite lub częściowe pokrycie wydatków związanych z wynajmem mieszkania czy pokoju oraz opłat czynszowych za swoje mieszkanie w ramach w/w świadczeń, a zwłaszcza pomocy pieniężnej na usamodzielnienie (lub jeżeli wychowanek znajduje się w szczególnie trudnej sytuacji w formie zasiłku celowego),
- pokrycie w ramach w/w świadczeń kosztów działań mających na celu dokonanie remontu posiadanych przez wychowanków mieszkań czy pokoi oraz zakupienie niezbędnego wyposażenia i urządzeń domowych,
- dofinansowanie w ramach w/w świadczeń- zwłaszcza pomocy pieniężnej na samodzielnienie – do zakupu mieszkania,
- ułatwienie uzyskania mieszkania socjalnego z zasobów gminy poprzez:
 - poinformowanie wychowanka o przysługującej mu tego typu pomocy,
 - pomoc w napisaniu i złożeniu wniosku o mieszkanie socjalne z zasobów gminy, pisma popierające starania wychowanka o uzyskanie mieszkania i opisujące jego trudną sytuację.

2.2. Działania na rzecz rodziny z trudnościami życiowymi (konflikty, przemoc, bezrobocie).

Głównym celem pomocy społecznej jest pomoc w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych i doprowadzenie do życiowego usamodzielnienia się osób i rodzin, a także ich integracja ze środowiskiem. Realizacji tych celów nie można osiągnąć jedynie poprzez wspieranie klientów pozostających w trudnej sytuacji życiowej w formie świadczeń pieniężnych. Przede wszystkim na ich rzecz świadczona jest praca socjalna, czyli wszelkie działania pracowników pomocy społecznej skierowane na pomoc we wzmocnieniu oraz

odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz na tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.

Pracownik socjalny podejmując współpracę z rodziną diagnozuje sytuację rodziny oraz określa plan pomocy na jej rzecz, który umożliwiłby usamodzielnienie rodziny, tym samym pomógł rozwiązać główne problemy powodujące alienację społeczną, doprowadzającą do zjawisk społecznie niepożądanych. Działania podejmowane w tym zakresie są bardzo zróżnicowane i dostosowane do indywidualnej sytuacji.

2.2.1 Pomoc dla rodzin z problemem przemocy oraz dla rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych.

Rodzina, w której dochodzi do przemocy najczęściej jest bezradna wobec swoich trudności. Oczekuje wsparcia i konkretnej pomocy od instytucji zaangażowanych w sprawy rodziny. W wielu przypadkach osoby uzależnione są od swoich partnerów stosujących przemoc, w związku z czym istnieje konieczność odizolowania ich od sprawcy. Dzięki terapiom prowadzonym w specjalistycznych placówkach możliwe jest spojrzenie na swoje życie z dystansem, a co za tym idzie konstruktywne budowanie przyszłości swojej i rodziny.

W tym zakresie podejmowane są działania przez pracowników socjalnych, a także specjalistów posiadających wykształcenie pedagogiczne, psychologiczne, konsultantów prawników zatrudnionych w MOPS, a także przez specjalistyczne jednostki organizacyjne: Schronisko dla Ofiar Przemocy i Ośrodek Interwencji Kryzysowej.

2.2.1.1. Działania pracowników socjalnych i specjalistów MOPS.

W ramach czynności nakierowanych na zapobieżenie przemocy lub jej eskalacji w rodzinie podejmowanych przez MOPS bezpośrednio w środowisku można przykładowo wymienić następujące działania:

- udzielono 333 specjalistycznych konsultacji psychologicznych i pedagogicznych w sprawach przemocy,
- pracownicy MOPS 69 razy występowali do prokuratury, sądu, policji w sprawach przemocy,
- podjęto 53 interwencje w zakresie procedury „Niebieskiej Karty”

Procedura „Niebieskiej Karty” przeznaczona jest dla służb patrolowo – interwencyjnych i dzielnicowych, przy czynnej współpracy z pracownikami pomocy społecznej, co zwiększa szanse jej skuteczności. Funkcjonowanie lokalnego systemu pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie, gwarantującego współpracę różnych osób, instytucji, organizacji w tym pomocy społecznej pozwala na udzielanie kompleksowej, długotrwałej pomocy dla ofiar przemocy i ich rodzin. Daje poczucie bezpieczeństwa i wiary w możliwość uzyskania wsparcia osobom chcącym zmienić swoją sytuację, zmniejsza obawy przed eskalacją przemocy ze strony jej sprawców.

Tabela: Działania w sytuacjach przemocy w rodzinie

	2000	2001	2002
Ilość wystąpień własnych lub przygotowanych w imieniu klientów w sprawie przemocy w rodzinie	138	95	69
Ilość interwencji w ramach procedury "Niebieskiej Karty"	175	84	53
Ilość konsultacji konsultantów: pedagoga i psychologa w sprawach przemocy w rodzinie	661	493	333

- świadczone poradnictwo prawne, m.in. w zakresie występowania o wszczęcie postępowań karnych wobec sprawców przemocy, w sprawach alimentacyjnych, rozwodowych, mieszkaniowych,

- przeprowadzono rozmowy motywacyjne, wspierające, prowadzone przez pracowników socjalnych.

Podjęto również działania mające zapobiec przemocy, której podłożem może być uzależnienie członka rodziny:

- w ramach prowadzonej pracy socjalnej podjęto w stosunku do 1 169 osób uzależnionych od alkoholu działania mające na celu nakłonienie do leczenia odwykowego,
- zmobilizowano 369 alkoholików oraz osób współuzależnionych do podjęcia leczenia odwykowego.

Tabela: Działania wobec alkoholików

	2000	2001	2002
Liczba osób, które pod wpływem pracowników MOPS poddały się leczeniu odwykowemu	316	258	369
Liczba osób objętych pracą socjalną mającą na celu uzyskania zgody na podjęcie leczenia odwykowego	1 000	887	1 169

Ponadto rodzinom znajdującym się w sytuacji kryzysowej MOPS zapewnia pomoc w formie specjalistycznego poradnictwa oraz w razie konieczności czasowego pobytu w następujących placówkach:

- Ośrodka Interwencji Kryzysowej przy ul. Radziwiłłowskiej 8b,
- Schronisku dla Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Domu Matki i Dziecka w Krakowie, przy ul. Żywieckiej 16

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie sprawuje nadzór nad działalnością Schroniska dla Ofiar Przemocy w Rodzinie i Ośrodka Interwencji Kryzysowej. Jednym z zadań MOPS jest koordynacja działań pomiędzy tymi placówkami ze względu na podobną problematykę realizowanych zadań. Ideą działań podejmowanych przez te ośrodki jest pomoc rodzinie w usamodzielnieniu się (rozpoczęciu samodzielnego życia w środowisku) i wyjściu z kryzysu przy współudziale specjalistów w/w placówek.

2.2.1.2. Interwencja Kryzysowa.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej sprawuje nadzór nad Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej, który świadczy specjalistyczne usługi, zwłaszcza psychologiczne, prawne, hostelowe, dostępne całą dobę. Pomoc przeznaczona jest dla osób znajdujących się w sytuacji kryzysowej, w tym dla rodzin będących ofiarami przemocy.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej podjął w 2002 r. 14 911 interwencji, w tym :

- telefonicznych – 7 188
- osobistych - 7 723

Na realizację usług hostelowych na rzecz osób doznających przemocy przeznaczone jest 8 miejsc noclegowych przy ul. Radziwiłłowskiej – w ubiegłym roku z tej formy pomocy skorzystało 56 osób, które przebywały w hostelu łącznie 1 370 osobodni.

Na usługi hostelowe dla rodziców, których dzieci pozostają w przewlekłym leczeniu szpitalnym ze względu na choroby nowotworowe, przeznaczone jest 15 miejscami przy ul. Cechowej. W roku 2002 przebywało w placówce 113 osób (miesięcznie od 7 do 13 osób, przebywających łącznie 4 391 osobodni).

Tabela: Pomoc w formie zapewnienia pobytu w hostelu.

Hostele	Radziwiłłowska		Cechowa	
	Liczba mieszkańców	Ilość osobodni	Liczba mieszkańców	Ilość osobodni
2000	52	1399	148	4697
2001	30	2078	153	4453
2002	56	1370	113	4391

W OIK prowadzona jest grupa wsparcia dla kobiet (średnio 10 uczestniczek miesięcznie) i klub byłego pacjenta psychiatrycznego (średnio 10 uczestników miesięcznie).

2.2.1.3. Schronisko dla Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Prowadzone przez Caritas Archidiecezji Krakowskiej na zlecenie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Udziela pomocy ofiarom przemocy w rodzinie w formie schronienia, profesjonalnej pomocy psychologiczno-pedagogicznej, prawnej oraz socjalnej. Pobyt w Schronisku ma charakter czasowy, a podstawą do umieszczenia jest decyzja wydawana przez MOPS, po uprzedniej analizie wniosku. Schronisko posiada 60 miejsc.

Schronisko prowadzi także terapię ze sprawcami przemocy. Ponadto prowadzona jest działalność mającą na celu rozpowszechnianie informacji na temat przemocy w rodzinie poprzez ulotki informacyjne, oraz kontakty z mediami (Telewizja Kraków, TVN, Radio Plus, Radio Wanda, Gazeta Krakowska, Dziennik Polski, Przekrój).

W roku 2002:

- w placówce przebywało 141 matek oraz 249 dzieci (łącznie 390 osób),
- wydano 64 decyzje administracyjne na pobyt w schronisku,
- udzielono pomocy w formie poradnictwa psychologicznego 302 osobom nie przebywającym w schronisku,
- podjęto 610 interwencji na prośbę mieszkanki i 72 interwencje na prośbę instytucji zewnętrznych.

Wszystkie mieszkanki były konsultowane psychologicznie.

Na terenie placówki działały grupy wsparcia:

- edukacyjno - terapeutyczna i wsparcia - 216 uczestniczek,
- edukacyjno - terapeutyczna dla młodzieży- 120 uczestników,
- edukacyjno - terapeutyczna dla dzieci - 252 uczestników.

W 2002 roku wydano 64 decyzje w sprawie umieszczenia w placówce.

Efektem pomocy udzielanej mieszkankom schroniska w 2002 roku było doprowadzenie do usamodzielnienia 80 – osób.

Ze środka specjalnego utworzonego z darowizny pieniężnej przekazanej przez Philip Morris Polska S.A w Warszawie na realizację zadania pomocy ofiarom przemocy w rodzinie zakupiono wyposażenie dla Schroniska dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Krakowie w kwocie 19 972,61 zł oraz zorganizowano i przeprowadzono szkolenia w zakresie identyfikowania przypadków i profilaktyki przemocy w rodzinie dla 588 pracowników: policji, placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz MOPS, łącznie w wymiarze 255 godzin szkoleniowych. Koszt szkolenia wyniósł 22 387,86 zł.

Tabela: Liczba osób, które otrzymały pomoc w Schronisku w latach 2000 – 2002 wraz z działaniami podejmowanymi wobec mieszkanek placówki:

Rok	2000	2001	2002
Liczba klientów (kobiety i dzieci), które otrzymały pomoc w placówce	266	233	390
Porównanie procentowe liczby osób, które skorzystały z pomocy w latach 2000 - 2002	100%	87%	146%
Ilość grup wsparcia	0	1	1
Liczba usamodzielnionych osób	50	67	80
Liczba interwencji środowiskowych na wniosek mieszkanek	157	199	610
Liczba interwencji środowiskowych na wniosek instytucji zewnętrznych	23	32	72
Liczba wydanych decyzji w sprawie umieszczenia osób w placówce	70	56	64

2.2.1.4. Zapewnienie schronienia matkom z dziećmi do lat 10.

MOPS wykupił od Caritas 20 miejsc dla matek z dziećmi w Domu Matki i Dziecka w Krakowie, przy ul. Żywieckiej 16 (na potrzeby mieszkanek Krakowa). W 2002 roku, w ramach posiadanych miejsc, udzielono schronienia 23 matkom i 28 dzieciom (ogółem 51 osób).

Efektom działań realizowanych na rzecz rodzin przebywających w placówce w 2002 roku było usamodzielnienie 9 osób, z których 7 powróciło do środowiska wynajmując lokale na wolnym rynku, a 2 otrzymały mieszkanie w ramach pomocy mieszkaniowej Gminy Kraków.

Dom jest własnością Caritas Archidiecezji Krakowskiej. Rozpoczął działalność w październiku 2000 roku. Jest prowadzony przez siostry zakonne ze Zgromadzenia SS. Albertynek.

Dom Matki i Dziecka w Krakowie, przy ul. Żywieckiej 16 jest przeznaczony dla kobiet w ciąży i kobiet z dziećmi do lat 10 pozostającymi pod ich władzą rodzicielską. Celem placówki jest wszechstronna pomoc mieszkankom w usamodzielnieniu się. Pobyt w Domu jest czasowy – maksymalnie do 1 roku (jednak w szczególnie uzasadnionych przypadkach może zostać przedłużony o 6 miesięcy).

Podstawowym zadaniem placówki jest zapewnienie schronienia, wsparcia oraz specjalistycznego poradnictwa kobietom w ciąży, samotnym matkom nie znajdującym oparcia w środowisku, czasowo pozbawionym miejsca zamieszkania – z terenu miasta Krakowa i Archidiecezji Krakowskiej.

2.2.2. Pomoc rodzinom z problemem bezrobocia.

Pomimo, że Kraków jest miastem o jednej z najniższych stóp bezrobocia w Polsce, to problem ten jest jednym z istotniejszych wśród klientów pomocy społecznej. Szczególnie trudnym wyzwaniem jest pomoc długotrwale bezrobotnym, z utrwalonymi negatywnymi wzorcami w zakresie postawy na rynku pracy. Najbardziej skutecznym sposobem zapobiegania wzrostowi bezrobocia jest podejmowanie działań profilaktycznych, które mają zapobiec pojawieniu się tego problemu. Działania te w ramach pracy socjalnej oraz poradnictwa pedagogicznego i psychologicznego są kierowane do rodziców dzieci i młodzieży jeszcze w trakcie nauki w szkołach, a mają na celu pomoc w wyborze odpowiedniej ścieżki kształcenia, która pozwoli na znalezienie zatrudnienia na rynku pracy.

Działania w zakresie pomocy bezrobotnym prowadzone są równolegle w dwóch kierunkach:

- aktywizowania do działań pozwalających na wyjście z sytuacji bezrobocia oraz nauka właściwych zachowań na rynku pracy;
- zapewnianie środków umożliwiających przetrwanie trudnego okresu pozostawania bez zatrudnienia oraz poszukiwania pracy.

Wobec każdej osoby przedstawiającej brak pracy jako problem, z którym nie może sobie poradzić z wykorzystaniem własnych środków i możliwości, podejmowane są kompleksowe działania:

- ustalenie przyczyn i czasu pozostawania bez zatrudnienia oraz dotychczas podjętych działań w celu rozwiązania problemu;
- ustalenie możliwości klienta na rynku pracy;
- w razie potrzeby zobowiązanie do sformalizowania statusu bezrobotnego poprzez rejestrację w Urzędzie Pracy;
- zobowiązanie do aktywnego poszukiwania pracy, dokumentowanego specjalnie przygotowaną „kartą aktywności” oraz osobistymi relacjami składanymi przez klienta pracownikowi socjalnemu;
- przyznanie świadczeń ułatwiających bądź umożliwiających poszukiwanie pracy – zasiłki celowe na koszty biletów komunikacji miejskiej, karty telefoniczne, itp;
- przyznanie świadczeń umożliwiających zaspokojenie niezbędnych potrzeb (zasiłki celowe na żywność, opał, odzież).

2.2.2.1. Giełda Pracy Non - Stop.

W ramach realizacji Programu Poprawy Bezpieczeństwa w Mieście Krakowie p.n. "Bezpieczny Kraków", Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej we współpracy z Grodzkim Urzędem Pracy i Radą Dzielnicy XV Miasta Krakowa utworzył placówkę pod nazwą „Giełda Pracy – Non Stop”, którą uruchomiono w listopadzie 2000 roku. Integralną część tej placówki tworzy Sekcja Pomocy Bezrobotnym Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Celem realizowanych zadań jest aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych, łagodzenie skutków restrukturyzacji krakowskich zakładów pracy oraz zapobieganie negatywnym zjawiskom związanym z długotrwałym pozostawaniem bez pracy. Mimo, że w Krakowie wskaźnik bezrobocia należy do najniższych w kraju, to jednak brak pracy prowadzi do tak wielu negatywnych zjawisk, że działania zapobiegawcze są niezbędne. Polegają one głównie na aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, w tym szczególnie długotrwale bezrobotnych oraz osób niepełnosprawnych ze zdolnością do pracy w określonych warunkach. Osoby te często są stałymi klientami MOPS.

Pracownicy socjalni Sekcji Pomocy Bezrobotnym tworzą bazę danych bezrobotnych wg kwalifikacji, profili zawodowych, wykształcenia. Zajmują się analizą ofert pracy, ze szczególnym uwzględnieniem zapotrzebowania na konkretne kategorie zawodowe. Dane te wykorzystują w pracy socjalnej z bezrobotnymi, udzielając im porad dotyczących m.in. wyboru kursów, szkoleń. Służy on również do podejmowania działań na rzecz bezrobotnych, np. nawiązana została współpraca z Centrum Kształcenia Ustawicznego w Krakowie, wynikiem której było utworzenie dwóch bezpłatnych klas Zasadniczej Szkoły Zawodowej dla Dorosłych.

Szczególne nacisk pracownicy Sekcji kładą na podnoszenie przez bezrobotnych wykształcenia oraz kwalifikacji i umiejętności, w tym również z zakresu poruszania się po rynku pracy, rozmowy kwalifikacyjnej, prawidłowego przygotowania niezbędnych dokumentów. Mobilizują siły klienta, motywują do działań ułatwiających podjęcie zatrudnienia. Pracownicy socjalni zachęcają osoby bezrobotne do podejmowania każdej pracy, nawet krótkoterminowej i nisko płatnej, gdyż zwłaszcza w przypadku osób długotrwale bezrobotnych nawet taka praca jest lepsza od stanu biernego zarejestrowania w Urzędzie Pracy.

Sekcja Pomocy Bezrobotnym tworzy centrum informacji dla bezrobotnych, przekazuje im dane na temat wszelkich inicjatyw podejmowanych na ich rzecz przez instytucje, organizacje pozarządowe, środowiska przedsiębiorców (np. o organizowanych giełdach, targach pracy, ofertach pracy za granicą), pracownicy informują o przysługujących bezrobotnym prawach, o zmianach w przepisach z zakresu prawa pracy czy bezrobocia. Wszystkie te informacje przekazywane są również na bieżąco pracownikom socjalnym MOPS, którzy pozostają

w stałym kontakcie z osobami bezrobotnymi i ich rodzinami. W ten sposób szybko i sprawnie docierają one do szerokiej grupy bezrobotnych.

Wspólnie podejmowane są również działania w indywidualnych przypadkach wymagających szczególnej pomocy. Współpraca pozwala na integralne podejście do osoby i rodziny oraz występujących w środowisku problemów.

W 2002 roku Sekcja Pomocy Bezrobotnym objęła pracą socjalną 1 326 osób bezrobotnych. Miesięcznie udzielano od 300 do 600 indywidualnych porad i konsultacji (w ciągu roku daje to sumę ponad 4 100 porad).

Sekcja Pomocy Bezrobotnym realizuje również specjalne formy pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie dla osób bezrobotnych w formie nie oprocentowanej pożyczki na rozpoczęcie działalności gospodarczej i zasiłku celowego na pokrycie kosztów kursów, przeszkoleń. Pomoc ta przeznaczona jest dla osób bezrobotnych szczególnie czynnie poszukujących pracy i wykazujących aktywne nastawienie do rozwiązywania swoich problemów. Podstawą jej udzielania są dwie uchwały Rady i Zarządu Miasta Krakowa: w sprawie zasad przyznawania pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie, przyuczenie do zawodu, przekwalifikowanie lub poszerzenie kwalifikacji zawodowych.

W roku 2002 z pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie skorzystało:

- w formie nie oprocentowanej pożyczki na rozpoczęcie działalności gospodarczej 4 osoby, łączna kwota świadczeń 40 700 zł,
- w formie zasiłku celowego na pokrycie kosztów przeszkolenia 40 osób, łączna kwota świadczeń 41 067 zł.

Pomoc ta, a zwłaszcza zasiłki przeznaczone dla osób, które po przyuczeniu do zawodu lub rozszerzeniu kwalifikacji mogłyby podjąć pracę daje bardzo dobre wyniki. Nie tylko podnosi umiejętności tych osób, ale też pobudza ich do aktywności na rynku pracy, przekonuje jak ważną rolę odgrywa ciągle kształcenie i doskonalenie swoich umiejętności.

Pracownicy Sekcji Pomocy Bezrobotnym uczestniczyli w opracowaniu i doskonaleniu kompleksowego programu pracy socjalnej z osobą bezrobotną. Istotną rolę w jego tworzeniu odegrało doświadczenie w prowadzeniu placówki Giełda Pracy Non Stop, gdzie pracownicy socjalni pracowali nie tylko z bezrobotnymi, ale nawiązywali kontakty z pracodawcami, instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomocą na rzecz bezrobotnych.

W ramach współpracy z Grodzkim Urzędem Pracy placówka Giełda Pracy Non Stop prowadzi szybkie, bezpłatne pośrednictwo pracy w pełnym zakresie (praca stała, okresowa, sezonowa, na umowę zlecenie, itp.) oraz indywidualne i grupowe doradztwo zawodowe.

W placówce Giełda Pracy Non Stop zatrudnionych jest 3 pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz 3 pracowników Grodzkiego Urzędu Pracy.

Giełda Pracy jest pierwszą tego typu placówką w Polsce, prowadzoną przez ośrodek pomocy społecznej.

Tabela: Działalność Giełdy Pracy.

	2001	2002
Liczba klientów MOPS objętych pracą socjalną mającą na celu podjęcie zatrudnienia	1047	1 326
Liczba klientów MOPS którzy otrzymali oferty pracy	528	987
Ilość ofert pracy wydanych klientom MOPS	877	1 574
Ilość konsultacji i porad podejmowanych na rzecz klientów:		
Dotyczących sposobów poruszania się po rynku pracy, przygotowania dokumentacji zawodowej itp.	3 325	4 105
Dotyczących pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie	341	411
Dotyczących zakresu działania pomocy społecznej i innych instytucji	137	71
Ilość działań* (popartych pismem, aneksem lub notatką służbową) podjętych w celu uregulowania zadłużenia klientów z tytułu pożyczek i zasiłków na ekonomiczne usamodzielnienie	222	182
Ilość kontaktów z instytucjami, w tym organizacjami pozarządowymi, działającymi na rzecz przeciwdziałania bezrobociu (bez GUP)	53	43

2.2.2.2. Program pracy socjalnej z osobą bezrobotną.

Równolegle do powstania placówki Giełda Pracy – Non Stop , wdrożono w filiach MOPS "Program pracy socjalnej z osoba bezrobotną", mający ujednoczyć system pracy z bezrobotnym i jego rodziną w ramach poszczególnych filii.

Program ten był zainicjowany, opracowany i wprowadzony pilotażowo przez pracowników Filii nr 6, a po utworzeniu Giełdy Pracy zmodyfikowany w celu całościowego podejścia do pomocy na rzecz bezrobotnych i ich rodzin. W ramach programu stosowane są specyficzne formy pracy, dostosowane do potrzeb i możliwości tej grupy klientów. Program ten w szczególności koncentruje się na stosowaniu aktywnych form pomocy: poradnictwa i edukacji osób bezrobotnych, przede wszystkim długotrwale pozostających bez pracy. Jego celem jest zniwelowanie wyuczzonej bezradności w kontaktach z pracodawcami przez zmianę obrazu samego siebie oraz ukształtowanie właściwej postawy, prezentowanej na rynku pracy.

W ramach programu dokonano standaryzacji metod oraz narzędzi stosowanych w pracy z klientami. Usystematyzowano i uporządkowano formy pomocy. Wyodrębniono również poszczególne kategorie klientów i dostosowano do nich elementy pracy socjalnej, które powinny przynieść najbardziej efektywne wyniki.

W ubiegłym roku efektem prowadzenia aktywnych form pracy z bezrobotnymi, mobilizującymi do działań pozwalających na wyjście z sytuacji bezrobocia:

- zatrudnienie podjęło 346 klientów,
- uczestniczyło w kursach, szkoleniach, a także podjęło kształcenie uzupełniające 390 osób.

Pracownicy filii MOPS z własnej inicjatywy kontaktowali się z instytucjami przeciwdziałającymi bezrobociu w sprawie klientów 3 798 razy.

Osoby bezrobotne korzystają oczywiście z szerokiego zakresu pozostałych świadczeń realizowanych przez MOPS, o których mowa w rozdziale 2.4.

Tabela: Przeciwdziałanie bezrobociu.

	2000	2001	2002
Liczba osób, które na skutek wsparcia podjęły zatrudnienie	387	376	346
Liczba osób, które pod wpływem działań pracowników MOPS podjęły kursy, szkolenia, uzupełniają wykształcenie w celu podniesienia kwalifikacji	202	245	390
Ilość kontaktów z instytucjami przeciwdziałającymi bezrobociu	1 380	3 054	3 798
Liczba osób, którym ograniczono lub odmówiono pomocy w związku z nie wywiązywaniem się z zobowiązań dotyczących aktywnego poszukiwania zatrudnienia	251	363	257

2.3. Pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym.

Założenia koncepcji Systemu Pomocy Społecznej są szczególnie widoczne w realizacji pomocy osobom starszym i niepełnosprawnym. Stworzona została możliwość zorganizowania całościowego i uzupełniającego się systemu wsparcia dla tej grupy.

Podstawowym założeniem jest umożliwienie jak najpełniejszego i najdłuższego funkcjonowania osoby niepełnosprawnej w środowisku rodzinnym, sąsiedzkim, w miejscu zamieszkania. W takim ujęciu instytucjonalne, szczególnie całodobowe formy opieki są ostatnią formą pomocy, która powinna być stosowana tylko w przypadku niemożności rozwiązywania problemów innymi sposobami.

Zakres działań pomocy osobom starszym i niepełnosprawnym obejmuje:

- poradnictwo i pracę socjalną;
- działania interwencyjne na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi;
- świadczenia pieniężne;
- usługi opiekuńcze;

- dzienne ośrodki wsparcia;
- rehabilitację społeczną i zawodową;
- domy pomocy społecznej;
- orzecznictwo o stopniu niepełnosprawności.

2.3.1. Poradnictwo i praca socjalna.

Działania w tym zakresie w pierwszej kolejności skierowane są na przekazanie informacji o istniejących możliwościach uzyskania pomocy lub wsparcia, czy to w ramach zadań realizowanych przez MOPS, jednostki Systemu Pomocy Społecznej lub inne instytucje i podmioty. Dostęp do tego rodzaju informacji przy zachodzących bardzo szybko zmianach, szczególnie w ramach ochrony zdrowia sprawia, że osoby starsze i niepełnosprawne teoretycznie mogące korzystać z rozbudowanego katalogu działań podejmowanych przez różne instytucje, stają bezbronni wobec pytania „gdzie mogę zwrócić się z moim problemem”.

Drugim istotnym kierunkiem działań jest mobilizowanie i pobudzanie sił osób starszych i niepełnosprawnych, by w adekwatny do swoich możliwości sposób podejmowali się uczestnictwa w życiu rodzinnym i społecznym (w szerokim tego słowa znaczeniu). Czasami będzie to nakłonienie osoby chorej psychicznie do opuszczenia mieszkania i pójścia na spacer, a czasami przekonanie starszej osoby o celowości odnowienia kontaktów sąsiedzkich.

2.3.2. Działania interwencyjne na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi.

W zakresie działań na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi zachodzi często konieczność podejmowania szczególnych czynności w celu zapobiegania zachowaniom niebezpiecznym dla otoczenia, czy nawet autodestrukcji. W ramach tego typu działań, na podstawie przepisów ustawy o ochronie zdrowia psychicznego:

- skierowano do Sądu Opiekuńczego 68 wniosków o skierowanie do domu pomocy społecznej bez zgody klienta,
- skierowano do Sądu Opiekuńczego 42 wnioski o leczenie psychiatryczne bez zgody klienta,
- udzielono 70 porad prawnych w sprawie wystąpienia do sądu o ubezwłasnowolnienie,
- wystąpiono w 246 przypadkach do placówek służby zdrowia w zakresie zdrowia psychicznego,
- udzielono 555 konsultacji psychologicznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- skierowano 283 osoby do ośrodków wsparcia.

Tabela: Działania na rzecz osób chorych psychicznie w roku 2002.

Ilość wystąpień do sądu o przymusowe leczenie	42
Ilość wystąpień do sądu o umieszczenie bez zgody w DPS	68
Ilość porad prawnych w sprawie wystąpienia do sądu o ubezwłasnowolnienie	70
Ilość konsultacji psychologicznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	555
Liczba osób skierowanych do ośrodków wsparcia	283

2.3.3. Świadczenia dla osób starszych i niepełnosprawnych.

- Renty socjalne- otrzymują ją osoby całkowicie niezdolne do pracy z powodu inwalidztwa powstałego przed 18 rokiem życia lub inwalidztwa powstałego w okresie nauki w szkole ponadpodstawowej, wyższej (przed 25 rokiem życia), a także w trakcie studiów doktoranckich i aspirantury. W 2002 roku rentę socjalną otrzymywały 3 283 osoby. Zrealizowano 34 530 świadczeń na łączną kwotę 13 625 402 zł.
- Zasiłek stały wyrównawczy – przysługuje osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub inwalidztwa, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę

w rodzinie, jest niższy od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie określonego w art. 4 ust. 1. ustawy o pomocy społecznej. W 2002 roku pomoc w tej formie otrzymało 2 726 osób. Zrealizowano 28 525 świadczeń na łączną kwotę 9 307 703 zł.

- Zasiłki pielęgnacyjne wypłacano 1 767 osobom. Zrealizowano 16 321 świadczeń na kwotę 2 224 338 zł.
- Udzielono pomoc dla 97 kombatantów w łącznej wysokości 122 104,53 zł (*patrz: 2.3.9. Pomoc kombatantom*).

2.3.4. Usługi opiekuńcze.

Świadczone są w miejscu zamieszkania osoby osobom, które ze względu na swój stan zdrowia wymagają pomocy osób innych a ich stan zdrowia nie uzasadnia umieszczenia ich w placówce opieki całodobowej.

Usługi opiekuńcze - przysługują samotnym mieszkańcom Miasta Krakowa, którzy z powodu wieku, choroby, inwalidztwa lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób a są jej pozbawione. Pomoc ta świadczona też może być osobom pozostającym w rodzinie, która nie jest w stanie zapewnić pielęgnacji we własnym zakresie.

Usługi opiekuńcze obejmują m. in.

- usługi gospodarcze na które składa się pomoc w zaspakajaniu codziennych potrzeb życiowych (tj. utrzymanie czystości w rzeczach i pomieszczeniach zajmowanych przez podopiecznego, zakup i przygotowanie posiłków dla podopiecznego), organizowanie spacerów oraz umożliwianie w miarę możliwości kontaktu z otoczeniem,
- usługi pielęgnacyjne polegające na podtrzymywaniu higieny osobistej podopiecznego, podawaniu leków, pielęgnacji zleconej przez lekarza.

Z usług opiekuńczych w 2002 roku skorzystały 2 204 osoby. Zrealizowano 851 121 godzin usług na łączną kwotę 5 729 999 zł.

W 2002 roku usługi opiekuńcze realizowane były przez podmioty wyłonione w drodze konkursu, ogłoszonego przez Wydział Spraw Społecznych, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 czerwca 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad i form współdziałania administracji publicznej z innymi podmiotami oraz wzorów ofert, umów i sprawozdań z realizacji zadań pomocy społecznej (Dz.U. z 2000 r. Nr 55 poz. 662): Fundację Na Rzecz Chorych na SM im. Błogosławionej Anieli Salawy oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Zakład Opiekuńczo – Leczniczy „CZWÓRKA”.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze u osób z zaburzeniami psychicznymi - to usługi na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem. Tego typu pomocą, świadczoną w domu podopiecznego, objęto w 2002 roku łącznie 191 osób. Zrealizowano 41 813 godzin usług na kwotę 419 973 zł.

Specjalistyczne usługi świadczone w formie:

- usług gospodarczych (zaspokajających codzienne potrzeby życiowe) i usług higieniczno-medycznych,
- wspierania psychologiczno-pedagogicznego i edukacyjno – terapeutycznego.

Świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych miało na celu udzielanie pomocy, dzięki której osoby z zaburzeniami psychicznymi miały możliwość poprawy funkcjonowania w środowisku lokalnym.

Usługi świadczone były przez Polski Czerwony Krzyż Zarząd Okręgowy Kraków, wyłoniony w drodze konkursu ogłaszanego zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 czerwca 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad i form współdziałania administracji publicznej z innymi podmiotami oraz wzorów ofert, umów i sprawozdań z realizacji zadań pomocy społecznej (Dz.U. z 2000 r. Nr 55 poz. 662).

Tabela: Specjalistyczne usługi opiekuńcze u osób z zaburzeniami psychicznymi.

Rok 2000 ilość osób/ ilość godzin/ kwota	Rok 2001 ilość osób/ ilość godzin/ kwota	Rok 2002 ilość osób/ ilość godzin/ kwota
221 osób / 66654 godziny kwota 838 778,-zł	157 osób / 42079 godzin kwota 533 000 zł	208 osób / 41813 godzin kwota 419 973 zł

Specjalistyczne usługi opiekuńcze w ośrodkach wsparcia.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone były w ramach zadań zleconych gminie osobom z zaburzeniami psychicznymi w ośrodkach wsparcia prowadzonych przez organizacje pozarządowe. Tą formą pomocy objęto 17 osób, którym udzielono 4 731 godzin usług terapeutycznych na łączną kwotę 47 310 zł. Specjalistyczne usługi opiekuńcze w ośrodkach wsparcia świadczone były przez organizacje pozarządowe:

- Stowarzyszenie Rodzin „Zdrowie Psychiczne”, ul. Miodowa 9,
- Fundację „Wspólnota Nadziei”, ul. Olsztyńska 14.

Tabela: Specjalistyczne usługi opiekuńcze w ośrodkach wsparcia.

Rok 2000 ilość osób/ ilość godzin/ kwota	Rok 2001 ilość osób/ ilość godzin/ kwota	Rok 2002 ilość osób/ ilość godzin/ kwota
31 osób / 13836 godzin kwota 105 213,-zł	61 osób / 6651 godzin kwota 74 030,-zł	17 osób / 4731 godzin kwota 47 310,-zł

2.3.5. Dzielne ośrodki wsparcia.

Dzięki tej formie pomocy osoby starsze i osoby z zaburzeniami psychicznymi mogą zaspokoić bardzo ważną potrzebę kontaktu i integracji społecznej, bez ostatecznego zerwania więzi z rodziną i środowiskiem lokalnym. Otrzymują jednocześnie wsparcie specjalistów, przede wszystkim rehabilitację społeczną i usprawniającą. W Krakowie do tego typu ośrodków zaliczamy: miejskie dzielne domy pomocy społecznej i środowiskowe domy samopomocy.

Środowiskowe domy samopomocy.

Środowiskowe domy samopomocy to ośrodki wsparcia dla osób chorych psychicznie i niepełnosprawnych intelektualnie, działające w ramach zadań zleconych gminie. Jest to specyficzna oferta dla osób z zaburzeniami psychicznymi. ŚDS to jednostki organizacyjne pomocy społecznej zapewniające formy pomocy półstacjonarnej, np. takie jak:

- trening umiejętności życia codziennego (np. pranie i higiena, przygotowywanie posiłków, gospodarowanie pieniędzmi),
- trening umiejętności społecznych i interpersonalnych (kontakty społeczne, aktywność, odpowiedzialność),
- terapia zajęciowa (rzeźbienie, malowanie, itp.),
- poradnictwo psychologiczne i socjalne, psychoedukacja.

Pomoc ta ma na celu utrzymanie osoby w jej naturalnym środowisku i przeciwdziałanie instytucjonalizacji, czyli umieszczeniu osoby w placówce całodobowej opieki.

Dzięki zabiegom MOPS w 2002 r. utworzono dwie nowe placówki mające status środowiskowego domu samopomocy. Podmioty prowadzące w/w placówki zostały wyłonione w drodze konkursu ofert ogłoszonego w oparciu o Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 czerwca 2000 r. w sprawie szczegółowych zasad i form współdziałania administracji publicznej z innymi podmiotami oraz wzorów ofert, umów i sprawozdań z realizacji zadań pomocy społecznej. Nowe środowiskowe domy samopomocy na os. Szkolnym 30 i os. Tysiąclecia 86 rozpoczęły swoją działalność od października 2002 r.

W funkcjonujących już wcześniej placówkach zwiększono także od w/w terminu o 24 ilość miejsc dotowanych.

W Krakowie w 2002 roku funkcjonowało łącznie dziewięć tego typu placówek przeznaczonych dla 247 osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym dwie placówki dla 79 osób chorych psychicznie (Dom w Nowej Hucie na os. Młodości 8 i w Śródmieściu przy ul. Józefa 1) oraz siedem placówek dla 168 osób niepełnosprawnych intelektualnie (w Nowym Bieżanowie przy ul. Aleksandry 1, na os. Podwawelskim przy ul. Komandosów 18, w Krowodrzy przy ul. Wjazdowej 2b, na Prądniku Białym przy ul. Pasteura 1, w Śródmieściu przy ul. Piekarskiej 3 oraz w Nowej Hucie na os. Szkolnym 30 i os. Tysiąclecia 86).

W efekcie działań zmierzających do umożliwienia korzystania z tej formy pomocy szerszej grupie osób wykazujących potrzeby w tym zakresie, w latach 2000 – 2002 powstało 5 nowych placówek, a liczba miejsc zwiększyła się ze 105 do 256.

Tabela: Środowiskowe Domy Samopomocy w Krakowie w latach 2000 - 2002.

Typ domu	Rok 2000	Rok 2001	Rok 2002
ŚDS dla psychicznie chorych	2 śds (65 miejsc), w tym 1 prowadzony przez Miasto Kraków	2 śds (75 miejsc), w tym 1 prowadzony przez Miasto Kraków	2 śds (79 miejsc), w tym 1 prowadzony przez Miasto Kraków
ŚDS dla niepełnosprawnych intelektualnie	2 śds (40 miejsc)	5 śds (110 miejsc)	7 śds (177 miejsc)
Ogółem:	4 śds (105 miejsc)	7 śds (185 miejsc)	9 śds (256 miejsc)

MOPS prowadzi postępowania w sprawie kierowania osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi do w/w placówek. W tym zakresie wydano w 2002 roku 275 decyzji administracyjnych. Prowadzone były również kontrole wykorzystania miejsc i prawidłowości realizacji zadań.

Miejskie Dienne Domy Pomocy Społecznej.

W roku 2002 funkcjonowały jako jednostka budżetowa składająca się z pięciu filii (rozieszczonych w różnych dzielnicach Miasta Krakowa). Dysponują łącznie 350 miejscami. Są to ośrodki wsparcia dla osób o zmniejszonej sprawności psychofizycznej, osób w wieku emerytalnym, dorosłych i małoletnich będących w trudnej sytuacji rodzinnej i mieszkaniowej.

Średnia liczba osób korzystających z usług w 2002 roku wynosiła 780 osób miesięcznie. W odpowiedzi na wzrastające potrzeby w zakresie korzystania przez osoby starsze z tej formy pomocy, liczba uczestników wzrosła w okresie od 2000 do 2002 roku o 200 osób.

Tabela: Liczba osób korzystających z usług MDDPS w latach 2000 – 2002.

Rok 2000	Rok 2001	Rok 2002
660 osób	780 osób	860 osób

2.3.6. Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych.

Zadania te realizowane są na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych /Dz. U. nr 123 poz. 777/ na rzecz osób niepełnosprawnych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

W ustawie tej z dniem 1 stycznia 2002 r. dokonano zmian ustawą z dnia 17 grudnia 2001 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej, ustawy o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży, ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

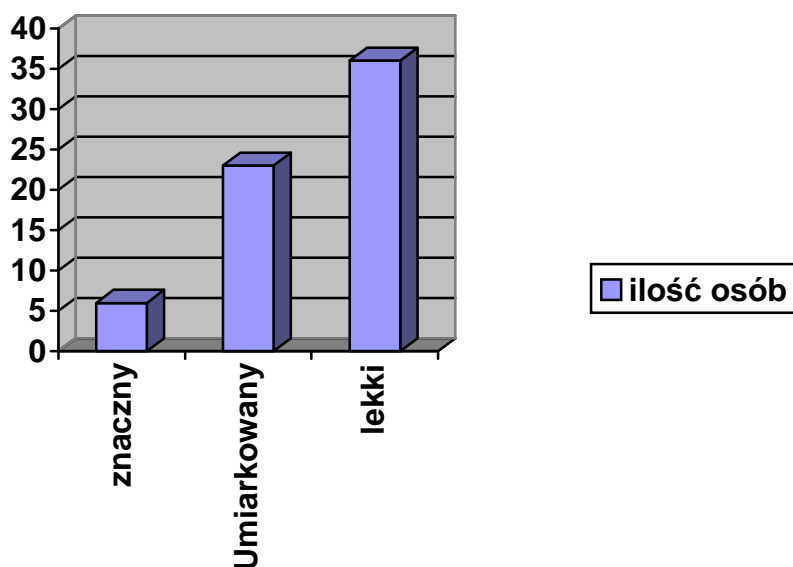
(Dz.U.154,poz.1792).

W efekcie dokonanych zmian zwiększył się zakres realizowanych przez MOPS zadań.

2.3.6.1. Zadania realizowane w zakresie rehabilitacji zawodowej.

- a) Zwrot kosztów organizacji nowych stanowisk pracy lub przystosowania istniejących stanowisk pracy stosownie do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz wynagrodzenia osób niepełnosprawnych, skierowanych na nowo utworzone lub przystosowane istniejące stanowiska pracy.
- W 2002 r. MOPS zawarł z pracodawcami 8 umów, podjęto zobowiązania w zakresie zwrotu kosztów organizacji 15 miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych oraz wynagrodzenia wypłacanego osobom zatrudnionym na tych stanowiskach na łączną kwotę 497 240 zł. Średnia wartość utworzenia stanowiska pracy wyniosła 16 733 zł.
 - W 2002 roku na podstawie umów z lat ubiegłych oraz umów z roku 2002 utworzonych zostało 58 stanowisk pracy, na których zatrudnionych zostało 65 osób niepełnosprawnych. Refundacja kosztów utworzenia tych stanowisk wynosiła 1 172 645 zł.
 - W 2002 r. MOPS refundował wynagrodzenie 545 osób niepełnosprawnych, zatrudnionych przez pracodawców na stanowiskach pracy utworzonych na podstawie umów z lat ubiegłych oraz 7 osób niepełnosprawnych zatrudnionych przez pracodawców na stanowiskach pracy utworzonych na podstawie umów z roku 2002. Wysokość refundacji wynagrodzenia i składek na ubezpieczenia społeczne tych osób w roku 2002 wynosiła 2 256 235 zł.

Osoby zatrudnione w 2002 r. na stanowiskach pracy utworzonych na podstawie umów z lat ubiegłych oraz na podstawie umów z roku 2002 według stopni niepełnosprawności:

W 2002 r. w związku z realizacją tego zadania dokonano 5 kontroli lokali, w których pracodawcy zamierzali zatrudnić osoby niepełnosprawne oraz dokonano 58 odbiorów nowo utworzonych stanowisk pracy. W obu przypadkach przedmiotem postępowania było ustalenie warunków lokalowych, technicznych, sanitarnych itp. miejsc pracy osób niepełnosprawnych.

- b) Udzielanie osobom niepełnosprawnym pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Tak jak w latach poprzednich również w 2002 r. ta forma pomocy cieszyła się dużym zainteresowaniem osób niepełnosprawnych, wnioski złożyło 19 osób. Powołany

Zarządzeniem nr 80/2002 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 9 lipca 2002 r. Zespół Zadaniowy do rozpatrzenia wniosków o udzielenie pożyczki ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych po przeanalizowaniu złożonych wniosków zakwalifikował do rozpatrzenia dziewięć.

W 2002 r. pożyczki udzielono 4 osobom niepełnosprawnym na łączną kwotę 100 000 złotych. W związku z realizacją tego zadania pracownicy MOPS przeprowadzili 44 kontrole dotyczące prawidłowości realizacji zawartych w latach ubiegłych umów o pożyczkę na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Dokonano 4 kontroli lokali, w których osoby niepełnosprawne zamierzały uruchomić działalność gospodarczą.

- c) Ponadto prowadzona jest windykacja należności PFRON wobec pracodawców, bądź osób indywidualnych, które nie wywiązały się z zawartych umów. Pracownicy MOPS przeprowadzili 70 postępowań w zakresie ustalenia m.in. źródeł dochodów dłużników. W związku z wystąpieniami indywidualnych osób do Marszałka Województwa Małopolskiego oraz do Prezesa PFRON o umorzenie długu pracownicy MOPS przeprowadzili 39 wywiadów środowiskowych, w 26 przypadkach przeprowadzili postępowania wyjaśniające zakończone wydaniem opinii w sprawie przesłanej następnie do Marszałka lub Prezesa.

2.3.6.2. Zadania realizowane w zakresie rehabilitacji społecznej.

Poza dotychczas realizowanymi przez MOPS zadaniami powiatu na rzecz osób niepełnosprawnych tj. :

- a) finansowanie w części lub w całości kosztów tworzenia i działalności warsztatów terapii zajęciowej,

Tabela: Warsztaty Terapii Zajęciowej.

	2000 r.	2001 r.	2002 r.
Liczba warsztatów	8	9	9
Liczba uczestników	249	302	308

- b) dofinansowanie osobom niepełnosprawnym do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych

Tabela: Dofinansowanie osobom niepełnosprawnym i ich opiekunom do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych.

Ilość osób, które otrzymały dofinansowanie	2000 r.	2001 r.	2002 r.
	3 916	3 284	3 080

począwszy od 1 stycznia 2002 r. poszerzony został zakres realizowanych przez MOPS zadań o następujące:

- c) dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
d) dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
e) dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, w komunikowaniu się i technicznych,
f) dofinansowanie budowy, rozbudowy i modernizacji obiektów służących rehabilitacji.

Zakres realizowanych zadań:

a) Finansowanie w części lub w całości kosztów tworzenia i działalności warsztatów terapii zajęciowej.

Warsztat terapii zajęciowej realizuje zadania w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej, zmierzającej do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności każdego uczestnika, niezbędnych do możliwie niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia w środowisku.

Realizacja zadań warsztatu odbywa się poprzez:

- rozwijanie umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej,
- przygotowanie do życia w środowisku społecznym, między innymi przez rozwój umiejętności planowania i komunikowania się, dokonywania wyborów, decydowania o swoich sprawach oraz innych umiejętności niezbędnych w niezależnym życiu, a także poprawę kondycji psychicznej,
- rozwijanie umiejętności i talentów przy zastosowaniu różnych technik terapii zajęciowej,
- rozwijanie podstawowych oraz specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających podjęcie pracy albo szkolenia zawodowego.

Na terenie miasta Krakowa działa 9 Warsztatów Terapii Zajęciowej, do których zakwalifikowanych zostało 307 uczestników. W 2002 roku MOPS nadzorował i finansował działalność wszystkich WTZ wydając na ten cel 4 250 952 złote. W pięciu warsztatach przeprowadzono kontrole, na terenie 6 warsztatów odbyły się spotkania pracowników MOPS z kierownikami tych placówek.

W czerwcu 2002 r. do MOPS wpłynął wniosek Towarzystwa Przyjaciół Dzieci o utworzenie warsztatu terapii zajęciowej dla 25 osób z upośledzeniem umysłowym, w osiedlu peryferyjnym miasta Krakowa – Chałupki. Po weryfikacji wniosku i dokonaniu wizji lokalnej budynku przeznaczonego na siedzibę warsztatu, MOPS pozytywnie zaopiniował wniosek, a następnie wystąpił do Zarządu PFRON o przyznanie dodatkowych środków finansowych na utworzenie i działalność tego warsztatu. W październiku MOPS otrzymał odpowiedź negatywną, zatem warsztat nie został uruchomiony.

b) Dofinansowanie osobom niepełnosprawnym do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych.

W 2002 roku do MOPS wpłynęło 3 170 wniosków o dofinansowania do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych.

Tabela: Dofinansowania udzielone osobom niepełnosprawnym i ich opiekunom.

	Dorośle osoby niepełnosprawne	Opiekunowie osób dorosłych	Dzieci niepełnosprawne	Opiekunowie dzieci	Razem
Liczba osób	1990	475	333	282	3080
Kwota dofinansowania (w złotych)	838 801	140 173	168 691	103 852	1 251 517

Średnia wartość udzielonego dofinansowania wyniosła 538 zł. MOPS przyznał dofinansowanie do uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym 2 323 osobom niepełnosprawnym, z czego blisko 200 osobom poruszającym się na wózkach inwalidzkich oraz osobom niewidomym z ustalonym znacznym stopniem niepełnosprawności

W 2002 r. po raz pierwszy do MOPS wpłynął wniosek Ośrodka ubiegającego się o uzyskanie wpisu do rejestru Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych ośrodków organizujących turnusy rehabilitacyjne. W sprawie tej przeprowadzono wizję lokalną, a uzyskane tą drogą informacje zostały przekazane do Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

c) Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.

MOPS w roku 2002 rozpoczął realizację nowego zadania, mającego na celu m. in. wspieranie i promocję twórczości osób niepełnosprawnych, doskonalenie ich sił psychofizycznych poprzez rekreację ruchową, organizowanie zajęć, zawodów i imprez sportowo- rekreacyjnych, co w rezultacie prowadziło do integracji społecznej osób niepełnosprawnych. Podobnie jak w zadaniu: pożyczki na rozpoczęcie działalności gospodarczej, również w tym przypadku Zespół Zadaniowy rozpatrzył wnioski organizacji pozarządowych lub instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych, zainteresowanych uzyskaniem dofinansowania na ten cel.

Tabela: Zawarte umowy dotyczące dofinansowania do sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.

	Dorośle osoby niepełnosprawne	Dzieci niepełnosprawne	Razem
Ilość umów	14	8	22
Kwota w złotych	78 600	23 473	102 073

W 22 przedsięwzięciach sportowych, rekreacyjnych, turystycznych lub kulturalnych wzięło udział 1995 niepełnosprawnych mieszkańców Krakowa. Przedmiotem dofinansowania były m.in. Krakowskie Spotkania Artystyczne „GAUDIUM”, III Festiwal Radości i Uśmiechu LAJKONIK 2002, Ogólnopolski Turniej Rugby Na Wózkach.

d) Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów.

Dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów w latach poprzednich, przyznawane było w toku realizacji programu Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych pn. „Drogowskaz”. Od 2002 r. MOPS przyznawał powyższe dofinansowanie w ramach zadania: „Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów”. Pomoc finansowa przyznawana była do zakupu przedmiotów ortopedycznych, m.in. wózków inwalidzkich, aparatów słuchowych, parapodiów i w większości przypadków w całości pokrywała poniesione przez osoby niepełnosprawne koszty. Natomiast w przypadku dofinansowania do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, m. in. rowerów rehabilitacyjnych, piłek do ćwiczeń, łóżek rehabilitacyjnych zarówno osoby indywidualne jak i instytucje otrzymywały do 60% kosztów zakupu sprzętu.

Tabela: Pomoc udzielona indywidualnym osobom niepełnosprawnym.

	Przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze		Sprzęt rehabilitacyjny	
	Udzielone dofinansowania	Kwota w złotych	Udzielone dofinansowania	Kwota w złotych
Dorośle osoby niepełnosprawne	970	770 362	9	11 895
Dzieci niepełnosprawne	121	165 508	4	1 770
Razem	1 091	935 870	13	13 665

Średnia wartość dofinansowania udzielonego indywidualnej osobie niepełnosprawnej w zakresie tego zadania wyniosła 860 zł.

W zakresie dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny zawarto 18 umów z instytucjami prowadzącymi działalność związaną z rehabilitacją osób niepełnosprawnych. Wydatki na ten cel wyniosły 149 251 zł.

W 2002 r. pracownicy MOPS w toku realizacji tego zadania przeprowadzili 18 wizytacji, mających na celu sprawdzenie warunków technicznych i lokalowych u podmiotów ubiegających się o dofinansowanie do sprzętu rehabilitacyjnego.

Tabela: Dofinansowanie sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych.

	2000	2001	2002
Ilość osób, które otrzymały dofinansowanie do sprzętu rehabilitacyjnego*	-	-	13
Ilość osób, które otrzymały dofinansowanie do przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych	1 451	1 046	1 091

*zadanie realizowane od 2002 r.

e) Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, w komunikowaniu się i technicznych.

W latach poprzednich MOPS realizował zadanie obejmujące jedynie likwidację barier funkcjonalnych u indywidualnych osób niepełnosprawnych. Od 2002 r. zadanie to zostało poszerzone zarówno w zakresie przedmiotowym (bariery transportowe i techniczne) i podmiotowym (dofinansowanie instytucjom). Zgodnie z ustawą zadanie to miało być realizowane przez powiat, natomiast w planie wydatków nie przewidziano środków na ten cel, zatem MOPS zadania tego nie mógł realizować.

f) Dofinansowanie budowy, rozbudowy i modernizacji obiektów służących rehabilitacji

Zgodnie z ustawą zadanie to miało być realizowane przez powiat, natomiast w planie wydatków nie przewidziano środków na ten cel, zatem MOPS zadania tego nie mógł realizować.

Ogółem z dofinansowania ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 2002 r. skorzystało 7 075 osób.

2.3.7. Domy Pomocy Społecznej.

W wypadku, gdy konieczna jest całodobowa opieka, a nie jest możliwe jej zapewnienie w środowisku (ze względów zdrowotnych czy społecznych), jedyną możliwą formą pomocy jest umieszczenie w domu pomocy społecznej. Dom pomocy społecznej zapewnia całodobową opiekę oraz zaspokaja niezbędne potrzeby bytowe, edukacyjne, społeczne i religijne.

Zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej domy pomocy społecznej zapewniają opiekę całodobową osobom, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w środowisku, a rodzina i gmina nie jest w stanie takiej opieki zorganizować. Usługi świadczone przez domy pomocy społecznej mają trzy wymiary:

- opieka medyczno- rehabilitacyjna– zgodnie ze swoimi potrzebami domy zatrudniają lekarzy internistów i psychiatrów lub korzystają z usług lekarzy przychodni rejonowych. Ponadto usługi medyczne zapewniają pielęgniarki i rehabilitanci. Personel tych działów jest szczególnie rozbudowany w domach dla osób somatycznie chorych.
- opieka opiekuńczo-terapeutyczna – realizuje zadanie wspierania socjalnego i psychologicznego oraz organizowania codziennego życia mieszkańców poprzez pracę opiekunów, psychologów, pedagogów, pracowników socjalnych i kulturalno oświatowych. Personel tych działów jest szczególnie rozbudowany w domach dla osób upośledzonych umysłowo i psychicznie chorych.
- dotychczasowa opieka – zapewnia realizację podstawowych potrzeb bytowych pensjonariuszy. Są to działania typu mycie, karmienie, pomoc w załatwianiu czynności fizjologicznych, realizowane przez salowe, pokojowe, sanitariuszki.

W Krakowie funkcjonuje 17 domów pomocy społecznej, z czego 15 prowadzonych przez Miasto, natomiast 2 prowadzone przez zgromadzenia zakonne.

Domy pomocy społecznej, w zależności od tego, dla kogo są przeznaczone, dzielą się na:

6 domów dla osób przewlekle somatycznie chorych – 995 miejsc,

3 domy dla osób starych – 231 miejsc,

4 domy dla osób przewlekle psychicznie chorych – 568 miejsc,

2 domy dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie – 115 miejsc,

1 dom dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie – 95 miejsc,

1 dom dla 96 dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie oraz 75 dla osób przewlekle somatycznie chorych.

Łączna liczba miejsc jest równa z liczbie mieszkańców i w roku 2002 wynosiła 2 175.

W 2002 roku wpłynęło 821 wniosków o umieszczenie w domu pomocy społecznej.

W sumie wydano 3385 decyzji i postanowień, m.in.:

- 599 decyzji kierujących do domów pomocy społecznej,
- 199 decyzji kwalifikujących do domów pomocy społecznej,
- 2623 decyzji ustalających odpłatność,
- 150 decyzji o przedłużeniu pobytu,
- 20 decyzje zmieniające,
- 131 umorzeń postępowań o przyznanie miejsca.

W ciągu 2002 roku do domów pomocy społecznej skierowano 538 osób.

W ramach nadzoru w domach pomocy społecznej przeprowadzono 57 kontroli, z czego 7 przeprowadził Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie, 34 Wydział Polityki Społecznej Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego, 8 Prezes Sądu Okręgowego w Krakowie, 6 Wydział Finansowy Urzędu Miasta Krakowa, 2 Wydział Architektury, Geodezji i Budownictwa Urzędu Miasta Krakowa. Ponadto przeprowadzono 5 postępowań wyjaśniających w związku z wniesionymi skargami.

Od wydanych decyzji zostało wniesionych 14 odwołań z czego 9 zostało przekazanych do SKO, a 5 zostało rozpatrzonych w ramach art. 132 k.p.a.

Tabela: Liczba miejsc w domach pomocy społecznej w latach 2000 – 2002.

Domy pomocy społecznej	2000	2001	2002
- dla osób starych	236	236	231
- dla osób somatycznie chorych	1069	1066	1070
- dla osób psychicznie chorych	581	588	568
- dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	112	116	115
- dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie	198	198	191
Łączna liczba miejsc :	2 196	2 204	2 175

Obniżenie liczby miejsc w roku 2002 w stosunku do 2001 r. spowodowane było katastrofą budowlaną, jaka miała miejsce w domu pomocy społecznej przeznaczonego dla osób przewlekle psychicznie chorych. Ponadto w domach pomocy społecznej sukcesywnie zmniejszana jest liczba miejsc celem dostosowywania ich do zgodnego z obowiązującymi przepisami prawa standardu.

2.3.8. Orzekanie o stopniu niepełnosprawności.

Zespół do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności od chwili jego powołania, zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. nr.123 poz. 776 ze zmianami), zajmował się wydawaniem orzeczeń o stopniu niepełnosprawności a także wydawaniem legitymacji osoby niepełnosprawnej. Taka sytuacja miała miejsce do 22 listopada 1999 roku.

W związku z wprowadzoną ustawą z dn. 8 października 1999 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej i ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. nr.90 poz.1001) z dniem 23.11.1999 r. Zespół został zobowiązany do wydawania opinii dla osób ubiegających się o umieszczenie w domu pomocy społecznej oraz wydawania opinii w celu uzyskania zasiłku stałego z tytułu opieki nad dzieckiem. Wydawanie opinii rozpoczęto w 2000 roku i opinie dla osób ubiegających się o umieszczenie w domu pomocy społecznej wydawano do lipca 2001 roku, a opinie w celu uzyskania zasiłku stałego do końca 2001 roku.

Ustawa z dnia 17 grudnia 2001 roku o zmianie ustawy o pomocy społecznej i ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. nr.154 poz.1792) nałożyła na Zespół do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności obowiązek dodatkowo wydawania od 1.01.2002r. orzeczeń o niepełnosprawności dla osób przed ukończeniem 16 roku życia, jednocześnie utracił moc obowiązujący przepis, dotyczący wydania opinii w celu uzyskania zasiłku stałego.

Od czerwca 2002 roku Zespół wydaje również opinie w celu uzyskania karty parkingowej, zgodnie z art.8 ust.5 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. 98 poz. 602 z późniejszymi zmianami).

W 2002 roku liczba napływających do Zespołu wniosków w sprawie wydania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności radykalnie wzrosła i wynosiła 6908 (w 1999 r.- 2 790 wniosków, w 2000 r.- 3 414 wniosków, w 2001 r.- 4 335 wniosków). Również liczba wniosków w sprawie wydania legitymacji osoby niepełnosprawnej zdecydowanie wzrosła i wynosiła 12 280 (w 1999 r.- 612, w 2000 r.- 682, w 2001 r.- 945).

Tabela: Liczba przyjętych wniosków w latach 2000-2002.

rodzaje wniosków	2000	2001	2002	łącznie
Wnioski w sprawie wydania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności	3414	4335	6909	14657
Wnioski w sprawie wydania orzeczenia o niepełnosprawności	-	-	4789	4789
Wnioski w sprawie wydania legitymacji osoby niepełnosprawnej	682	945	12280	13907
Wnioski o uzyskanie opinii dla osób ubiegających się o umieszczenie w DPS	527	190	-	717
Wnioski o uzyskanie opinii dla osób ubiegających się o uzyskanie zasiłku stałego	388	167	-	555

Spośród złożonych do Zespołu wniosków w sprawie wydania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności najwięcej osób ubiegało się o wydanie orzeczenia dla celu korzystania z systemu pomocy społecznej- 2 252 osób, wskazań do odpowiedniego zatrudnienia- 1 597 osób, oraz korzystanie z ulg i uprawnień- 1 272 osób. Najmniej wniosków zostało złożonych w celu uzyskania wskazań do szkolenia- 21 osób oraz korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji- 296 osób.

W 2002 roku Zespół do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności wydał 3 745 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności, w tym 30 orzeczeń o odmowie ustalenia stopnia niepełnosprawności oraz 115 orzeczeń o nie zaliczeniu do osób niepełnosprawnych.

Wydano:

- 2141 orzeczeń o zaliczeniu do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności,
- 882 orzeczeń o zaliczeniu do lekkiego stopnia niepełnosprawności
- 577 orzeczeń o zaliczeniu do znacznego stopnia niepełnosprawności.

Tabela: Przyznane stopnie niepełnosprawności w latach 2000-2002.

stopnie niepełnosprawności	2000	2001	2002	łącznie
znaczny	551	821	577	1949
umiarkowany	1571	2700	2141	6412
lekki	423	647	882	1952
nie zaliczone do osób niepełnosprawnych	26	48	145	219
orzeczenie o niepełnosprawności dzieci do 16 roku życia	-	-	2940	2940
ogółem	2571	4216	6685	13472

Najczęstszymi przyczynami niepełnosprawności w wydanych orzeczeniach były:

- wady wrodzone i schorzenia o różnej etiologii prowadzące do niedowładów, porażenia kończyn lub zmian w narządzie ruchu, upośledzające w znacznym stopniu zdolność chwytania rąk lub utrudniające samodzielne poruszanie się - 1 600 osób,
- wrodzone lub nabyte ciężkie choroby metaboliczne, układu krążenia, oddechowego, moczowego, pokarmowego, układu krzepnięcia i inne, znacznie upośledzające sprawność organizmu, wymagające systematycznego leczenia ambulatoryjnego i okresowo leczenia szpitalnego- 844 osoby,
- psychozy i zespoły psychotyczne- 445 osób,
- padaczka z częstymi napadami lub wyraźnymi następstwami psychoneurologicznymi- 168 osób

W 2002 roku wpłynęło do Zespołu 4789 wniosków w sprawie wydania orzeczenia o niepełnosprawności osób przed ukończeniem 16 roku życia w tym:

- 3 934 wnioski o uzyskanie zasiłku pielęgnacyjnego,
- 838 wniosków do uzyskania zasiłku stałego,
- 17 wniosków do innych celów.

W 2002 roku Zespół wydał 2 940 orzeczeń o niepełnosprawności osób przed ukończeniem 16 roku życia, w tym 1 048 orzeczeń o nie zaliczeniu do osób niepełnosprawnych co stanowi 35,6% ogólnej liczby wydanych orzeczeń.

Najczęstszymi przyczynami niepełnosprawności dzieci były:

- wrodzone lub nabyte ciężkie choroby metaboliczne, układu krążenia, oddechowego, moczowego, pokarmowego, układu krzepnięcia i inne, znacznie upośledzające sprawność organizmu, wymagające systematycznego leczenia ambulatoryjnego i okresowo leczenia szpitalnego – 645,
- wady wrodzone i schorzenia o różnej etiologii prowadzące do niedowładów, porażenia kończyn lub zmian w narządzie ruchu, upośledzające w znacznym stopniu zdolność chwytania rąk lub utrudniające samodzielne poruszanie się – 455,
- padaczka z częstymi napadami lub wyraźnymi następstwami psychoneurologicznymi – 242,
- upośledzenia umysłowe począwszy od upośledzenia w stopniu umiarkowanym – 156.

Oprócz orzeczeń o stopniu niepełnosprawności i niepełnosprawności dzieci Zespół w 2002 roku wydał 12 280 legitymacji osoby niepełnosprawnej. W stosunku do 2001 roku (945 legitymacji) liczba ta wzrosła 13-krotnie.

Nowym zadaniem realizowanym w Zespole w 2002 roku było również wydawanie opinii w celu uzyskania karty parkingowej. Do końca 2002 r. wydano 4 138 takich opinii.

W Zespole do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w 2002 roku udało się zrealizować wszystkie złożone wnioski w sprawie wydania legitymacji osoby niepełnosprawnej i wszystkie wnioski w celu uzyskania opinii do karty parkingowej.

Nie udało się jednak zrealizować 3 163 wniosków w sprawie wydania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności i 1 849 wniosków w sprawie wydania orzeczenia o niepełnosprawności dzieci. Nie rozpatrzenie tak dużej ilości spraw było spowodowane brakiem środków finansowych przekazanych z budżetu państwa.

Wzrost zadań Zespołu nie znalazł odzwierciedlenia w planie finansowym na 2002 rok.

2.3.9. Pomoc kombatantom.

Zadania wynikające z art. 7³ pkt 1 ustawy z dnia 24 stycznia 1997 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego stanowią zadania z zakresu administracji rządowej realizowane przez powiat. Jednostkom samorządu wykonującym zadania zlecone z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami są przyznawane z budżetu państwa dotacje celowe na realizację tych zadań. W roku 2002 r. Miasto Kraków nie otrzymało dotacji z budżetu państwa na w/w cel.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie, jako jednostka organizacyjna Miasta Krakowa właściwa w sprawach pomocy społecznej udzielał kombatantom, wdowom po kombatantach oraz osobom represjonowanym pomocy na zasadach określonych w ustawie z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej, stosownie do zgłaszanych oraz zauważonych przez pracowników Ośrodka potrzeb w/w osób.

Na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej w 2002 roku wsparciem ze strony Ośrodka objętych zostało 97 osób - kombatantów, wdów po kombatantach oraz osób represjonowanych. Osobom tym przyznana pomoc na ogólną kwotę 122 104,53 zł. Wśród form pomocy jaka była udzielana tych osobom należy wymienić:

- a) usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania klientów oraz w ośrodkach wsparcia (81 osób),
- b) pomoc finansowa – zasiłki celowe (35 osób),
- c) skierowania do Domu Pomocy Społecznej (11 osób),
- d) praca socjalna i poradnictwo prawne: poradnictwa w zakresie pomocy finansowej z funduszy PFRON, informacji na temat przyznawania pomocy finansowej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, informacji o: postępowaniu w sprawie przyznania dodatku mieszkaniowego, na temat obowiązujących procedur przy staraniu się klienta o umieszczenie w Domu Pomocy Społecznej. Na życzenie jednej z klientek interweniowano w Fundacji Polsko-Niemieckie Pojednanie w sprawie wypłaty odszkodowania dla represjonowanych Romów.

Pomoc kombatantom, wdowom po kombatantach lub osobom represjonowanym udzielana była na wniosek stron, w związku ze zgłoszeniami uzyskiwanymi od innych osób oraz organizacji, a także w związku ze zgłoszeniami Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych.

2.4. Inne działania na rzecz osób i rodzin

Oprócz działań i świadczeń specyficznych dla konkretnych grup odbiorców realizowane są usługi i świadczenia docierające do wszystkich powyżej wymienionych kategorii klientów. Należą do nich:

2.4.1. Poradnictwo specjalistyczne i praca socjalna.

W 2002 roku z pomocy Ośrodka obejmującej swoim zakresem pracę socjalną skorzystało 25 118 rodzin (56 420 osób). Wyłącznie pracą socjalną objętych było 6 995 rodzin (13 921 osób).

Tabela: pomoc w formie pracy socjalnej w latach 2000-2002

	2000	2001	2002
Liczba rodzin korzystających z pomocy w formie pracy socjalnej	23 936	25 073	25 118
Liczba osób w rodzinach	55 322	57 092	56 420
Liczba rodzin korzystających wyłącznie z pomocy w formie pracy socjalnej	4 425	6 415	6 995
Liczba osób w rodzinach	7 913	11 236	13 921

Jedną z form działań w ramach pracy socjalnej była pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, z której w 2002 roku skorzystało 8 621 rodzin.

Tabela: pomoc w załatwianiu spraw urzędowych.

	2000	2001	2002
Liczba rodzin	4 783	6 396	8 621
Liczba osób w rodzinach	10 828	14 162	17 320

Praca socjalna świadczona jest przez wszystkie osoby pracujące w rejonach opiekuńczych, w 2002 roku przez 198 osób. Dodatkowo w każdej z 10 filii Ośrodka jeden pracownik w ramach swoich obowiązków służbowych pełni funkcję „pracownika pierwszego kontaktu”, mającego w zakresie swoich czynności udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach zgłaszającym się klientom.

Istotnym zadaniem realizowanym przez filie jest udzielanie specjalistycznego poradnictwa dla klientów. Poradnictwo w 2002 roku realizowało:

- 9 pedagogów (7 etatów)
- 5 psychologów (4 etaty)
- 10 prawników (9,5 etatu)

Tabela: Poradnictwo specjalistyczne.

poradnictwo	liczba udzielonych porad	liczba etatów pracowników świadczących poradnictwo
pedagogiczne	3 665	7
psychologiczne	2 720	4
prawne	2 907	9,5
łącznie	9 292	20,5

Z pomocy w formie poradnictwa specjalistycznego w 2002 r. skorzystało 5 621 rodzin (31 098 osób).

Tabela: główne działania podejmowane w ramach poradnictwa specjalistycznego.

Główne działania podejmowane w ramach poradnictwa specjalistycznego	2000	2001	2002
Ilość wystąpień do sądu o umieszczenie bez zgody w domu pomocy społecznej	114	71	68
Ilość wystąpień do sądu o ubezwłasnowolnienie	75	49	70
Ilość wystąpień do sądu o przymusowe leczenie	28	20	42
Ilość konsultacji pedagogicznych i psychologicznych w sprawach przemocy w rodzinie	661	493	333
Ilość konsultacji psychologicznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	1000	808	555

2.4.2. Poradnictwo telefoniczne.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej świadczy poradnictwo telefoniczne od 1999 roku. Dyżurni są członkami Polskiego Towarzystwa Pomocy Telefonicznej, które jest zrzeszone w Światowej Federacji Pomocy Telefonicznej IFOTES.

Pracownicy pełnią dyżury od poniedziałku do piątku między 16.00 – 21.00. W 2002 roku przeprowadzono 1 370 rozmów, głównie o tematyce egzystencjalnej: związanej z potrzebą pomocy psychologicznej, z przeżywanymi sytuacjami stresowymi, osamotnieniem. Dużo rozmów dotyczyło również uzależnienia od alkoholu oraz konfliktów małżeńskich i partnerskich.

Poradnictwo w tej formie jest kontynuacją działalności Krakowskiego Telefonu Zaufania, który powstał w 1970 roku i jest jedną z najstarszych placówek pomocy telefonicznej w Polsce. Inicjatorem jej powstania byli profesor Julian Aleksandrowicz i profesor Antoni Kępiński.

Tabela: Problematyka rozmów w ramach poradnictwa telefonicznego.

	problemy	liczba rozmów
egzystencjalne	myśli, zamiary samobójcze	8
	próby samobójcze	2
	osamotnienie	64
	sytuacje stresowe	92
	sytuacje wymagające pomocy psychologicznej	95
	niepokoje światopoglądowe	14
	przemoc psychiczna	31
	inne	182
informacyjno- poznawcze	nagłe wypadki	2
	pytania z różnych dziedzin wiedzy	9
	pytania z dziedziny savoir vivre'u	1
	ogólne informacje	232
	podziękowania	7
	inne	4
rodzinne	konflikty małżeńskie i partnerskie	76
	konflikty i nieporozumienia rodzinne	19
	trudności wychowawcze	23
	kłopoty z nauką	2
	przemoc w rodzinie	2
	inne	5
spoleczne	problemy związane z pracą zawodową	0
	problemy z pracą lub jej brakiem	39
	problemy z dziedziny socjalno-prawnej	51
	konflikty z otoczeniem	14
	troska o innych	40
	trudności życia codziennego	20
	inne	0
Uzależnienia	alkoholizm	90
	narkomania	18
	uzależnienie od nikotyny	0
	hazard	4
	komputery, internet	0
	inne	6
erotyka i seks	problemy seksualne	37
	problemy z dziedziny erotyki	4
	niepożądana ciąża	1
	problemy okresu narzeczeństwa	8
	przemoc seksualna	0
	inne orientacje seksualne	2
	inne	11
zdrowie	zły stan zdrowia fizycznego	40
	zły stan zdrowia psychicznego	103
	nieuleczalnie i terminalnie chorzy	4
	niepełnosprawność	0
	inne cierpienia	8
SUMA		1370

2.4.3. Świadczenia materialne.

- 1 576 osobom dorosłym udzielono 340 200 świadczeń w formie gorących posiłków, które realizowano w barach lub innych miejscach zbiorowego żywienia. Łączna kwota przyznanych świadczeń wyniosła 932 913 zł. Średnia wartość posiłku - 2,74 zł.
- przyznano 1 032 zasiłki na zakup odpowiedniego do pory roku ubrania, na łączną kwotę 94 515 zł. Średnia wartość zasiłku wyniosła 91,58 zł.
- wypłacono 21 zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego, w łącznej kwocie 10 738 zł. Średnia wartość zasiłku wyniosła 511,33 zł.
- realizacja lokalnego programu dofinansowania do wydatków mieszkaniowych - przyznano 10 135 świadczeń na kwotę 2 236 894 zł. Średnia wartość świadczenia wyniosła 220,71 zł (*informacje o programie – 2.9.11*).
- zasiłki celowe na zakup opału -zrealizowano 2 036 świadczenia na kwotę 466 207,28 zł. Średnia wartość świadczenia – 228,98 zł.
- sprawiono pogrzeb 84 osobom, kwota wydatkowana na ten cel - 131 291 zł.

Ponadto udzielano pomocy w formie zasiłków rodzinnych: przyznano 11 339 świadczeń na łączną kwotę 538 919 zł, średnia wartość świadczenia – 47,53 zł.

Opłacono składki emerytalno - rentowe w kwocie 1 423 703. Prawo do tego świadczenia miało 1 320 osób.

2.4.4. Dodatkowe działania podejmowane w ramach Filii MOPS.

Zadania pracowników socjalnych to nie tylko dystrybucja zasiłków i kierowanie do specjalistów. Ustawa o pomocy społecznej przewiduje dla tej grupy zawodowej rolę animatorów społeczności lokalnej. Mówi o tym Art. 49a, zgodnie z którym do zadań pracownika socjalnego należy:

- 1) wspomaganie osób i rodzin wymagających pomocy w osiągnięciu możliwie pełnej aktywności społecznej,
- 2) współdziałanie z grupami i społecznościami lokalnymi, mające na celu rozwijanie w nich zdolności do samodzielnego rozwiązywania własnych problemów,
- 3) organizowanie różnorodnych form pomocy, a także udział w rozwijaniu infrastruktury odpowiadającej zmieniającym się potrzebom społecznym,
- 4) zapobieganie procesowi marginalizacji osób i grup, a także przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom w środowisku lokalnym.

Rola ta, szczególnie w dużym mieście, gdzie normą są zerwane tradycyjne więzi wewnątrz społeczności (np. sąsiedzkie), jest szczególnie trudna. Próby jej realizacji mają więc charakter zróżnicowany. Zawsze są jednak istotnym uzupełnieniem standardowych i jednoznacznie wymaganych przez ustawę działań.

Do najszerszej podejmowanych działań tego typu należy inicjowanie i podejmowanie współpracy z instytucjami i organizacjami realizujących zadania związane z szeroko rozumianą pomocą osobom korzystającym również z pomocy społecznej. Do tego typu podmiotów z którymi współpracują filie należą:

1. Akademia Pedagogiczna Caritas Archidiecezji Krakowskiej
2. Centrum Praw Kobiet
3. Fundacja Dziecięce Listy do Świata
4. Fundacja Familijna Rodziny Wentzlów
5. Fundacja „Plus”
6. Fundacja Solidarni Solidarnym
7. Krakowskie Centrum Terapii Uzależnień
8. Krakowskie Stowarzyszenie Pedagogów Praktyków

9. Ochotnicze Hufce Pracy
10. Przedszkola
11. Parafie
12. Policealna Szkoła Pracowników Służb Społecznych
13. Policja
14. Polski Czerwony Krzyż
15. Polski Komitet Pomocy Społecznej
16. Poradnie Psychologiczna - Pedagogiczne
17. Rady Dzielnic SALTROM
18. Sądy
19. Spółdzielnie Mieszkaniowe
20. Stowarzyszenie „Wspólnota Rodzin Wielodzietnych” im. Królowej Jadwigi
21. Straż Miejska
22. Szkoły
23. Towarzystwo Solidarnej Pomocy
24. Zakon Kawalerów Maltańskich

Pracownicy socjalni poszukują również możliwości poszerzenia standardowej oferty pomocowej MOPS poprzez zaangażowanie sektora prywatnego. Działania te, choć trudne w obecnej rzeczywistości gospodarczej, przynoszą rezultaty, chociaż oczywiście ich rola w całości pomocy udzielanej przez MOPS jest niewielka. Do podmiotów, które w różnej formie wspomogły klientów MOPS należą: Firma „Herbaty Świata”, Firma „SABO”, Zakład Wikliniarski z okolic Alwernii, ZPC Wawel, firma Bahlsen Sweet, Stacje Paliw BP, Firma „UNIHUT” S.A., Makro Cash and Carry , Limplol , Lajkonik – Snacks , Firma Krebo , Hurtownia Raj , Pracownia Cukiernicza JIW , Firma Lobo, ZPH Banpol , Cukiernia Kameccy, Pepsi Cola, RTS Hurtownia Mleczarska, Centrum Handlowe Kraków PLAZA, Kino IMAX, RMF FM, Poczta Polska, Hipermarket Carrefour , Telepizza, Kino Sfinks, Kino Świt, Cukiernia Państwa Kameckich , Cukiernia Pana Adamka , Przedsiębiorstwo Transportu Samochodowego przy ul. Mrozowej, InterAuto Skoda, przy ul. Kocmyrzowskie, Firma Motogamma, Firma Mc Donald, Zarząd Trasy Turystycznej Kopalni Soli w Wieliczce, Firma „Rhema”, Firma „Omega”, Firma „Draw-Axel”, Firma „Akart”, Firma „Florina”.

Poniżej przedstawione zostały przykładowe działania podejmowane na terenie poszczególnych filii:

2.4.4.1. Filia nr 1

Siedziba: ul. Rogozińskiego 5

Obejmuje obszarem swojego działania mieszkańców Dzielnicy II i Dzielnicy III miasta Krakowa.

Spotkania okolicznościowe i uroczystości organizowane przez Filie:

1. Z okazji Dnia Kobiet przekazano samotnym, starszym klientkom Filii kartki okolicznościowe.
2. Z okazji Świąt Wielkanocnych pracownicy socjalni przygotowali i dostarczyli klientom paczki świąteczne wraz z życzeniami. Pracownicy odwiedzili:
 - 16 rodzin wielodzietnych,
 - 24 osoby starsze, samotne.
3. Z okazji „Dnia Dziecka” - 80 dzieciom z rodzin będących klientami Filii przekazano paczki ze słodyczami wraz z drobnymi upominkami.
4. Z okazji Świąt Bożego Narodzenia 30 osób samotnych i niepełnosprawnych otrzymało kartki z życzeniami.

Inne działania na rzecz klientów Filii:

1. Pracownicy socjalni od trzech lat uczestniczą w spotkaniach w Szkole Podstawowej Nr 2, ul. Strzelców 5. Omawiają bieżące problemy, występujące w rejonie opiekuńczym - Prądnik Czerwony oraz możliwości pomocy na rzecz dzieci, których rodzice są niewydolni wychowawczo. Oprócz pracowników szkoły w spotkaniach uczestniczą przedstawiciele Gimnazjum Nr 9, Policji, świetlicy terapeutycznej.
2. Spotkanie „Gdzie znaleźć pomoc” - odbyło się w dniu 21.11.2002 r. w siedzibie Filii. Uczestniczyli w nim przedstawiciele Komisariatu Policji Kraków Prądnik Czerwony, Zespołu Kuratorów dla Nieletnich Sądu Rejonowego Kraków – Śródmieście, Świetlicy Środowiskowej „Wesołe Małolaty”, Schroniska dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, Krakowskiego Centrum Terapii Uzależnień, Ośrodka Interwencji Kryzysowej, Centrum Praw Kobiet - Towarzystwa Interwencji Kryzysowej, Szkoły Podstawowej Nr 2.

Celem spotkania była wymiana informacji o istniejących instytucjach działających na rzecz ofiar przemocy, osób uzależnionych oraz pracujących z rodzinami dysfunkcyjnymi, nawiązanie osobistych kontaktów i partnerskiej współpracy, praca w grupach problemowych i podjęcie strategii działania na rzecz indywidualnych trudnych przypadków.

2.4.4.2. Filia nr 2

Działa w starych strukturach z siedzibą przy Al. Słowackiego 44 i z 4 punktami terenowymi: ul. Na Błonie 1, ul. Jaremy 5, ul. Bałtycka 3 oraz ul. Pachońskiego 12.

Obejmuje obszarem swojego działania mieszkańców Dzielnicy IV i VI miasta Krakowa.

Spotkania okolicznościowe i uroczystości organizowane przez Filie:

1. W dniu 06.12.2002 r. została zorganizowana impreza „Mikołajki” we współpracy pracowników socjalnych Filii z pracownikami Akademii Młodzieży. Dzieci otrzymały prezenty od św. Mikołaja, były konkursy, wspólne zabawy.
2. W dniu 23.12.2002 r. odbyła się Wigilia w Barze „Żaczek” przy ul. Czarnowiejskiej dla 22 samotnych klientów Dzielnicy IV i VI. Były tam tradycyjne potrawy wigilijne, opłatek, kolędowanie. Osobom niepełnosprawnym, samotnym, które nie były w stanie przyjść na kolację wigilijną zanieśono 20 paczek żywnościowych.

Inne działania na rzecz klientów:

1. Specjalista pracy socjalnej z rodziną prowadził systemową terapię z kilkoma wybranymi rodzinami. Z uwagi na potrzebę zgromadzenia wszystkich członków rodziny sesje terapeutyczne odbywały się w godzinach popołudniowych. Były to pierwsze próby pracy z rodziną w nowej formie, ale już teraz można dostrzec, że potrzeby w tym zakresie są ogromne.
2. Nawiązano kontakt ze studentami Akademii Pedagogicznej, którzy podjęli się pracy indywidualnej z dziećmi pochodzącymi z rodzin dysfunkcyjnych, objętych pomocą ze strony naszego Ośrodka. Studenci pomagali w nauce, nadrabiania z dziećmi zaległości, uczyli nieodpłatnie języków obcych. Tą formą pomocy objęto 5 dzieci.
3. Parafie, przy współpracy z pracownikami socjalnymi, udzielały klientom MOPS pomoc w formie żywności, finansową na leki, pokrycie wydatków związanych z utrzymaniem mieszkania (czynsz, energia elektryczna, gaz). Pomoc w formie wolontariatu działającego przy parafiach docierała do osób niepełnosprawnych, starszych (przynoszenia posiłków z baru, pomoc opiekuńcza). Istotne było wzajemne przekazywanie informacji dotyczących rodzin korzystających z pomocy, uniemożliwiające dublowanie pomocy.
4. Na rzecz klientów Filii pomoc świadczyło Stowarzyszenie „Wspólnota Rodzin Wielodzietnych” im. Królowej Jadwigi (pomoc rzeczowa dla rodzin wielodzietnych,

poradnictwo psychologiczne, organizowało imprezy okolicznościowe, wyjazdy na Wypoczynek letni dla dzieci).

5. Pomoc rzeczowa dla dzieci:

- pozyskano ubranka dla dzieci – 444 sztuki odzieży przekazano dzieciom z 80 rodzin, głównie wielodzietnych. Ubrania przekazała hurtownia odzieży dziecięcej Semma Plus,
- paczki z zabawkami przekazane od BP otrzymało 23 dzieci,
- rozdano 400 czekolad przekazanych przez Bank Żywności.

2.4.4.3. Filia nr 3

Siedziba: ul. Józefińska 14

Obejmuje obszarem swojego działania mieszkańców Dzielnicy IX i Dzielnicy X i Dzielnicy XIII miasta Krakowa.

Działania realizowane przez Filie:

1. Dzięki pozyskanym sponsorom - udzielono pomocy rzeczowej 43 rodzinom: paczki mikołajowie, słodycze, odzież dla dzieci, meble, sprzęt AGD.
2. W okresie wakacji lipiec – sierpień przy współudziale Filii została zorganizowana półkolonia w Ośrodku ZPOW nr 3 ul. Parkowa 12 gdzie w I turnusie uczestniczyło 22 dzieci, w II turnusie 21 dzieci wskazanych przez pracowników socjalnych Filii.
3. Dzięki współpracy z Fundacją Dziecięce Listy do Świata – Klub terapeutyczny "Świat Przyjazny Dziecku" w okresie letnim na kolonię pojechało 8 dzieci.
4. Pracownicy socjalni i klienci filii uczestniczyli w programach telewizyjnych dotyczących problemu bezrobocia i problemów mieszkaniowych oraz udzielali informacji dziennikarzom gazet. Powyższe kontakty miały na celu ukazanie wiodących problemów występujących w Filii.

2.4.4.4. Filia nr 4

Siedziba: os. Szkolne 34

Obejmuje obszarem swojego działania mieszkańców Dzielnicy XVIII miasta Krakowa.

Działania realizowane przez Filie:

1. Dzięki wieloletniej współpracy z Towarzystwem Solidarnej Pomocy w Krakowie uzyskaliśmy 20 miejsc na 3 tygodniową kolonię letnią organizowaną w Wysowej. Odpłatność klientów – rodziców wynosiła 150 zł pozostałą kwotę - ok.750 zł - pokrywało Towarzystwo.
2. Od lutego 2002 r. Filia współpracuje z Ochotniczym Hufcem Pracy, który zorganizował świetlicę środowiskową w os. Szkolnym. Udział z zajęciach bierze 20 dzieci z dysfunkcyjnych rodzin klientów MOPS. Dzieci otrzymują posiłki, które są finansowane ze środków MOPS. Dzięki ścisłej współpracy z personelem świetlicy dokonywana jest ocena potrzeb, problemów występujących u dzieci, co stanowi ważny element do dalszej pracy z rodzinami. Współpraca z OHP pozwoliła na zapewnienie 15 dzieciom z ubogich rodzin udziału w półkolonii organizowanej na przełomie czerwca i lipca.
3. Kościół Zielonoświątkowy w Nowej Hucie za pośrednictwem pracowników socjalnych przekazał 40 zaproszeń dla dzieci w wieku od 3-12 lat na imprezę świąteczno-noworoczną, organizowaną w Nowohuckim Centrum Kultury. Dzieci otrzymały również paczki z odzieżą i przyborami szkolnymi.
4. Pracownicy socjalni zorganizowali akcję zbiórki podręczników, lektur szkolnych, wydawnictw encyklopedycznych na rzecz dzieci podopiecznych świetlicy środowiskowej.
5. Współpracowano z nauczycielami i dziećmi ze Szkoły Podstawowej nr 37, którzy zorganizowali i dostarczyli zabawki i maskotki dla dzieci z ubogich rodzin.

6. Kontakty pracowników Filii z mediami: prasą lokalną „Głos Nowej Huty”, telewizją pozwoliły na propagowanie idei pomocy społecznej, zadań, zasad przyznawania pomocy jak również zapoznanie mieszkańców z problemami, z jakimi borykają się np. rodziny wielodzietne, wychowujące dzieci niepełnosprawne.
7. Współpraca z mediami przyniosła wymierne efekty w formie znacznej pomocy ofiarowanej przez mieszkańców /nie tylko Krakowa/ na rzecz 2 rodzin znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji bytowej. Rodziny otrzymały pomoc materialną, rzeczową- meble, odzież, żywność, usługową – bezpłatny transport dzieci do placówek medycznych, bezpłatną rehabilitację domową niepełnosprawnego dziecka.
8. Mieszkańcy Nowej Huty przekazywali używane meble, sprzęt gospodarstwa domowego i RTV. Po sprawdzeniu przez pracowników socjalnych jakości, przydatności oferowanego sprzętu był on przekazywany potrzebującym klientom. Pracownicy socjalni stworzyli bazę potrzeb /w tym zakresie/ zgłaszanych przez klientów co ułatwia dystrybucję ofiarowanych rzeczy.
9. Wraz ze wzrostem roli i rangi pracownika socjalnego w środowisku lokalnym, pracownicy coraz częściej są zapraszani i spotykają się z przedstawicielami wielu instytucji i organizacji społecznych działających na terenie naszej Dzielnicy, również z okazji świąt, uroczystości takich jak: nadanie imienia Gimnazjum nr 50 i Szkole Podstawowej nr 142 spotkania opłatkowe. Spotkania są okazją do wymiany doświadczeń, zacieśnienia współpracy.
10. Współpraca z Policealną Szkołą Pracowników Służb Społecznych – w 2002 roku praktyki w Filii Nr 4 odbyło 11 słuchaczy Szkoły. Na terenie Szkoły było również prowadzone przez trzech pracowników socjalnych spotkania dla słuchaczy dotyczące zmian w Ustawie o Pomocy Społecznej oraz zasad funkcjonowania Filii.
11. Współpraca z Akademią Pedagogiczną – w 2002 roku praktyki odbyło 10 studentów. W Filii prowadzone były dla nich zajęcia w zakresie zapoznania z zasadami funkcjonowania Ośrodka oraz Ustawą o Pomocy Społecznej.
12. Współpraca z Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną w os. Szkolnym 27 – udział 2 razy w miesiącu w posiedzeniach Zespołu Orzekającego o indywidualnym nauczaniu, rewalidacji, w celu dokonywania na bieżąco analizy sytuacji rodzinnej oraz określenia potrzeb dzieci.

2.4.4.5. Filia nr 5

Siedziba: ul. Praska 52

Obejmuje obszarem swojego działania mieszkańców Dzielnicy VIII miasta Krakowa.

Działania realizowane przez Filie:

1. Filia Nr 5 jako jedyna z wszystkich Filii działających w MOPS w Krakowie pracuje w systemie informatycznym POMOST w zakresie obsługi klientów. Filia pierwsza zaczęła etapami wdrażać system do pracy, zapoznała się z jego obsługą i podjęła działania celem usprawnienia i przystosowania go do pracy w MOPS.
2. W 2002 roku Filia gościła delegację pracowników MOPS Wrocław oraz przedstawiciela władz samorządowych miasta Wrocławia. Celem spotkania była prezentacja struktury organizacyjnej MOPS, pracy Filii oraz wymiana doświadczeń w zakresie pracy w systemie informatycznym POMOST
3. Wspólne spotkania osób działających w Fundacji Szkoła Praktyczna im. Bronisława Piskozuba, oraz pedagoga filii z pedagogami szkół znajdujących się na terenie Filii w celu zacieśnienia współpracy z placówkami, które reprezentują oraz podniesienia efektywności oddziaływań pedagogicznych poprzez wymianę doświadczeń i informacji na temat funkcjonowania rodzin zamieszkujących na terenie Filii.
4. Współpraca z Parafiami mającymi swe siedziby na terenie działania Filii:

- Z Parafią Zesłania Ducha Świętego na os. Ruczaj – od wielu lat istnieje współpraca między Filią a Parafią w celu udzielania pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji bytowej, jedną z form pomocy świadczoną od wielu lat jest pomoc w naturze w postaci chleba wydawanego rodzinom przez Parafię, współfinansowana przez Ośrodek i Parafię.
- Współpraca z Parafią Św. Stanisława Kostki w Dębnikach – pomoc finansowa i rzeczowa rodzinom wymagającym wsparcia, dotyczy m. in. pomocy w formie opału.
- 5. Współpraca z Policealną Szkołą Pracowników Służb Społecznych – w 2002 roku praktyki w Filii odbyło 2 słuchaczy szkoły.
- 6. Współpraca z Akademią Pedagogiczną – w 2002 r. praktyki odbyło 3 studentów.
- 7. Dla słuchaczy III roku licencjackich studiów Pedagogiki Opiekuńczo-Wychowawczej zorganizowano spotkanie dotyczące zasad funkcjonowania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krakowie oraz Ustawy o Pomocy Społecznej

2.4.4.6. Filia nr 6

Siedziba: ul. Dietla 64

Obejmuje obszarem swojego działania mieszkańców Dzielnicy I miasta Krakowa.

Spotkania okolicznościowe i uroczystości organizowane przez Filie:

1. Zorganizowanie z okazji Świąt Wielkanocnych imprezy okolicznościowej, podczas której wystąpiły dzieci w programach artystycznych oraz rozdano paczki świąteczne.
2. Zorganizowanie z okazji Dnia Dziecka grupowego wyjścia do Multikina na film „Harry Potter” (projekcja filmu odbyła się nieodpłatnie) oraz obdarowanie dzieci słodyczkami przekazanymi przez Zakłady Przemysłu Cukierniczego „Wawel”.
3. Zorganizowanie wspólnie z Zakonem Kawalerów Maltańskich Wigilii dla najuboższych mieszkańców naszej Filii. W spotkaniu, które odbyło się 21 grudnia 2002 r. wzięły udział 152 osoby.

Inne działania na rzecz klientów:

1. Współpraca z Fundacją „Plus” i wdrożenie programu „Starszy Brat – Starsza Siostra”. Fundacja zapewnia możliwość pomocy wolontaryjnej na rzecz dzieci zaniedbanych wychowawczo. Pomocą objęto dzieci z 8 rodzin wskazanych przez pracowników socjalnych.
1. Współpraca ze Szkołą Podstawową Nr 22 przy ul. Chmielowskiego w ramach realizowanego przez nią programu „Tempus”. Filia uczestniczy w spotkaniach z kuratorami, policjantami z Wydziału dla Nieletnich oraz przewodniczącymi tzw. „wiązek klasowych” (nauczycielami zbierającymi informacje o problemach tych grup szkolnych). Omawiane są próby rozwiązań problemów przez wspólne działania instytucji reprezentowanych przez zaproszonych gości.
2. Pomoc przy zorganizowaniu paczek mikołajowych dla 72 dzieci z rejonu naszej Filii przez Kościół Ewangelicki w ramach ogólnoświatowej akcji „Samaritans Purse – Operation Christmas”.
3. Współpraca z Fundacją Familijną Rodziny Wentzlów w ramach zawartego w dniu 30.08.2002 r. porozumienia. Działalność fundacji obejmuje rejon Dzielnicy I „Stare Miasto” i skierowana jest na pomoc materialną starszym kobietom pozostającym w niedostatku.

2.4.4.7. Filia nr 7

Siedziba: Al. Słowackiego 46

Obejmuje obszarem swojego działania mieszkańców Dzielnicy V i Dzielnicy VII miasta Krakowa.

Spotkania okolicznościowe i uroczystości organizowane przez Filie:

Uroczysta Wigilia w Barze „Żaczek” przy ul. Czarnowiejskiej dla 70 samotnych klientów Filii. Goście mieli możliwość spożycia tradycyjnych potraw wigilijnych, podzielenia się opłatkiem, kolędowania.

Inne działania realizowane w Filii:

Praktyki zawodowe dla studentów.

- 6 słuchaczy Wydziału Dziennego Policealnej Szkoły Pracowników Służb Społecznych
- 6 słuchaczy Wydziału Zaocznego tej Szkoły
- 3 studentów UJ – socjologia
- 4 studentów Akademii Pedagogicznej
- 7 studentów UJ prowadziło badania na temat zasobów pomocowych działających na terenie Dzielnicy V i VII
- 1 student UJ prowadził badania do pracy magisterskiej
- 8 słuchaczy prywatnej szkoły dla pracowników socjalnych

2.4.4.8. Filia nr 8

Siedziba: os. Teatralne 24

Obejmuje obszarem swojego działania mieszkańców Dzielnicy XIV i Dzielnicy XV miasta Krakowa.

Spotkania okolicznościowe i uroczystości organizowane przez Filie:

1. Z okazji Dnia Dziecka 7 czerwca 2002 r. zorganizowano we współpracy z Ośrodkiem Kultury Nowa Huta - Klub Mirage i TKKF „Apollo” imprezę plenerową o charakterze otwartym, adresowaną do dzieci i ich rodziców. Impreza odbyła się na placu pod Klubem Mirage os. Bohaterów Września 26. Zorganizowano koncert przebojów, konkursy z nagrodami, występ par tanecznych. W czasie festynu rozdawano cukierki i ciastka. W imprezie uczestniczyło 40 dzieci klientów Filii (w wieku 6-12 lat) z terenu Dzielnicy XV. Każde z nich otrzymało paczkę okolicznościową zawierającą owoce słodczyce i zabawki, które udało się zebrać dzięki wsparciu sponsorów, tj. firm i osób prywatnych które przyczyniły się do tego, że impreza miała niezwykle bogatą oprawę.
2. W dniu 08.06.2002 r. 35 dzieci zamieszkałych na terenie Dzielnicy XIV uczestniczyło w projekcji filmu pt. „Podwodny Świat” w kinie Imax. Następnie brały udział w zabawach i turnieju bowlingowym oraz zabawach w sekcji gier video. Sponsorem była dyrekcja kina IMAX oraz FANTAZY PARK mieszczący się na terenie Centrum Handlowego Kraków PLAZA.

2.4.4.9. Filia nr 9

Siedziba: os. Teatralne 24

Obejmuje obszarem swojego działania mieszkańców Dzielnicy XVI i XVII miasta Krakowa.

Spotkania okolicznościowe i uroczystości organizowane przez filię:

1. Zabawa Noworoczna z „Księżniczką za rękę”, w której wzięła udział grupa 53 dzieci (styczeń 2002 r). Teatru Ludowy wypożyczył stroje, które służyły za przebranie prowadzącym zabawę pracownikom socjalnym. Profesjonalny wodzirej przygotował na bal

- różnego rodzaju skecze i zabawy. Dzieci poczęstowano ciastami i słodyczami, wręczono im upominki.
2. Organizacja ferii zimowych - „*W szkole zamilkły dzwonki, zaczął prószyć śnieg, a na oknach mróz namalował zimowe pejzaże*” - 150 dzieci z najuboższych rodzin wzięło udział w zajęciach kulturalno-oświatowych. Na przełomie stycznia i odbyły się projekcje filmów: „Królewna Śnieżka”, „101 Dalmatyńczyków” w kinie Sfinks oraz filmu „Atlantyda” w kinie Świt. Projekcje filmów sponsorowane były przez Instytucje Filmowa „Apollo”.
 3. Dzień Babci zorganizowany przez dzieci klientów przy pomocy pracowników Filii dla mieszkanki Domu Pomocy Społecznej na os. Sportowym 9.
 4. Z okazji Świąt Wielkiej Nocy pracownicy roznieśli paczki świąteczne 30 samotnym klientom Ośrodka – paczki sponsorowane były przez hurtownię barszczu czerwonego, cukiernię Kameccy i Piekarnię Na Wzgórzach.
 5. „Dzień Dziecka” to akcja skierowana do 150 dzieci z obszaru działania Filii.
 - Pierwsza grupa uczestników brała udział w imprezach zorganizowanych z okazji XI Dni Niepołomic.
 - Druga grupa dzieci zwiedziła, pod opieką przewodnika Kopalnię Soli w Wieliczce oraz Ogród Zoologiczny. Przejazd dzieci do ZOO był możliwy dzięki Przedsiębiorstwu Transportu Samochodowego.
 - Trzecia grupa uczestników „Dnia Dziecka” zwiedzała Ogród Botaniczny, odbyła rejs statkiem po Wiśle oraz w hipermarkecie Plaza, bezpłatnie skorzystała z zestawów Happy Meal.

Inne działania realizowane w Filii:

1. Akcja „Astronomiczne Lato” promującej działalność MOPS w Krakowie pod hasłem: „Nie jesteś sam, masz problem, spróbujmy go rozwiązać”, zorganizowana wspólnie z Radą Dzielnicy XVI. Przez okres wakacji, pracownicy MOPS dyżurowali w punktach informacyjnych umiejscowionych w ruchliwych punktach dzielnicy, gdzie mieszkańcy bezpośrednio mogli dowiedzieć się o rodzajach udzielanej pomocy i warunkach jej otrzymania. Udzielono 265 porad, szczególnie dotyczących bezrobocia, bezdomności, ubezpieczenia zdrowotnego, eksmisji mieszkaniowych, dodatków do czynszu oraz orzecznictwa o stopniu niepełnosprawności.
2. Dwóch pracowników socjalnych w ramach współpracy z zakładami karnymi i doskonalenia procedur pomocy postpenitencjarnej prowadziło prelekcje na terenie Zakładu Karnego w Ruszcy. Ponadto odbyły się cztery spotkania z osadzonymi, podczas których próbowano rozwiązać ich problemy. Trzykrotnie na terenie Filii przeprowadzono rozmowy z wychowawcami osadzonych w zakładach karnych, tematem których były procedury obowiązujące w ośrodku pomocy społecznej oraz zasady udzielania świadczeń.
3. W dziedzinie przeciwdziałania alkoholizmowi nawiązano współpracę z Towarzystwem Dobrej Nadziei z siedzibą w os. Młodości. Dwóch pracowników socjalnych wystąpiło w roli koterapeutów. Utworzono dwie grupy terapeutyczne osób współuzależnionych, z którymi jest prowadzona systematyczna terapia.
4. Praktyki zawodowe dla:
 - ośmiu studentów Akademii Pedagogicznej – Wydział Pedagogiki Społeczno-Opiekuńczej,
 - ośmiu studentów Instytutu Socjologii Uniwersytetu Jagiellońskiego o kierunku Pracy Socjalnej,
 - trzynastu słuchaczy Szkoły Policealnej Pracowników Służb Społecznych w Krakowie.

2.4.4.10. Filia nr 10

Siedziba: ul. Jerzmanowskiego 37

Obejmuje obszarem swojego działania mieszkańców Dzielnicy XI i Dzielnicy XII miasta Krakowa.

Działania realizowane przez Filię:

1. Wspólnie z Centrum Terapii Uzależnień, ul. Wielicka 73 wprowadzono pilotażowy pracy z uzależnionymi i współuzależnionymi klientami Filii Nr 10.
2. Pracownik socjalny Filii bierze udział w tworzeniu grup wsparcia i prowadzi pracę socjalną z osobami uzależnionymi i współuzależnionymi, które korzystają z terapii realizowanej przez Stowarzyszenie Dobrej Nadziei, ul. Teligi 8.
3. W związku z rozległością terytorialną Filii od kwietnia 2002 r. zostały uruchomione dyżury pracowników socjalnych dla klientów dzielnicy XI w dwóch punktach terenowych. W tym okresie udzielono porad oraz przyjęto zgłoszenia od 83 osób.
4. Pracownicy Filii pomagali Radzie Dzielnicy wytypować rodziny i osoby, którym wręczano z okazji Świąt Wielkanocnych paczki żywnościowe. Paczki otrzymało 100 rodzin, a 40 paczek przekazano osobom niepełnosprawnym. Paczki przygotowane zostały przez Radę Dzielnicy.
5. Pracownicy Filii typowali rodziny, które zostały zaproszone przez Radę Dzielnicy na Wigilię, pomagali również w przygotowaniach oraz uczestniczyli w wigilii dla rodzin ubogich.
6. 30 dzieci otrzymało zabawki przekazane przez BP.
7. Klientom Ośrodka przekazano 500 czekolad otrzymanych z Banku Żywności
8. Filia pomagała w wytypowaniu dzieci pochodzących z rodzin objętych pomocą Ośrodka do uczestnictwa w półkoloniach letnich, organizowanych przez Radę Dzielnicy
9. 15 dzieci z rodzin objętych pomocą Ośrodka otrzymało zabawki przekazane przez osobę prywatną.

2.5. Pomoc osobom bezdomnym.

2.5.1 Diagnoza sytuacji w Krakowie.

Około 1 300 osób bezdomnych przebywa w różnych miejscach Krakowa. Liczba ta może okresowo (w miesiącach zimowych) wzrosnąć do 2 000. Około 100 bezdomnych przebywa na dworcach krakowskich (przebywają tam osoby, które podróżują po Polsce i zatrzymują się w Krakowie od kilku do kilkunastu dni), około 550 osób przebywa w miejscach noclegowych przeznaczonych dla bezdomnych i bezdomnych narkomanów, pozostałe około 650 osób przebywa w kanałach ciepłowniczych, barakach, pustostanach, na klatkach schodowych i w ogródkach działkowych.

Kraków jako duże miasto zapewnia osobom bezdomnym anonimowość, a zakres świadczonej im pomocy gwarantuje zabezpieczenie podstawowych potrzeb. Opisując populację osób bezdomnych należy zaznaczyć, że nie bez znaczenia jest fakt, iż około 80% osób bezdomnych przebywających na terenie Krakowa w żaden sposób nie jest trwale związana z naszym miastem, a jedyna sieć społeczna w jakiej uczestniczą i funkcjonują, to sieć złożona z nich samych. Prowadząc analizę trybu życia osób bezdomnych możemy zauważyć obniżenie progu potrzeb do niezbędnego minimum, wyuczona bezradność, jak również chęć pozostania anonimowym.

W celu objęcia pomocą tej specyficznej grupy ludzi, od 1999 r. funkcjonuje w MOPS Dział Pomocy Bezdomnym, którego celem jest umożliwienie klientom funkcjonowania i bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka, a w dalszej kolejności doprowadzenie do wyjścia z bezdomności.

Zadanie to jest realizowane zarówno przez pracowników socjalnych MOPS jak i przez współpracujące organizacje pozarządowe.

Działania na gruncie instytucjonalnym to przede wszystkim rozpoznanie środowiska bezdomnych przebywających na terenie Krakowa, aktualizacja bazy danych zawierającej szczegółowy rozkład terytorialny miejsc ich pobytu, opis cech charakterystycznych bezdomnych, struktury demograficznej grupy, jak i dynamiki zjawiska, co pozwala na planowanie działań wobec bezdomnych.

Indywidualna praca z klientami realizowana jest w dwóch kierunkach.

W pierwszej kolejności konieczne jest zabezpieczenie podstawowych potrzeb egzystencjalnych: schronienia, posiłków, pomocy medycznej, opału w okresie zimowym, możliwości dokonania zabiegów higienicznych, zabezpieczenie niezbędnej i stosownej odzieży oraz udzielanie pomocy finansowej stosownej do pojawiających się potrzeb.

Podjęwana jest również szeroko rozumiana praca socjalna oraz poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne). Celem tych form pracy jest aktywizowanie bezdomnych do samodzielnych działań mających poprawić ich sytuację, a co za tym idzie doprowadzić do usamodzielnienia się i wyjścia z bezdomności.

Interwencje i działania zwłaszcza w godzinach nocnych, jak i w okresie zimowym, kiedy istnieje wiele czynników mogących stwarzać często nawet zagrożenie dla życia bezdomnych, podejmowane są wspólnie ze Strażą Miejską Miasta Krakowa oraz Komendą Miejską Policji.

Całokształt realizowanych zadań w tym zakresie wpływa na fakt, iż Kraków przez klientów jest odbierany jako miasto, w którym można znaleźć oparcie i zabezpieczenie podstawowych potrzeb w większym stopniu niż na terenie innych gmin.

2.5.2. Działania indywidualne o charakterze profilaktycznym, realizowane w filiach MOPS.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej podejmuje działania mające na celu zapobieżenie bezdomności mieszkańców naszego miasta. Działania te obejmują zarówno pracę socjalną, jak i pomoc materialną, skierowaną do osób zagrożonych eksmisją z powodu trudnej sytuacji materialnej, nieuregulowania kwestii prawnych, związanych z prawem do lokalu, czy też z innych powodów.

W 2002 roku podejmowano następujące działania:

1. Zapobiegające bezdomności:

1) w ramach pracy socjalnej i specjalistycznego poradnictwa:

- przygotowano 417 pism procesowych dla klientów w sprawach mieszkaniowych,
- podjęto 819 działań (popartych pismem lub notatką służbową) w celu uregulowania zadłużenia czynszowego lub tytułu prawnego,
- wystosowano 221 pism popierających starania strony o przydział lokalu z zasobów mieszkaniowych gminy,
- na skutek działań pracowników socjalnych 27 rodzin otrzymało mieszkanie,
- podjęto 1 675 działań (popartych pismem lub notatką służbową) w celu uregulowania zadłużenia bądź zapobieżenia odłączeniu w Zakładzie Energetycznym lub Zakładzie Gazowniczym.

2) w ramach pomocy materialnej:

- świadczenia udzielane w ramach lokalnego programu dofinansowania do opłat mieszkaniowych - przyznano 10 135 świadczeń w wysokości 2 236 894,69 zł, średnia wartość świadczenia – 220,71 zł.

2. Mające na celu zapewnienie i utrzymanie podstawowego standardu mieszkania:
 - 1) w ramach pracy socjalnej:
 - podjęto 1 675 działań (popartych pismem lub notatką służbową) celem uregulowania zadłużenia za gaz lub energię w Zakładzie Energetycznym lub w Zakładzie Gazowniczym bądź zapobieżenia odłączeniu gazu i energii
 - 2) w ramach pomocy materialnej:
 - zasiłki celowe na zakup opału -zrealizowano 2 036 świadczenia na kwotę 466 207,28 zł. Średnia wartość świadczenia – 228,98 zł.
 - przyznano i wypłacono zasiłki celowe na uregulowanie opłat za czynsz, energię i gaz (11 998 świadczeń na kwotę 1 165 373,35 zł, średnia wartość świadczenia – 97,13 zł).

2.5.3. Pomoc w formie noclegu.

Zadanie jest realizowane poprzez:

1. Zlecenie przez MOPS i sprawowanie nadzoru nad wykonaniem zadania prowadzenia Miejskiej Noclegowni dla Mężczyzn, ul. Makuszyńskiego 19. Zadanie realizuje Zarząd Wojewódzki Polskiego Czerwonego Krzyża. Noclegownia dysponuje 140 miejscami, na miejscu można skorzystać z opieki medycznej, pielęgniarskiej, łaźni. W okresie zimy istnieje możliwość rozszerzenia bazy noclegowej maksymalnie nawet do 260 miejsc.

2. Przygotowanie do uruchomienia i uruchomienie Schroniska i Przytuliska dla Bezdomnych Kobiet w Krakowie przy ul. Sołtysowskiej 13c.

Placówka powstała na przekazanej przez Miasto działce. Budowa placówki finansowana była ze środków prywatnych sponsora, a MOPS występował w trakcie budowy w charakterze inwestora zastępczego.

Dla wyłonienia podmiotu prowadzącego placówkę Zarząd Miasta Krakowa Uchwałą Nr 51/2002 z dnia 10 stycznia 2002 r. ogłosił konkursu na prowadzenie Schroniska i Przytuliska dla Bezdomnych Kobiet, w latach 2002 – 2003. Dnia 25.01.2002 r. Miasto Kraków reprezentowane przez Wiceprezydenta Miasta Krakowa i Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, powierzyło Caritas Archidiecezji Krakowskiej w Krakowie prowadzenie placówki.

Celem uruchomienia placówki było zabezpieczenie schronienia bezdomnym kobietom pochodzącym z terenu Krakowa oraz kształtowanie umiejętności służących samodzielnemu funkcjonowaniu bezdomnych kobiet w środowisku. Osiągnięciu założonego celu służyć będzie prowadzenie w przytulisku szerokich oddziaływań korekcyjnych i resocjalizacyjnych, praktycznie na każdym etapie pobytu w przytulisku. Stąd też program funkcjonowania został tak zaplanowany, aby osiągnąć założony efekt zmierzający do usamodzielnienia bezdomnych kobiet.

Uruchomienie tej placówki praktycznie rozwiązuje kwestie zabezpieczenia schronienia bezdomnym kobietom na terenie Krakowa.

Przytulisko i Schronisko dla Bezdomnych Kobiet przeznaczone jest dla 42 bezdomnych kobiet oraz dla kobiet z dziećmi powyżej 10 roku życia.

3. Współpracę merytoryczną z organizacjami prowadzącymi placówki dla bezdomnych:
 - Przytulisko Św. Brata Alberta dla Bezdomnych Kobiet, ul. Malborska 64 B, prowadzone przez Prowincję Krakowską Zgromadzenia Sióstr Albertynek Posługujących Ubogim, dofinansowywana przez Miasto Kraków w ramach konkursu grantowego. Na miejscu można skorzystać z opieki medycznej, pielęgniarskiej, łaźni, jak również posiłków. Dysponuje 70 miejscami, na okres zimy istnieje możliwość rozszerzenia bazy noclegowej do 80 miejsc.

- Przytulisko Św. Brata Alberta dla Bezdomnych Mężczyzn, ul. Kościuszki 23, prowadzone przez Zgromadzenie Braci Albertynów, dysponujące 70 miejscami dofinansowywane przez Miasto Kraków w ramach konkursu grantowego. Na miejscu można skorzystać z punktu medycznego, łaźni, jak również posiłków. Na okres zimy istnieje możliwość rozszerzenia bazy noclegowej do 80 miejsc.
- Noclegownia dla Czynnich Narkomanów prowadzona przez Krakowskie Towarzystwo Pomocy Uzależnionym przy ul. Krzemienieckiej 63, dofinansowywana przez Miasto Kraków w ramach konkursu grantowego, przeznaczona dla 35 osób.
- Ogrzewalnia przy ul. Skawińskiej 6 – zapewniająca 40 do 50 awaryjnych miejsc noclegowych, posiłki i możliwość dokonania zabiegów higienicznych osobom bezdomnym, prowadzona przez Zgromadzenie Braci Albertynów.
- Ośrodek Wychodzenia z Bezdomności - ul. Saska 9a, prowadzony przez Zgromadzenie Braci Albertynów, dysponujący 40 miejscami.

2.5.4. GWAB – Grupa Wsparcia dla osób wychodzących z bezdomności.

Osoby bezdomne funkcjonują w strukturach wzmacniających postawy negatywne. Jednak zróżnicowanie grupy osób bezdomnych pozwala na wyodrębnienie z niej osób charakteryzujących się postawą ukierunkowaną na wyjście z bezdomności. Istnieje grupa osób bezdomnych, którzy charakteryzując się silniejszą osobowością i wykorzystując udzielaną im pomoc osiągnęli cel, jakim jest samodzielne funkcjonowanie w społeczeństwie. Grupa tych osób stanowi potencjał dotychczas niewystarczająco wykorzystany przy prowadzeniu pracy socjalnej. W celu objęcia tych właśnie osób szerszym wsparciem, rozszerzono działania zapobiegające ich dalszej marginalizacji. W celu udzielenia jak najlepszego wsparcia osobom bezdomnym, kontynuowano w 2002 roku program korekcyjno – terapeutyczny pod nazwą „GWAB” – Grupa Wsparcia Osób Wychodzących z Bezdomności.

Odbiorcami projektu są osoby bezdomne trwale związane z Krakowem, w wieku produkcyjnym, zdolne do pracy, zdrowe psychicznie i somatycznie, nieuzależnione od alkoholu i narkotyków, wyrażające chęć uczestnictwa w grupie. Celem projektu jest integralny rozwój osoby bezdomnej, przy aktywnym współudziale członków grupy terapeutycznej.

Realizacja programu niesie również korzyści, jakimi są doskonalenie nowej metody pracy z osobami bezdomnymi, ograniczenie skutków poszerzania się szeregu osób bezdomnych na terenie Krakowa, a co za tym idzie możliwość racjonalizacji wydatkowania środków na pomoc osobom bezdomnym.

Liczba członków grupy wynosi od 12 - 20 osób. W 2002 r. funkcjonowała Grupa GWAB z siedzibą w Przytulisku dla Bezdomnych przy ul. Kościuszki 23.

Grupę Wsparcia GWAB prowadzi pracownik Działu Pomocy Bezdomnym MOPS oraz Zgromadzenia Braci Albertynów. W programie uczestniczyło w 2002 roku 31 osób bezdomnych. Efektem pracy z uczestnikami grupy było usamodzielnienie się 10 osób.

Tabela: Grupa wsparcia GWAB.

	Liczba grup GWAB	Liczba uczestników GWAB	Liczba osób usamodzielnionych
Rok 2000	1	21	9
Rok 2001	2	43	15
Rok 2002	1	31	10

2.5.5. Interwencje w miejscach pobytu osób bezdomnych, w godzinach nocnych, w okresie zimowym.

Działania te służą zabezpieczeniu przed udziałem osób bezdomnych, w sytuacjach zagrażających ich życiu i zdrowiu. W roku 2002 przeprowadzono 2 całonocne oraz 5 wieczornych interwencji. Zadanie to realizowane było przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Straż Miejską Miasta Krakowa oraz Komendę Miejską Policji.

Interwencje miały miejsce w następujących miejscach:

- krakowskie dworce,
- węzły ciepłownicze,
- baraki i pustostany,
- opuszczone działki.

W interwencjach ze strony MOPS wzięło udział 5 pracowników socjalnych MOPS.

- W trakcie 7 interwencji rozdano i pozostawiono w miejscach pobytu osób bezdomnych 500 ulotek informacyjnych o formach pomocy i miejscach gdzie pomoc tą mogą uzyskać.
- Nawiązano kontakt ze 125 osobami bezdomnymi przebywającymi poza placówkami stacjonarnego pobytu.
- Przewieziono 39 osób bezdomnych do placówek stacjonarnego pobytu, w tym 37 mężczyzn do Miejskiej Noclegowni dla Bezdomnych Mężczyzn, oraz 2 kobiety do Przytuliska im. Św. Brata Alberta przy ul. Malborskiej 64B.

Tabela: Interwencje w miejscach pobytu osób bezdomnych, w godzinach nocnych, w okresie zimowym.

Działanie	2000	2001	2002
Liczba interwencji	9	2	7
Liczba bezdomnych z, którymi nawiązano kontakt	122	75	125
Liczba bezdomnych przewiezionych do placówek noclegowych	31	23	39

2.5.6. Organizacja Wieczery Wigilijnej dla około 800 osób bezdomnych.

Dobłą tradycją jest coroczna organizacja Wieczery Wigilijnej, dla około 800 osób bezdomnych. Wieczera organizowana jest w krężankach Kościoła Ojców Franciszkanów.

Zadanie to zrealizowano przy współpracy Caritas Archidiecezji Krakowskiej, Zgromadzenia OO. Franciszkanów, Krakowskiej Kongregacji Kupieckiej, Radia Plus, Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego, Zgromadzenia Braci Albertynów.

Niezależnie od przygotowanego posiłku wigilijnego osoby bezdomne otrzymały paczki zawierające żywność. Wydano 800 paczek żywnościowych.

Koszt realizacji zadania po stronie MOPS zawarł się w kwocie 5 000 zł.

2.5.7. Świadczenia materialne na rzecz bezdomnych:

Bezdomni są oczywiście objęci różnego typu pomocą materialną i usługową analogiczną do pomocy świadczonej pozostałym mieszkańcom Krakowa:

1. Zadania własne gminy:
 - posiłki – 15 450 świadczeń na kwotę 46 980 zł
 - zabezpieczenie niezbędnej i stosownej do pory roku odzieży – 128 świadczeń na kwotę 8 137 zł
 - pomoc celowa na żywność – 328 świadczeń na kwotę 31 375,90 zł
 - pomoc celowa na leki – 104 świadczenia na kwotę 6 391,51 zł
 - wydatki mieszkaniowe w ramach lokalnego programu dofinansowania do opłat – 15 świadczeń na kwotę 3 623,78 zł
 - inne świadczenia celowe – 521 świadczeń na kwotę 26 807,04 zł
 - zdarzenia losowe – 1 świadczenie na kwotę 150 zł.

2. Zadania zlecone gminie:

- renta socjalna – 313 świadczeń na kwotę 88 373 zł
- zasiłek stały – 2 świadczenia na kwotę 836 zł
- zasiłek stały wyrównawczy – 2 281 świadczeń na kwotę 681 513,10 zł
- składki na ubezpieczenie zdrowotne – 2 121 świadczeń na kwotę 65 738,98 zł
- zasiłki okresowe - 183 świadczeń na kwotę 29 208 zł
- zasiłki z tytułu ochrony macierzyństwa - 21 świadczeń na kwotę 6 282,81 zł
- zasiłki rodzinne - 36 świadczeń na kwotę 1 844 zł
- zasiłki pielęgnacyjne - 402 świadczenia na kwotę 50 625,36 zł
- bilety kredytowane – 5 świadczeń na kwotę 655,17 zł.

Tabela: Świadczenia materialne na rzecz bezdomnych.

Działanie	Rok 2000	Rok 2001	Rok 2002
Zadania własne gminy			
Posiłki	141 osób, 12 003 świadczenia na kwotę 40 413,20zł,	12 227 świadczeń na kwotę 30 567,50 zł	15 450 świadczeń na kwotę 46 980 zł
Zabezpieczenie niezbędnej i stosownej do pory roku odzieży	33 świadczenia na kwotę 3 270,00 zł,	86 świadczeń na kwotę 5 935 zł	128 świadczeń na kwotę 8 137 zł
Świadczenia celowe	792 świadczeń na kwotę 136 762,57 zł,	911 świadczeń na kwotę 73 409,08	969 świadczeń na kwotę 68 348,23 zł
Zadania zlecone gminie			
Renta socjalna	87 świadczeń na kwotę 28 192,20 zł,	187 świadczeń na kwotę 71 050,61 zł	313 świadczeń na kwotę 88 373 zł
Zasiłek stały	-	-	2 świadczenia na kwotę 836 zł
Zasiłek stały wyrównawczy	1 170 świadczeń na kwotę 334 826,88 zł,	1 709 świadczeń na kwotę 562 606,56 zł	2 281 świadczeń na kwotę 681 513,10 zł
Składki na ubezpieczenie zdrowotne	-	1 870 świadczeń na kwotę 50 965,50 zł	2 121 świadczeń na kwotę 65 738,98 zł
Zasiłki okresowe	27 świadczeń na kwotę 8 040,70 zł,	67 świadczeń na kwotę 20 740 zł	183 świadczeń na kwotę 29 208 zł
Zasiłki z tytułu ochrony macierzyństwa	17 świadczeń na kwotę 6 694,33 zł,	16 świadczeń na kwotę 3 985,60 zł	21 świadczeń na kwotę 6 282,81 zł
Zasiłki rodzinne	3 świadczenia na kwotę 110,70 zł,	20 świadczeń na kwotę 876,30 zł	36 świadczeń na kwotę 1 844 zł
Zasiłki pielęgnacyjne	306 świadczeń na kwotę 36 349,29 zł.	394 świadczenia na kwotę 49 964,72 zł	402 świadczenia na kwotę 50 625,36 zł
Bilety kredytowane	263 świadczenia na kwotę 9 287,83 zł,	84 świadczenia na kwotę 4 003,75 zł	5 świadczeń na kwotę 655,17 zł.

2.5.8. Udział w Narodowym Spisie Powszechnym – pomoc przy spisywaniu osób bezdomnych.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej przekazał do Gminnego Biura Spisowego bazę danych zawierającą informacje o placówkach zapewniających schronienie osobom bezdomnym na terenie Krakowa, jak również o innych miejscach pobytu na terenie Krakowa osób bezdomnych.

Jednocześnie zaoferowano pomoc przy spisywaniu osób bezdomnych. Pracownicy socjalni Działu Pomocy Bezdomnym MOPS podjęli działania zmierzające do ułatwienia rachmistrzom spisowym spisywanie osób bezdomnych. Dzięki informacjom pochodzącym z MOPS bezdomni zostali zlokalizowani i spisani w swoich miejscach pobytu na terenie Krakowa.

Asysta pracowników socjalnych i pomoc w spisie miała miejsce w rejonie trzech obwodów spisowych, w których spisano 19 osób bezdomnych.

MOPS przekazywał w 2002 roku środkom masowego przekazu merytoryczne informacje na temat problemu bezdomności, które wykorzystane zostały w 15 artykułach prasowych.

2.5.9. Refundacje świadczeń przyznawanych na rzecz osób bezdomnych.

Zgodnie z art. 37. 1. ustawy o pomocy społecznej właściwość miejscową gminy ustala się według miejsca stałego pobytu lub ostatniego miejsca zameldowania na pobyt stały osoby ubiegającej się o świadczenie. W przypadkach szczególnie uzasadnionych sytuacją osobistą osoby ubiegającej się o świadczenie oraz w sprawach nie cierpiących zwłoki, właściwą miejscowo jest gmina miejsca pobytu osoby ubiegającej się o świadczenie.

Właściwą miejscowo gminą w przypadku ubiegania się osoby bezdomnej o zasiłek stały wyrównawczy i rentę socjalną jest: gmina siedziby zespołu do spraw orzekania o stopniu niepełnosprawności, który wydał orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, gmina siedziby lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych lub lekarza rzeczoznawcy Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, który wydał orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy, gmina miejsca pobytu osoby bezdomnej, uprawnionej ze względu na wiek do zasiłku stałego wyrównawczego, gmina siedziby szpitala psychiatrycznego lub zakładu opiekuńczo-leczniczego w stosunku do osób bezdomnych w nich przebywających.

Właściwą miejscowo gminą w przypadku ubiegania się osoby bezdomnej o zasiłek stały jest gmina siedziby zakładu opieki zdrowotnej, którego lekarz wydał zaświadczenie o stanie zdrowia dziecka, uprawniającym do zasiłku pielęgnacyjnego.

Właściwą miejscowo gminą w przypadku ubiegania się osoby bezdomnej o zasiłki pieniężne dla kobiet w ciąży i opiekujących się dzieckiem, przysługujące na podstawie przepisów o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży, jest gmina siedziby zakładu opieki zdrowotnej lekarza prowadzącego ciążę lub przyjmującego poród.

Gmina właściwa ze względu na miejsce stałego pobytu albo na ostatnie miejsce zameldowania osoby na pobyt stały jest obowiązana do zwrotu wydatków gminie, która przyznała świadczenia, o których mowa w ust. 3.

W 2002 roku Dział Pomocy Bezdomnym występował o refundację przyznanych świadczeń 379 razy, na łączną kwotę 154 727, 52 zł. W efekcie podjętych działań otrzymano od gmin refundację udzielonych świadczeń w łącznej wysokości 48 543,31 zł.

2.6. Pomoc uchodźcom.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w oparciu o Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 grudnia 2000 r. w sprawie szczegółowych zasad udzielania pomocy uchodźcom, wysokości świadczeń pieniężnych, form i zakresu pomocy, trybu postępowania w tych sprawach oraz warunków wstrzymania pomocy lub jej odmowy, obejmuje pomocą społeczną uchodźców. Pomoc społeczna kierowana do uchodźców ma na celu możliwie pełną integrację ich ze społeczeństwem polskim. W 2002 r. pomocą społeczną w Krakowie objęte były 3 rodziny uchodźców. Przyznano świadczenia w wysokości 18 204 zł.

2.7. Dodatki mieszkaniowe.

Z dniem 2 stycznia 2002 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej przejął zadanie w postaci przyznawania i wypłacania dodatków mieszkaniowych, realizowanego na podstawie ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U z 2001 r., nr 71 poz. 734), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2002 r. Zadanie do 2001 roku realizował Referat ds. Pomocy Społecznej Wydziału Spraw Społecznych Urzędu Miasta

Krakowa. W okresie od stycznia do grudnia 2002 r. w ramach pracy Działu ds. Dodatków Mieszkaniowych podjęto następujące czynności:

- 1) Przyjęto łącznie 29 736 wniosków o przyznanie dodatku mieszkaniowego.
- 2) Wydano 28 201 decyzji w sprawie dodatków mieszkaniowych (dotyczy wniosków złożonych od grudnia 2001 r. do listopada 2002 r.), w tym 1 323 decyzji odmawiających przyznania dodatku.
- 3) W związku z nową możliwością weryfikacji sytuacji materialnej osób ubiegających się o dodatek mieszkaniowy poprzez przeprowadzenie wywiadu środowiskowego wszczęto 1109 tego typu postępowań. 934 sprawy zakończono wydaniem decyzji administracyjnych: 747 decyzji przyznających oraz 187 decyzji odmawiających przyznania dodatku (pozostałe sprawy w toku).
Przyczyną odmów było niespełnianie kryteriów ustawowych do przyznanie dodatku lub stwierdzone dysproporcje pomiędzy deklarowanym dochodem a faktyczną sytuacją majątkową wnioskodawców.
- 4) Wyplacono 155 463 dodatki mieszkaniowe na łączną kwotę 26 362 916 zł, z tego użytkownikom mieszkań tworzących mieszkaniowy zasób gminy – 13 390 012 zł oraz pozostałych – 12 972 904 zł (w tym spółdzielczych – 8 598 985 zł). W ramach kwoty wydanej ogółem 2 568 607 zł stanowiły zobowiązania należne za rok 2001, przejęte wraz zadaniem od Wydziału Spraw Społecznych UMK.
- 5) W 2002 r. przekazano do rozpatrzenia przez organ odwoławczy 328 odwołań (dla porównania łączna ilość odwołań wniesionych w całym 2001 r. wyniosła 99). Otrzymaliśmy 247 orzeczeń Samorządowego Kolegium Odwoławczego, w tym: 182 utrzymujące w mocy zaskarżone decyzje (co stanowi 74 %) oraz 65 uchylających zaskarżone decyzje (co stanowi 26 %). Zmiana przepisów prawnych regulujących materię dodatków mieszkaniowych spowodowała, iż modyfikacji uległ termin, od którego przyznawane są dodatki mieszkaniowe, jak również zasady naliczania dodatku, czego konsekwencją jest obniżenie wysokości przyznawanych świadczeń. Okoliczność ta wpłynęła na wzrost liczby składanych odwołań.

W celu usprawnienia realizacji zadania oraz poprawy jakości obsługi mieszkańców Miasta Krakowa, ubiegających się o przyznanie dodatku mieszkaniowego, podjęto następujące czynności:

- wystąpiono do Rad Dzielnic MK z zapytaniem o możliwość wydawania druków niezbędnych do ubiegania się o przyznanie dodatku mieszkaniowego w lokalach Rady i Zarządu Dzielnic Miasta Krakowa oraz udostępnienia do wiadomości publicznej materiału informacyjnego dot. zasad przyznawania dodatku mieszkaniowego. Zgodę na przyjęcie takiego rozwiązania wyraziły do tej pory Dzielnice: III, V, VI, VII, IX i XVI. Druki wydawane są również w Dzielnicy XVII, a w ramach MOPS we wszystkich 10 filiach oraz w Dziale ds. Dodatków Mieszkaniowych,
- uruchomiono 3 dodatkowe punkty do przyjmowania wniosków o przyznanie dodatku mieszkaniowego w filiach MOPS, tj. w Filii nr 1, ul. Rogozińskiego 5, w Filii nr 4 na os. Szkolnym 34 i w Filii nr 10, przy ul. Jerzmanowskiego 37. W filiach przyjęto łącznie 4 504 wnioski.
- w siedzibie Działu uruchomione zostało odrębne stanowisko do informacji i wydawania druków, gdzie interesanci mogą zasięgnąć wyczerpujących informacji nt. zasad przyznawania dodatku mieszkaniowego, wymaganej dokumentacji, jak również sposobu jej wypełniania.

W związku ze wzrostem liczby osób ubiegających się o przyznanie dodatku mieszkaniowego sprawna obsługa zadania nie była możliwa przy zatrudnieniu do jego realizacji jedynie 8 osób (jak to wynikało z informacji uzyskanych z Wydziału Spraw Społecznych UMK przy przekazywaniu zadania Ośrodkowi). Dlatego też oprócz 5 pracowników przejętych z Referatu ds. Pomocy Społecznej Wydziału Spraw Społecznych UMK do pracy w Dziale

ds. Dodatków Mieszkaniowych dodatkowo zatrudniono 4 osoby, a 5 pracowników przeniesiono z innych komórek organizacyjnych MOPS.

W związku z przekazanymi do środków masowego przekazu informacjami odnośnie możliwości oraz zasad przyznawania pomocy mieszkaniowej ukazały się 23 artykuły i komunikaty dotyczące tej tematyki w prasie krakowskiej.

Tabela: realizacji przyjmowania wniosków o dodatki mieszkaniowe w placówkach filii MOPS w okresie od czerwca do grudnia 2002 r.

okres sprawozdawczy	Filia 1				Filia 4				Filia 10			
	Liczba złożonych wniosków o dodatek			liczba udzielonych informacji	Liczba złożonych wniosków o dodatek			liczba udzielonych informacji	Liczba złożonych wniosków o dodatek			liczba udzielonych informacji
	Mieszkania spółdzielcze	inne	łącznie		Mieszkania spółdzielcze	inne	łącznie		Mieszkania spółdzielcze	inne	łącznie	
czerwiec	12	27	39	181	38	135	173	110	70	30	100	94
lipiec	39	85	124	239	150	349	499	294	259	67	326	172
sierpień	42	69	111	106	146	313	459	225	195	56	251	168
wrzesień	31	80	111	146	155	311	466	159	211	73	284	273
październik	26	79	105	88	165	351	516	308	202	72	274	335
listopad	26	83	109	145	233	499	732	167	157	55	212	243
grudzień	30	60	90	109	94	223	317	177	126	61	187	231
Łącznie	206	483	689	1014	981	2181	3162	1440	1220	414	1634	1516

2.8. Realizacja zadań priorytetowych dzielnic.

W ramach realizacji zadań priorytetowych z zakresu pomocy społecznej MOPS zaopiniował i realizował 39 zadań uznanych za priorytetowe przez Rady Dzielnic, w tym 26 zadań realizowanych we współpracy z organizacjami pozarządowymi, 1 zadanie realizowane przy współpracy z Miejskimi Dziennymi Domami Pomocy Społecznej oraz 12 zadań realizowanych bezpośrednio przez MOPS.

MOPS realizując zadania priorytetowe dzielnic zawarł 27 porozumień z organizacjami pozarządowymi. Środki finansowe na projekty realizowane przez organizacje pozarządowe były przyznane przez Rady Dzielnic w ramach Dzielnicowych Konkursów Grantowych. Dofinansowanie tych projektów obejmowało między innymi:

- zapewnienie dzieciom opieki i bezpieczeństwa w okresie ferii zimowych w mieście poprzez organizowanie wolnego czasu w formie zajęć sportowo- rekreacyjnych, wyjść na lodowisko, na wycieczki,
- organizację zimowisk dla dzieci z rodzin ubogich i zagrożonych patologią,
- pomoc dzieciom w nauce, udzielanie korepetycji,
- dożywianie, w formie ciepłych posiłków, dzieci ze szkół gimnazjalnych i podstawowych,
- doposażenie świetlic socjoterapeutycznych i rehabilitacyjno-terapeutycznych w materiały dydaktyczne, rehabilitacyjne,
- organizowanie kolonii letnich z bogatym programem rekreacyjnym i wychowawczym dla dzieci i młodzieży z rodzin ubogich, patologicznych, niewydolnych wychowawczo i dotkniętych bezrobociem,
- organizowanie spotkań integracyjnych dzieci niepełnosprawnych z innymi dziećmi,
- zakup glukometrów, ciśnieniomierzy, białych lasek i zegarków mówiących dla osób niewidomych,
- zakup paczek i bonów żywnościowo-towarowych dla emerytów, rencistów i inwalidów,
- poradnictwo psychologiczne,

- zakup paczek okolicznościowych z okazji Dnia Dziecka i Świąt Bożego Narodzenia dla dzieci niepełnosprawnych intelektualnie,
- organizowanie spotkań Wielkanocnych i Bożonarodzeniowych dla ubogich rodzin, rodzin wielodzietnych, osób samotnych i niepełnosprawnych,
- organizowanie obozów wypoczynkowo-rehabilitacyjnych dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną i fizyczną,
- pomoc odzieżowa i medyczna dla bezdomnych,
- organizację wycieczek dla emerytów, rencistów i osób niepełnosprawnych,
- organizację imprezy integracyjnej dla dzieci niepełnosprawnych z okazji Dnia Dziecka.

Natomiast zadania realizowane bezpośrednio przez filie MOPS dotyczyły zakupu energii elektrycznej dla najuboższych i najbardziej potrzebujących mieszkańców dzielnic, pomocy żywnościowej dla osób ubogich i samotnych, dożywiania dzieci w szkołach, zakupu przyborów szkolnych, dofinansowania Powiatowego Zespołu d/s Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności. Pomoc udzielana przez MOPS realizowana była zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej na podstawie indywidualnych decyzji administracyjnych.

Wszystkie powierzone zadania zostały zrealizowane terminowo. Łącznie na realizację w/w zadań priorytetowych z zakresu pomocy społecznej Rady Dzielnic Miasta Krakowa przeznaczony był 314 590 zł, z czego wykorzystano kwotę 314 580 zł.

2.9. Programy i akcje realizowane przez MOPS.

2.9.1. Przebieg oraz efekty akcji „Uważaj, komu dajesz swoje pieniądze”.

Akcja „Uważaj, komu dajesz swoje pieniądze” jest kontynuacją zainicjowanego i przeprowadzonego w 2001 roku „Programu interwencji w środowisku osób żebrzących”. Założeniem projektu było rozpoznanie środowiska osób żebrzących na terenie Miasta Krakowa, objęcie pracą socjalną i pomocą osób kwalifikujących się do jej udzielenia, a przez to doprowadzenie do porzucenia przez nie uprawiania żebractwa.

Drugą część „Programu...”, przeprowadzona została pod hasłem „Uważaj, komu dajesz swoje pieniądze”. Poprzez publikowanie na bieżąco informacji z przebiegu akcji, zwracano uwagę społeczeństwa Krakowa na problem żebractwa, zwłaszcza uprawianego w sposób natarczywy i oszukańczy. W zamian za rezygnację ze wspomagania osób żebrzących, proponowano alternatywny model skutecznego pomagania osobom znajdującym się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, poprzez wspieranie profesjonalnych instytucji pomocowych i organizacji pozarządowych. Realizacja tych założeń miała doprowadzić w efekcie do ograniczenia zjawiska żebractwa na terenie Miasta Krakowa.

W związku z tym, że zrealizowany w 2001 roku „Program interwencji w środowisku osób żebrzących” pozwolił wysunąć wniosek, iż żebractwo nie stanowi w rzeczywistości problemu socjalnego, gdyż osoby uprawiające żebractwo nie są zainteresowane pomocą, a często również nie wymagają wsparcia, w roku 2002 skupiono się przede wszystkim na drugiej części akcji – „Uważaj, komu dajesz swoje pieniądze”.

Przeprowadzając akcję informacyjną, wykorzystano przygotowany w ubiegłym roku plakat, który ponownie umieszczony został we wszystkich oddziałach poczty krakowskiej. Plakat informował o nieskuteczności pomagania osobom żebrzącym oraz proponował pewniejszy i skuteczniejszy sposób wspierania osób znajdujących się w bardzo trudnej sytuacji życiowej.

W prasie krakowskiej cyklicznie pojawiały się informacje o rodzinach objętych pomocą przez Ośrodek Pomocy Społecznej, jednak wymagających znacznie większego wsparcia, w związku z ich bardzo trudną sytuacją życiową. W artykułach oraz na plakacie zamieszczony został numer konta, na które można było przekazać pomoc dla rodzin wymagających pomocy. Założenia akcji ujęto w 7 artykułach prasowych.

Wpłacane przez darczyńców na konto środka specjalnego MOPS pieniądze, przekazywane były rodzinom, dla których skierowane były wpłaty. Środki, które przekazywane były na rzecz akcji, przekazane zostały najbardziej potrzebującym rodzinom wytypowanym przez filie Ośrodka.

W prasie pojawiły się również artykuły informujące o efektach przeprowadzonej akcji, przedstawiające rodziny, którym udzielono wsparcia. W ten sposób ci, którzy pragnęli udzielić pomocy innym, mieli pewność, że przekazane pieniądze trafiły do osób rzeczywiście potrzebujących.

Ostatecznie, w roku 2002 w wyniku przeprowadzonej akcji informacyjnej ofiarodawcy przekazali 17 936,18 zł. Pieniądze trafiły do 18 najbardziej potrzebujących rodzin dotkniętych ubóstwem, ciężką chorobą i niepełnosprawnością dzieci, doświadczonych nieszczęśliwym wydarzeniem losowym. Pomoc otrzymała również jedna osoba bezdomna.

Do rodzin, które przedstawiane były w reportażach prasowych i telewizyjnych, pomoc docierała również bezpośrednio – darczyńcy, kontaktując się z przedstawianymi rodzinami ofiarowali im pomoc w formie rzeczowej, chore dzieci objęte zostały bezpłatną rehabilitacją.

2.9.2. Ogólnopolska akcja charytatywna „Góra Grosza”.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej był w 2002 roku współorganizatorem finału ogólnopolskiej akcji charytatywnej „Góra Grosza”, której inicjatorem i realizatorem jest Towarzystwo „Nasz Dom”.

Przeprowadzana już po raz trzeci akcja ma na celu zebranie środków na tworzenie nowych rodzinnych domów dziecka, pogotowi rodzinnych, kwalifikowanych rodzin zastępczych oraz środków dla znajdujących się w największej potrzebie domów dziecka, realizujących prorodzinne programy wychowawcze.

Efektom pośrednim przeprowadzanej akcji jest rozbudzanie i kształtowanie świadomości dzieci i młodzieży odnośnie problemów ich pozbawionych opieki rówieśników, kształtowanie postaw solidarności poprzez wspólną zbiórkę pieniędzy na rzecz potrzebujących dzieci, propagowanie idei pomagania wychowankom domów dziecka poprzez wzywianie do symbolicznej, groszowej pomocy, której efekt globalny będzie miał jednak wielkie znaczenie – w przeciwieństwie do kwest ulicznych o narzucającej się formie.

Zbiórka monet groszowych (od 1 do 50 groszy) była prowadzona we wszystkich polskich szkołach. Zebrane w szkołach pieniądze przekazywane były do banku.

W dniu 9 listopada 2002 roku na Krakowskim Rynku odbył się finał „Góry Grosza”. Ze strony Miasta Krakowa organizacja koordynowana była przez MOPS. W trakcie finału ogłoszone zostały wyniki przeprowadzonej akcji, a wszystkim tym, którzy wzięli udział w akcji, złożono podziękowania. Podczas finału odbył się koncert młodzieżowych zespołów muzycznych oraz pokazy sportowe. Na Rynek wjechały ciężarówki z zebranymi podczas akcji pieniędzmi. Relacja z finału akcji została wyemitowana w pasmach telewizji ogólnopolskiej. Wyniki przeprowadzonej zbiórki oraz sprawozdanie z finału zostały przedstawione w prasie.

W związku z tym, że finał akcji miał miejsce w Krakowie, Towarzystwo „Nasz Dom”, zadeklarował przekazanie na rzecz krakowskich placówek rodzinnych 20% wszystkich wpływów z akcji oraz wszystkich pieniędzy zebranych w krakowskich szkołach.

Według dotychczasowych szacunków, na rzecz akcji przekazano 1 150 000 zł. Według przekazanych od przedstawicieli Towarzystwa „Nasz Dom” informacji, trwa jeszcze zliczanie przekazanych pieniędzy.

W akcji wzięło udział 95 krakowskich szkół, które przekazały 25 774,49 zł

Szkoły, które osiągnęły najlepsze wyniki w krakowskim rankingu „Góry Grosza” to:

- Szkoła Podstawowa Nr 147, w której uczy się 39 uczniów zebrała na rzecz akcji 160,31 zł, – na jednego ucznia przypadło zebranych 4,11 zł

- Szkoła Podstawowa Nr 30 zebrała 998 zł. Uczy się w niej 292 uczniów, i każdy z nich przekazał na rzecz akcji 3,42 zł
 - Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 38 zebrał 1 851 zł – była to jednocześnie największa kwota, zebrana w krakowskich szkołach. Na jednego ucznia przypadło 2,82 zł.
- Cel i założenia akcji oraz jej finał były przedmiotem 13 artykułów prasowych.

2.9.3. Program „W stronę rodziny” .

Przygotowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie na konkurs ogłoszony przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Zyskał on akceptację i został zrealizowany w okresie od września do grudnia 2002 roku przy pomocy pozyskanych na ten cel środków finansowych w wysokości 31 740 zł.

Celem strategicznym programu jest przygotowanie, wprowadzenie i weryfikacja proponowanej metody wsparcia rodziny naturalnej, której dzieci są kierowane do pogotowia rodzinnego bądź już znajdują się w pogotowiu rodzinnym, oraz przekazanie zweryfikowanej metody pracy z rodziną naturalną do powiatowych centrów pomocy rodzinie w województwie małopolskim. Cele operacyjne programu to podjęcie wraz z rodziną naturalną, przy udziale instytucji statutowo zobowiązanych do pracy z rodziną, działań prowadzących do zmiany jej sytuacji na taką, która umożliwi dziecku wystarczające warunki dla psychicznego, społecznego i fizycznego rozwoju (*szczegółowe informacje zob. w rozdziale 2.1.8.*)

2.9.4. GWAB – Grupa Wsparcia dla osób wychodzących z bezdomności.

W celu udzielenia wsparcia osobom bezdomnym, mającego na celu wyjście z bezdomności, kontynuowano w 2002 r. program korekcyjno – terapeutyczny pod nazwą „GWAB” – Grupa Wsparcia Osób Wychodzących z Bezdomności. (*szczegółowe informacje zob. w rozdziale 2.5.4.*)

2.9.5. "Program pracy socjalnej z osoba bezrobotną".

Wdrożenie programu pozwoliło na ujednoczenie system pracy z bezrobotnym i jego rodziną w ramach poszczególnych filii. Program zainicjowany, opracowany i wprowadzony pilotażowo przez pracowników Filii nr 6, po utworzeniu Giełdy Pracy został zmodyfikowany w celu całościowego podejścia do pomocy na rzecz bezrobotnych i ich rodzin. W ramach programu stosowane są specyficzne formy pracy, dostosowane do potrzeb i możliwości tej grupy klientów. (*Szczegółowe informacje zob. w rozdziale 2.2.2.2.*)

2.9.6. „Wyprawka szkolna”.

Uchwałą Nr 65/2002 Rady Ministrów z dnia 9 kwietnia 2002r. ustanowiono Rządowy program wyrównywania warunków startu szkolnego uczniów „Wyprawka szkolna”. Program ten był realizowany w Krakowie przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Wydział Edukacji i Kultury. Na podstawie Uchwały Nr 1245/2002 Zarządu Miasta Krakowa z dnia 26 sierpnia 2002r. pomiędzy Wojewodą Małopolskim oraz Małopolskim Kuratorem a Miastem Kraków zawarte zostało porozumienie dotyczące dofinansowania kosztów realizacji programu. Celem objęcia pomocą jak najszerszej liczby wymagających wsparcia dzieci, akcja była szeroko propagowana w mediach – na podstawie materiałów przekazanych z MOPS ukazało się w prasie 18 komunikatów i artykułów informujących o możliwości i zasadach przyznawania tej formy

pomocy. MOPS rozeznawał sytuację materialną rodziny i na bieżąco weryfikował wszystkie zgłoszenia o pomoc.

Odbiorcami przewidzianej w programie pomocy byli uczniowie pierwszych klas szkół podstawowych. Pomoc przyznawana była rodzinom, w których dochód nie przekraczał kryterium określonego w ustawie o pomocy społecznej. W uzasadnionych przypadkach pomoc przyznawano, gdy dochód w rodzinie przekroczył do 10% powyższe kryterium dochodowe. W ramach przyznawanej pomocy przekazywano 100 zł na zakup podręczników (ta część pomocy przyznawana była przez szkolne komisje do spraw pomocy materialnej) – środki na sfinansowanie tej części pomocy przekazywał Wydział Edukacji i Kultury UMK oraz 90 zł z przeznaczeniem na zakup plecaka na książki, stroju gimnastycznego i przyborów szkolnych (środki na tą część pomocy były przekazywane z MOPS do Zespołu Ekonomiki Oświaty). Szkoły z otrzymanych środków zakupywały wyprawkę i wydawały uczniom w formie rzeczowej.

Efektem realizowanej przez MOPS części programu było udzielenie świadczenia w formie rzeczowej dla 530 dzieci na kwotę 47 700 zł.

2.9.7. „Rządowy program wspierania gmin w dożywianiu uczniów”.

W 2002 roku MOPS realizował przyjętą uchwałą nr 193/2001 Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2001r „Rządowy program wspierania gmin w dożywianiu uczniów”. Na podstawie Uchwały Nr 1376/2002 Zarządu Miasta Krakowa z dnia 12 września 2002 r. pomiędzy Miastem Kraków a Wojewodą Małopolskim zawarte zostało porozumienie na udzielenie dofinansowania kosztów pomocy w formie jednego gorącego posiłku dla uczniów. Pomoc przyznawano uczniom szkół podstawowych i gimnazjalnych oraz w uzasadnionych sytuacjach uczniom szkół średnich, pochodzącym z rodzin, których dochód nie przekraczał 200% wskazanego w ustawie o pomocy społecznej kryterium dochodowego. Pomoc w formie ciepłego posiłku skierowana była o uczniów pochodzących z rodzin, które nie są w stanie zapewnić dzieciom gorącego posiłku. Średni koszt posiłku określono na 3,20 zł.

Koszt realizacji programu wyniósł 1 234 107 zł (570 097 zł przekazane zostało od Wojewody, 664 010 zł z Miasta). Efektem realizacji programu było przyznanie 379 963 świadczeń (posiłków).

Informacje o możliwości zasadach przyznawania tej formy pomocy zawarte zostały w 7 artykułach prasowych.

2.9.8. Program „Grupa wsparcia dla rodzin z problemem alkoholowym”.

W październiku 2002 r. Stowarzyszenie „Dobrej Nadziei” zaproponowało Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej współpracę podczas realizowanego przez Stowarzyszenie programu pilotażowego „Grupa wsparcia dla rodzin z problemem alkoholowym”. W wyniku nawiązanej współpracy w dn. 23-24.10.2002 r. odbyły się spotkania, podczas których przeszkolono 8 pracowników socjalnych w kierunku pracy z rodzinami współuzależnionymi. W trakcie szkolenia pracownicy zapoznawali się z problematyką związaną z uzależnieniem i współuzależnieniem, formami pomocy dla rodzin dotkniętych problemem alkoholowym, przekazano adresy poradni i punktów konsultacyjnych prowadzonych przez Stowarzyszenie, ustalano grupy terapeutyczne oraz omawiano formy współpracy ze Stowarzyszeniem. Pracownicy socjalni, którzy ukończyli szkolenie mogli prowadzić grupy terapeutyczne dla osób i rodzin dotkniętych chorobą alkoholową.

Pracownicy filii zaproponowali wszystkim rodzinom dotkniętym problemem alkoholowym możliwość uczestniczenia w terapii. W efekcie terapię podjęło 50 osób uzależnionych i współuzależnionych, z których leczenie kontynuuje 20 osób. Grupy terapeutyczne liczyły od 6-8 osób. Zajęcia odbywały się dwa razy w tygodniu.

2.9.9. Pilotażowy program pracy zespołowej z osobami uzależnionymi i ich rodzinami, realizowany wspólnie z Krakowskim Centrum Terapii Uzależnień.

W związku z propozycją Krakowskiego Centrum Terapii Uzależnień, pracownicy socjalni Filii nr 10 MOPS i terapeuci z KCTU od kwietnia do czerwca 2002 roku realizowali pilotażowy program pracy z osobami uzależnionymi od alkoholu i ich rodzinami. Programem objęto 5 rodzin, łącznie 13 osób. Wcześniejsze motywowanie tych rodzin do terapii było nieskuteczne. W ramach podejmowanych działań pracownicy MOPS i KCTU prowadzili zespołową pracę z poszczególnymi rodzinami, wspólnie opracowywali program działań. Głównym zadaniem pracowników MOPS było motywowanie do podjęcia terapii oraz pomoc w postaci pracy socjalnej i specjalistycznego poradnictwa. Terapeuci z KCTU podjęli leczenie osób uzależnionych, jak i współuzależnionych. Rodziny wyraziły zgodę na podjęcie terapii i kontynuują leczenie w Krakowskim Centrum Terapii Uzależnień.

2.9.10. Program pracy z rodzinami dysfunkcyjnymi.

W celu poszerzenia działań w zakresie wspierania rodzin w ich funkcjach wychowawczych w okresie od listopada 2002 roku podjęty został program pracy z rodzinami dysfunkcyjnymi z terenu Nowej Huty.

Realizatorem był Ośrodek Adopcyjno - Opiekuńczy „Pro Familia” we współpracy z trzema nowohuckimi filiami MOPS. Tą formą pomocy zostało objętych 5 rodzin wytypowanych przez Filie Nr 4, 8, 9 Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Zgodnie z założeniem programu intensywna opieka specjalistyczna nad każdą z rodzin jest prowadzona jest przez 3 miesiące

Zakres działań składających się na proponowaną opiekę specjalistyczną obejmował w szczególności:

- zdiagnozowanie systemu rodzinnego z wykorzystaniem genogramu,
- wsparcie psychologiczno-pedagogiczne rodziny przy użyciu m.in. metody videotreningu komunikacji i innych działań psychoedukacyjnych,
- pomoc prawno -organizacyjno-socjalną w oparciu o szeroką współpracę z służbami pomocy społecznej, sądownictwa, oświaty i służby zdrowia,
- w sytuacjach kryzysowych rodziny - organizowanie konferencji grup rodzinnych - nowej metody pracy z rodzinami, której wdrażanie w Krakowie rozpoczyna OAO „Pro Familia” przy współpracy ze Stowarzyszeniem „Pro Familia”,
- opracowanie, wspólnie z rodziną, planu pomocy rodzinie ,
- pomoc terapeutyczną świadczoną przez psychologa i pedagoga Ośrodka „Pro Familia”, osób przeszkolonych w stosowaniu terapii systemowej rodzin przy merytorycznym wsparciu superwizora.

Wdrażanie programu rozpoczęło się w listopadzie 2002 r. i będzie kontynuowane w styczniu 2003 r. W trakcie programu odbywały się spotkania z rodzinami objętymi pomocą zarówno w ich miejscu zamieszkania jak i na terenie Ośrodka. W ramach programu odbyły się również spotkania z pracownikami socjalnymi poszczególnych Filii zaangażowanymi w sprawy rodziny oraz pracownikami instytucji wspierających powyższe działania - psychologami Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, terapeutami Świetlicy Pomocowej Ośrodka Wspierania Rodzin, lekarzami NZOZ Psychoneurologii Wieku Rozwojowego i Psychiatrii, pracownikami Ośrodka Terapii Odwykowej.

2.9.11. Lokalny program pomocy społecznej w postaci dofinansowania do opłat mieszkaniowych.

Na podstawie uchwały Nr LVII/454/2001 Rady Miasta Krakowa z dnia 12 lipca 2000 r. , realizowany jest przez MOPS lokalny program pomocy społecznej w postaci dofinansowania do

opłat mieszkaniowych. Mieszkańcy Krakowa mogą korzystać z dodatkowej formy dofinansowania wydatków mieszkaniowych, tj. zasiłku mieszkaniowego.

Program jest skierowany do osób, które nie mogą pobierać dodatku mieszkaniowego z powodu przekroczenia przede wszystkim kryterium powierzchniowego, przy czym nie są w stanie utrzymać dużego mieszkania ani zamienić je na mniejsze. Jednocześnie ich dochody nie przekraczają 200% kryterium dochodowego z ustawy o pomocy społecznej.

W 2002 roku przyznano 10 135 świadczeń w łącznej wysokości 2 236 894,69 zł, średnia wartość świadczenia wynosiła 220,71 zł. Z pomocy skorzystało 1 298 rodzin.

2.9.12. Program „Schizofrenia - Otwórzcie Drzwi”

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej brał czynny udział w realizacji Programu „Schizofrenia – Otwórzcie Drzwi”. Program Światowego Towarzystwa Psychiatrycznego oraz Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego ma na celu walkę z piętnem i dyskryminacją osób cierpiących na schizofrenię poprzez: dostarczanie ludziom wiedzy na temat schizofrenii, jej leczenia i rehabilitacji, tworzenie dla osób po kryzysie psychicznym warunków do godnego życia i funkcjonowania w środowisku. W ramach programu realizowane trzy zasadnicze kierunki działania: współpraca z mediami, edukacja, działania praktyczne.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej włączył się w realizację programu poprzez uczestnictwo w konferencjach i spotkaniach organizowanych przez koordynatorów programu, przeprowadzanie kiermaszy prac wykonywanych przez uczestników środowiskowych domów samopomocy i warsztatów terapii zajęciowej oraz urządzenie dni otwartych drzwi w domach pomocy społecznej.

W ramach realizowanych działań Ośrodek czynnie uczestniczył w obchodach Pierwszego Ogólnopolskiego Dnia Solidarności z Osobami Chorymi na Schizofrenię – dn. 15 września 2002 roku. W dniu tym odbyły się wystawy, przedstawienia teatralne, koncerty, kiermasze, pokaz filmu „Piękny umysł”.

Działania powyższe kształtują świadomość społeczną, a co za tym idzie zapobiegają wykluczeniu społecznemu i prowadzą do wyrównywania szans życiowych osób chorych na schizofrenię.

2.10. Współpraca międzynarodowa

2.10.1 Współpraca z Urzędem Miasta Frankfurt.

a) Wizyta we Frankfurcie.

W związku z kontynuacją zainicjowanej w maju 2000 roku przez Urząd Miasta Frankfurt nad Menem współpracy z Miastem Kraków, w dniach 15 - 19 kwietnia 2002 roku we Frankfurcie przebywała delegacja przedstawicieli Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Wydziału Spraw Społecznych, Wydziału Edukacji i Kultury Urzędu Miasta Krakowa, placówek Systemu Pomocy Społecznej Miasta Krakowa (Domu Dziecka nr 1, Zespołu Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych nr 1, Miejskich Dziennych Domów Pomocy Społecznej oraz organizacji pozarządowych: Krakowskiego Forum Organizacji Socjalnych KRAFOS, Towarzystwa Przyjaciół Dzieci, Dziennego Ośrodka Socjoterapii „U Siemachy”).

W trakcie wizyty ustalono termin i program wizyty we Frankfurcie grupy 10 osób starszych, uczestniczących w zajęciach Dziennych Domach Pomocy Społecznej - w maju 2003 roku. Bezpośrednim organizatorem ze strony niemieckiej będzie Urząd Honorowy Pracy Socjalnej.

Omawiano zasady planowanych staży 3 pracowników MOPS z Krakowa.. W proponowanym programie staży zwrócono szczególną uwagę na możliwość wykorzystania

zdobytej wiedzy w dalszej współpracy, szczególnie w zakresie opracowywania i wdrażania projektów socjalnych, opartych na doświadczeniach systemu pomocy społecznej we Frankfurcie.

Ustalono, że przygotowania do następnych wizyt będą ukierunkowane na szczegółowe zagadnienia związane z pomocą określonym grupom klientów, ustalenie tematu przewodniego i na tej podstawie przygotowanie odpowiedniej grupy ekspertów naszych miast, którzy przedstawiliby wzajemnie informację o charakterze działań realizowanych w tym obszarze i o strukturach podmiotów realizujących te działania. Zdobyta wiedza stanowiłaby podstawę do dyskusji na temat wzajemnych podobieństw, odrębności, możliwości wprowadzenia zmiany i jej charakteru. Dalszy cel stanowiłoby wdrażanie „lepszych” rozwiązań, procedur.

Przedstawiono wstępne propozycje przygotowania wspólnych projektów: pomocy ambulatoryjnej dla dzieci i rodzin, monitoringu jakości usług w rodzinach zastępczych.

W trakcie wizyty zapoznano się z funkcjonowaniem Urzędu ds. Młodzieży i Pomocy Socjalnej oraz placówek wsparcia dziennego dla dzieci, młodzieży i osób niepełnosprawnych.

b) Staż w Urzędzie ds. Dzieci i Młodzieży we Frankfurcie nad Menem

Staż trzech pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej odbył się w terminie od 3 czerwca do 28 czerwca 2002 r. Miał na celu szczegółowe poznanie systemu opieki zastępczej nad dziećmi we Frankfurcie: rodzin zastępczych, dziennej rodzinnej opieki zastępczej (opiekunek dziennych oraz pogotowi rodzinnych). Podczas praktyki poza wymianą doświadczeń, poznaniem metod pracy, ustalono zbieżne płaszczyzny badawcze i porównawcze, pozwalające na wspólne opracowywanie standardów jakości pracy pogotowi rodzinnych w obu krajach w najbliższej perspektywie. Zgromadzone materiały dotyczące form opieki zastępczej we Frankfurcie są wykorzystywane do udoskonalania pracy w zakresie pogotowi rodzinnych, a przetłumaczone materiały dotyczące dziennej rodzinnej opieki zastępczej zostaną wykorzystane do planowanego projektu wprowadzenia dziennej rodzinnej opieki zastępczej w Krakowie.

2.10.2. Współpracy z Zakładami Bethel w Bielefield.

a) Wizyta w Krakowie.

Od 10 do 16 marca 2002 roku w Krakowie przebywała grupa 9 terapeutów pracujących w Bethel z osobami chorymi psychicznie. Celem wizyty było przygotowanie programu wymiany pacjentów oraz hospitalacje w placówkach pomocy środowiskowej, działających na terenie naszego miasta i województwa. Goście uczestniczyli w spotkaniu z przedstawicielami Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, zapoznali się również z funkcjonowaniem Domu Pomocy Społecznej przy ul. Łanowej 41, w którym przebywają osoby przewlekle chore psychicznie, Środowiskowego Domu Samopomocy „Vita” na os. Młodości 8 (tam też mieszkali), warsztatów terapii zajęciowej i środowiskowego domu samopomocy w Konarach i Nowym Targu. Uczestniczyli w plenerze malarskim organizowanym przez Fundację Sztuki Osób Niepełnosprawnych, oddział rehabilitacyjny, szpitalny i mieszkanie chronione funkcjonujące w ramach Szpitala Psychiatrycznego w Kobierzynie.

b) Wizyta w Bielefield.

Dalszym etapem współpracy była realizacja planowanej wymiany pacjentów. Wyjazd 6 pacjentów wraz z dwoma opiekunami do Bielefeld odbył się w terminie od 30 września do 7 października 2002 roku. Uczestnicy zapoznali się z placówkami świadczącymi pomoc osobom chorym psychicznie w Bielefield. Mieli możliwość nawiązania osobistych kontaktów zarówno z pacjentami, jak i z pracownikami zakładów Bethel.

2.10.3. Współpraca z Lipskiem.

a) „Polsko-niemieckie seminarium nt. pracy z osobami wymagającymi opieki, starszymi i niepełnosprawnymi”

W dniu 16 lipca 2002 roku Urząd Miasta Krakowa podpisał Deklarację o Współpracy z Bildungswerk Sachsen der Deutschen Gesellschaft e.V. w Lipsku przy organizacji spotkania pn. „Polsko – niemieckie seminarium na temat pracy z osobami niepełnosprawnymi wymagającymi opieki”.

Seminarium to odbyło się pod patronatem Wiceprezydenta Miasta Krakowa Bogumiła Nowickiego w dniach 1 – 5 października 2002 roku w Krakowie. W seminarium uczestniczyli przedstawiciele samorządów gminnych, władz wojewódzkich oraz organizacji pozarządowych zajmujących się pomocą osobom starszym oraz osobom niepełnosprawnym zarówno ze strony niemieckiej jak i polskiej. Dwudziesto osobowa grupa z Niemiec zapoznała się również z pracą placówek świadczących pomoc dla osób starszych, somatycznie chorych, psychicznie chorych i niepełnosprawnych intelektualnie, zarówno stacjonarną (Dom Pomocy Społecznej w Krakowie im. L.A. Helclów, Dom Pomocy Społecznej w Krakowie ul. Radziwiłłowska 9, Dom Pomocy Społecznej w Biskupicach) jak i półstacjonarną (Miejskie Dienne Domy Pomocy Społecznej w Krakowie, Środowiskowy Dom Samopomocy przy ul. Komandosów 18 prowadzony przez CARITAS Archidiecezji Krakowskiej, Środowiskowy Dom Samopomocy przy ul. Józefa 1 prowadzony przez Krakowską Fundację HAMLET). Wzięła również udział w Krakowskich Spotkaniach Artystycznych Gaudium, podczas których odbyły się prezentacje zespołów artystycznych z domów pomocy społecznej.

Goście reprezentowali między innymi Saksońskie Ministerstwo Spraw Socjalnych, Prezydium Rządu Lipsk, Urząd Spraw Socjalnych, Urząd ds. Rodziny i Spraw Socjalnych, Niemiecki Czerwony Krzyż, Krajowy Związek Dobroczynny w Saksonii, Centrum Seniorów AWO, Domy Opieki nad Osobami Starszymi Caritas, Miejskie Domy Opieki nad Osobami Starszymi.

b) Wizyta w Lipsku.

W dniach 13 - 18 października 2002 roku na zaproszenie wystosowane przez Członka Zarządu Miasta Lipsk ds. Młodzieży, Spraw Społecznych, Opieki Zdrowotnej i Szkolnictwa Pana Burkharda Jung oraz Radnego Miasta Lipsk Pana Friedricha Magirius, w Lipsku przebywała 4-sobowa delegacja, składająca się z przedstawicieli Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Wydziału Rozwoju Urzędu Miasta Krakowa oraz przedstawiciela Dziennego Ośrodka Socjoterapii „U Siemachy”.

Celem wizyty było kontynuowanie współpracy w dziedzinie pomocy społecznej, w szczególności w zakresie pomocy na rzecz dzieci i młodzieży oraz rodzin. W 2001 roku przedstawiciele Lipska gościli w naszym mieście i mieli możliwość zapoznania się z podmiotami działającymi w obszarze pomocy społecznej.

2.10.4. Inne wyjazdy zagraniczne.

a) Polsko – niemieckie sympozjum „Życie i praca – życie bez pracy”.

W trakcie sympozjum, które odbyło się w Rendsburgu w dniach 21 – 23 listopada 2002 roku poruszano problematykę zatrudnienia, trudności związanych z podejmowaniem pracy przez osoby chore psychicznie. Przedstawiono rozwiązania wprowadzone w Polsce i w Niemczech zakresie integracji zawodowej osób psychicznie chorych, podkreślając problemy z utrzymaniem się tych osób na otwartym rynku pracy. W spotkaniu uczestniczyło dwóch przedstawicieli Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, a także przedstawiciele systemu pomocy społecznej naszego miasta.

b) „Europejskie Dni Seniorów 2002” w Weimarze.

Spotkanie odbyło się w dniach 1 – 5 lipca 2002 r. zorganizowane było przez Związek na Rzecz Ochrony Seniorów i Osób w Wieku Przedemerytalnym w Turynii. Celem spotkania było nawiązanie kontaktów przez seniorów, których łączy z Weimarem więź partnerstwa, a także poprawa postrzegania seniorów i ich oczekiwań wobec życia. W wyjeździe uczestniczyło dziesięcioro seniorów korzystających z Miejskich Dziennych Domów Pomocy Społecznej, mieszkańców Domów Pomocy Społecznej oraz członków Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział Małopolski.

We wszystkich przypadkach MOPS ponosił jedynie koszty diet dla wyjeżdżających pracowników, a ponadto w kilku przypadkach koszt dojazdu. Pozostałe koszty pokrywane były przez gospodarzy lub organizacje współpracujące.

2.10.5 Wizyty delegacji zagranicznych.

Wizyta delegacji z Lwowa.

W dniach 7-8 lutego 2002 roku w Krakowie gościła 8 - osobowa delegacja z Lwowa, w skład której wchodził: Dyrektor organizacji European Children Trust, Dyrektor organizacji Hope and Home, przedstawiciele Urzędu Spraw Socjalnych i Ochrony Zdrowia w Okręgu Lwowskim oraz domów dziecka. Głównymi obszarami zainteresowań była pomoc na rzecz matek nieletnich, samotnie wychowujących dzieci, finansowanie personelu pracującego w placówkach.

Goście zwiedzali Domu Dziecka nr 11 - Al. Pod Kopcem 10a, , Ośrodek Interwencji Kryzysowej, rodzinne pogotowie opiekuńcze, Dom Dziecka nr 1, Dom Matki i Dziecka im. bł. Bernardyny Jabłońskiej, uczestniczyli w spotkaniu z Dyrektorem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

2.11. Konferencje i spotkania.

2.11.1. Konferencje z okazji Międzynarodowego Dnia Seniora.

a) „Seniorzy XXI Wieku” - konferencja szkoleniowa zorganizowana przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Małopolskie Centrum Zdrowia Publicznego w Krakowie w dniu 7 października 2002 roku. W konferencji uczestniczyli pracownicy socjalni domów pomocy społecznej dla osób starych i osób przewlekle somatycznie chorych, powiatowych centrów pomocy rodzinie i miejskich ośrodków pomocy społecznej działających na terenie Województwa Małopolskiego. Na konferencji omówiono problemy dotyczące:

- polityki społecznej wobec osób starszych w Województwie Małopolskim,
- aspektów promocji zdrowia w podeszłym wieku,
- aktywizacji osób starszych w środowisku jak i w domach pomocy społecznej,
- praw człowieka starego (międzynarodowe i polskie akty prawne),
- komunikowania się z ludźmi starszymi,
- rehabilitacji społecznej i terapii osób chorych na chorobę Alzheimera.

Konferencję uświetnił występ zespołu muzycznego HELCLUSIE, składającego się z mieszkańców Domu Pomocy Społecznej im.L.A.Helclów w Krakowie, jak również wystawa prac ręcznych uczestników zajęć organizowanych przez Miejskie Dienne Domy Pomocy Społecznej w Krakowie.

- b) „Sytuacja Osób Starszych w Polsce w przeddzień wejścia do Unii Europejskiej” – konferencja zorganizowana przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej we współpracy z Katedrą Chorób Wewnętrznych i Gerontologii Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Krakowie. Odbyła się w dniu 29 listopada 2002 roku. W ramach konferencji poruszane były następujące tematy:
- Stan demograficzny seniorów w Polsce na tle krajów Unii Europejskiej,
 - Wpływ starzenia się ludności na wydatki socjalne,
 - Polityka społeczna wobec ludzi starych w Polsce a w Unii Europejskiej,
 - Globalizacja starzenia się populacji wyzwaniem dla polityki społecznej
 - ONZ o starzeniu się społeczeństw i problemach ludzi starych,
 - Problemy opieki zdrowotnej – rola lekarza rodzinnego i geriatry, kompleksowa opieka geriatryczna,
 - Stan zdrowia ludzi starych w Polsce na tle krajów Unii Europejskiej.

2.11.2. Konferencje i spotkania na temat pomocy na rzecz rodzin i dzieci.

- a) „Przekształcenia systemu pomocy dziecku i rodzinie w Krakowie”

W dniu 30 września 2002 r. Sali Obrad Urzędu Miasta Krakowa odbyła się konferencja na temat przekształceń systemu pomocy dziecku i rodzinie w Krakowie z udziałem Rzecznika Praw Obywatelskich Profesora Andrzeja Zolla. Spotkaniu patronował Wiceprezydent Miasta Krakowa Bogumił Nowicki. Podczas konferencji miała miejsce prezentacja programów wprowadzanych w ramach przekształceń systemu pomocy dziecku i rodzinie, realizowanych przez Miasto Kraków w ramach Systemu Pomocy Społecznej. Zwrócono uwagę na konieczność podejmowania działań na rzecz dzieci pozbawionych opieki i wychowania, redukowaniem, w miarę możliwości, instytucjonalnych form opieki nad dzieckiem, ale także podkreślono konieczność dostosowania form i metod pracy placówek i ośrodków adopcyjno - opiekuńczych do aktualnych potrzeb i przyjętych standardów. Programy przedstawili bezpośrednio ich realizatorzy, dzięki czemu obraz podejmowanych działań był kompletny i pozwolił na dokładne przedstawienie kierunków przekształceń, prezentację dotychczasowych doświadczeń i efektów podjętych działań.

- b) Spotkanie dotyczące problematyki funkcjonowania pogotowia rodzinnych.

25 listopada 2002 r. w Domu Dziecka Nr 3 odbyło się spotkanie z przedstawicielami 34 instytucji uczestniczących w rozwiązywaniu spraw dzieci przebywających w pogotowiach rodzinnych i ich rodzin. Licznie przybyli goście – 42 uczestników podjęło dyskusję o ważnych dla nich sprawach związanych z pomocą rodzinie i dziecku oraz roli pogotowia rodzinnego w systemie tejże pomocy.

- c) „Gdzie znaleźć pomoc” - spotkanie zorganizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie w dniu 21 listopada 2002 roku. Celem spotkania była wymiana informacji o istniejących instytucjach działających na rzecz ofiar przemocy, a także nawiązanie partnerskiej współpracy między podmiotami zaangażowanymi w niesienie pomocy potrzebującym. W spotkaniu uczestniczyli specjaliści z różnych dziedzin, pracujący na rzecz przeciwdziałania przemocy – przedstawiciele policji, Ośrodka Interwencji Kryzysowej, Schroniska dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, Zespołu Kuratorów Zawodowych, Krakowskiego Centrum Leczenia Uzależnień, Towarzystwa Interwencji Kryzysowej, Stowarzyszenia Wspierania Inicjatyw Obywatelskich, placówek opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących na terenie Filii Nr 1 MOPS oraz Terenowego Komitetu Ochrony Praw Dziecka. Spotkanie ma również na celu zawiązanie lokalnej koalicji na rzecz objętych działaniami Ośrodka Pomocy Społecznej mieszkańców Dzielnicy II i III.

- d) VI Ogólnopolska Konferencja dot. Reformy Systemu Opieki nad Dziećmi w Krzyżowej - Ośrodku Fundacji „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego (12-15 maja 2002) – na konferencji organizowanej przez Towarzystwo Nasz Dom oraz Miasto Wrocław omawiane były wielopłaszczyznowe zagadnienia kierunku przekształceń systemu opieki zastępczej w formy rodzinne w różnych ośrodkach w Polsce. Na konferencji wygłoszono referaty na temat kierunku przekształceń systemu opieki zastępczej oraz sposobu funkcjonowania pogotowi rodzinnych w Krakowie.
W oparciu o wystąpienie na konferencji opublikowano artykuł w „Problemach Opiekuńczo-Wychowawczych“ (sierpień 2002)
- e) Wizyta w Polskim Towarzystwie Psychoprofilaktycznym w Bielsku Białej (12.03.2002 r.) w celu poznania systemu wsparcia pogotowi rodzinnych i rodzin zastępczych działającym na tamtejszym terenie. Uczestnictwo w charakterze obserwatorów w grupie wsparcia dla rodzin zastępczych oraz zapoznanie się z systemem wsparcia dla rodzin biologicznych, dzieci i rodzin zastępczych oraz pogotowi rodzinnych.

2.11.3. Spotkanie z okazji Dnia Pracownika Socjalnego.

W dniu 5 grudnia 2002 roku w Sali Obrad Urzędu Miasta Krakowa odbyło się spotkanie z okazji Dnia Pracownika Socjalnego, organizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele władz Miasta Krakowa i Województwa Małopolskiego oraz pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Wiceprezydent Miasta Krakowa Pani Stanisława Urbaniak zwróciła uwagę na rosnące znaczenie i rolę pracowników socjalnych w środowisku lokalnym. Uczestnicy wysłuchali wykładu nt. „Zagadnienia etyczne w pracy socjalnej”. Spotkanie zakończone zostało wręczeniem listów gratulacyjnych pracownikom odchodzącym na emeryturę

3. INNE DZIAŁANIA NIEZBĘDNE DLA FUNKCJONOWANIA OŚRODKA.

- 1) W ramach organizacji przepływu korespondencji, umożliwiającej realizację zadań MOPS (wezwania i zawiadomienia klientów , decyzje administracyjne i inne) wysłano łącznie 132 290 przesyłek pocztowych na kwotę: 216.330 zł.
- 2) W ramach podejmowania szeregu innych działań:
 - a) opracowano wewnętrzne akty normatywne:
 - 54 zarządzeń Dyrektora MOPS,
 - 44 poleceń służbowych Dyrektora MOPS,
 - b) prowadzono rejestr umów i porozumień, w tym:
 - 95 porozumień z organizacjami realizującymi zadania z zakresu pomocy społecznej,
 - 63 umów z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych,
 - 83 umów łącznie na dostawy, usługi i roboty budowlane,
 - 131 umów z osobami fizycznymi,
- 3) Zrealizowano 39 postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, w tym:
 - 14 w trybie przetargu nieograniczonego o łącznej wartości zamówienia 1.591.178,86 zł
 - 3 w trybie negocjacji z zachowaniem konkurencji o łącznej wartości zamówienia 53216,00 zł
 - 11 w trybie zapytania o cenę o łącznej wartości zamówienia 284.310,42 zł
 - 11 w trybie zamówienia z wolnej ręki o łącznej wartości zamówienia 986.714,04 zł. (w tym 5 zamówień dot. gorących posiłków dla mieszkańców Krakowa objętych pomocą społeczną za zgodą Prezesa Zamówień Publicznych)

4) w zakresie informatyki:

a) opracowano i wdrożono:

- program „Przelewy” do przesyłania przelewów drogą elektroniczną pomiędzy wszystkimi filiami MOPS a Działem Finansowo Księgowym (Delphi)
- program do liczenia zaangażowania wysokości środków ujętych w planie finansowym wydatków MOPS.

b) zlecono i nadzorowano opracowanie programu „Dodatki mieszkaniowe”,

c) zakupiono i zainstalowano następujące oprogramowanie:

- Lex Alfa na wszystkich filiach, w Dziale Pomocy Bezdomnym łącznie 11 stanowisk oraz w działach centralnych : 8 stanowisk program Lex oraz 1 stanowisko dla radców prawnych program Lex Delta,
- zmodernizowano system kadrowo-płacowy KALI,
- zakupiono upgrade programu Sekretariat do obsługi kancelaryjnej dla 6 stanowisk w działach centralnych oraz dla 11 stanowisk w filiach MOPS.

5) ze środków inwestycyjnych zrealizowano:

- zakupy: 13 zestawów komputerowych, 2 szt. drukarek sieciowych, 2 szt. kserokopiarek; 3 szt. switche;oprogramowanie; 9szt windows me, 4szt. office xp win32 localized olp a govt, 9 szt. office win32 polishupgadv olp a govt, 1szt. windows xp professional polish cd oem, 1 szt.office prof. xp win32 localized olp a govt, 1 szt. office xp developer, 1 szt. delphi w 6.0; 1szt. ms sql serwer, 10 szt. klient ms sql serwer, aktualizacja syst. kadrowo- płacowego Kali, na kwotę: 110 624,88 zł.
- Aktualnie na 4 pracowników przypada jeden zestaw komputerowy.
- roboty budowlane: ogrodzenie i oświetlenie działki, dostawa i montaż opraw oświetleniowych, dostawa i montaż dźwigu osobowego oraz zakup pierwszego wyposażenia do pralni i kuchni dla domu pomocy społecznej w Krakowie przy ul. Sołtysowskiej 13c, na kwotę 299.009,77 zł.

Łączne wydatki inwestycyjne wyniosły: 409.634,65 zł.

6) pod względem spraw administracyjnych:

a) administrowano 17 lokalami o łącznej powierzchni biurowej 4515 m²,

b) nadzorowano funkcjonowanie lokalu Miejskiej Noclegowni dla Bezdomnych Mężczyzn o pow. 1.775 m².,

c) sprawowano zarząd trwały nad 4 nieruchomościami przekazanymi na cele realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej, które wykorzystywane były:

- budowa Domu Pomocy Społecznej, prowadzenia Schroniska dla Bezdomnych Kobiet
- budowa Zakładu Aktywności Zawodowej dla osób po przebytej chorobie psychicznej,
- prowadzenie Schroniska dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, ,
- prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych: grupy usamodzielnienia i placówki rodzinnej.

Wydatki :

- z tytułu opłat czynszowych 486.463 zł, (w tym zapłacono: 250.183,00 zł. Zarządowi Budynków Komunalnych w Krakowie, 236.280,00 zł. pozostałym wynajmującym,)
- za zużycie energii 302.192,96 zł,
- za rozmowy telefoniczne 329.728 zł,
- za wywóz śmieci oraz ścieków 26.433 zł,
- za dozór mienia i sprzątanie pomieszczeń 226.041 zł.

Ogółem: 1.041.129,96 zł

7) pod względem gospodarczym:

- a) przeprowadzono bieżące naprawy, konserwacje urządzeń i wyposażenia w pomieszczeniach biurowych MOPS, - 69 939,93 zł
- b) przeprowadzono remonty obiektów wg załączone tabeli:

Tabela: remonty obiektów.

lp	Lokalizacja	Rodzaj wykonywanych robót remontowych	Kwota
1.	Filia nr 10	roboty adaptacyjne inst. elektrycznej logicznej	9.095,45
2.	Filia nr 7	roboty inst. elektrycznej, inst. logicznej	11.078,84
3	Filia nr 7	inst. systemu alarmowego	2.103,32
4	Filia nr 1	wymiana krat okiennych na otwieralne	3787,80
5	Filia nr 4	wymiana kraty okiennej na otwieralną	1331,06
6	Placówki Opiekuńczo- Wychowawcze al. Modrzewiowa 25	1. wykonanie dokumentacji technicznej adaptacji budynku przy al. Modrzewiowej 25 w Krakowie	10 000,00
		2. wykonanie adaptacji budynku przy al. Modrzewiowej 25 w Krakowie (rozdział 85301)	157.076,51
7	Działy Centralne Filia nr 3	wymiana stolarki okiennej w budynku przy ul. Józefińskiej 14	80317,36
RAZEM			274.790,34

c) umowy zlecenia – nadzory inspektorskie – 9.755,30 zł.

Wydatki ogółem wyniosły 354 482,57 zł, w tym 157.076,51 z rozdziału 85301.

8) pod względem zaopatrzenia zakupiono:

- materiały biurowe i akcesoria,
- materiały chemii gospodarczej,
- sprzęt biurowy.

Wydatki ogółem wyniosły 287.971,86 zł

9) pod względem usług:

- wykonano druki wewnętrzne
- doręczono świadczenia dla klientów
- konwój gotówki do kas

Wydatki ogółem wyniosły 440.784 zł.

10) w zakresie bhp i ppoż:

- 49 pracowników odbyło szkolenie wstępne (instruktaż bhp),
- 57 pracowników odbyło szkolenie okresowe,
- przeprowadzono instruktaż bhp dla 50 osób rozpoczynających praktyczną naukę zawodu
- skierowano 169 pracowników na obowiązkowe profilaktyczne badania lekarskie,
- przeprowadzono 20 kontroli wewnętrznych w zakresie ustalenia i przestrzegania stanu bhp w komórkach organizacyjnych mops,
- przygotowano i wprowadzono do użytku wewnętrznego instrukcję bezpieczeństwa pożarowego mops,
- zrefundowano dla 11 pracowników koszty poniesione przy zakupie okularów korekcyjnych (ar),
- przeprowadzono 4 postępowania w związku z wypadkami w pracy,
- przeprowadzono 3 postępowania w związku z wypadkami w drodze do i z pracy.

11). w zakresie obrony cywilnej

- Opracowano kalendarzowy plan działania w dziedzinie obrony cywilnej i powszechnej samoobrony ludności na 2002 rok.

- Zaktualizowano skład nieetatowego zespołu ewakuacyjnego dla zabezpieczenia się od mogących wystąpić zagrożeń /pożaru, awarii sieci komunalnych i uwolnienia toksycznych środków przemysłowych/.
- Przeprowadzono szkolenie z powszechnej samoobrony ludności w dwóch częściach /po jednej w każdym półroczu / o łącznym wymiarze 8 godzin rocznie (zajęcia prowadzono w grupach razem z innymi szkoleniami specjalistycznymi).
- Zaktualizowano i przeszkolono obsadę posterunku alarmowania w oparciu o sekretariat etatowy, wyposażony w środki łączności i odbiornik radiowy.

Łączne rzeczowe wydatki bieżące na utrzymanie Ośrodka zamknęły się kwotą 2.829.546 zł.

12) Radcy Prawni:

- występowali w 56 sprawach sądowych, z czego w 52 dotyczących roszczeń majątkowych i w 4 ze stosunku pracy,
- wydali 55 opinii prawnych,
- wydali 522 opinie w sprawach umów, zarządzeń, regulaminów, decyzji.

4. DOSKONALENIE ZAWODOWE

W zakresie poszczególnych grup tematycznych pracownicy uczestniczyli w następujących szkoleniach i konferencjach:

1. pomoc rodzinie:

- a) Systemowa terapia rodzin – 2 osoby
- b) Podstawy pracy z rodziną – podejście systemowe – 2 osoby
- c) Reforma systemu pomocy dziecku i rodzinie „Miłości wystarczy dla wszystkich” –3 osoby
- d) Problem bezradności społecznej w sektorze pomocy społecznej – 2 osoby
- e) Wsparcie społeczne na rzecz dzieci i młodzieży, poprzez niepubliczne placówki dziennego pobytu – 1 osoba
- f) Budowanie koalicji lokalnych przeciwdziałających przemocy w rodzinie – 2 osoby
- g) Budowanie i wdrażanie indywidualnych programów usamodzielnienia wychowanków - 13 osób
- h) Studium pomocy psychologicznej – 2 osoby

2. pomoc osobom starszym, niepełnosprawnym, psychicznie chorym

- a) Praca socjalna z seniorami – 3 osoby
- b) Praca socjalna z osobami chorymi psychicznie – 4 osoby

W 10 szkoleniach uczestniczyły 34 osoby.

Z uwagi na dalsze zmiany w zakresie przepisów prawnych oraz przejmowanie kolejnych zadań, i związaną z tym konieczność wdrażania nowych procedur postępowania, których właściwa znajomość jest niezbędna w działalności administracji publicznej, skierowano pracowników na następujące szkolenia:

1. ustawa o pomocy społecznej i przepisy wykonawcze – 4 osoby
2. spotkanie szkoleniowe z kadrami pomocy społecznej – 1 osoba
3. grant na realizację projektów z zakresu pomocy społecznej – 2 osoby
4. relacje na linii administracja samorządowa – Romowie – 2 osoby
5. ubezpieczenia społeczne i zdrowotne osób bezrobotnych oraz pobierających zasiłek z pomocy społecznej – 4 osoby
6. orzecznictwo i rehabilitacja w systemie ubezpieczenia społecznego – 1 osoba

W 6 szkoleniach uczestniczyło 14 osób.

Ponadto pracownicy MOPS uczestniczyli w następujących szkoleniach i konferencjach:

1. Readaptacja społeczna skazanych uzależnionych od alkoholu, a środowisko lokalne – 1 osoba
 2. Konferencja Polskiego Towarzystwa Pomocy Telefonicznej - 1 osoba
 3. podatek dochodowy od osób fizycznych – 2 osoby
 4. zasady rozliczania składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne – 2 osoby
 5. ustalanie kapitału początkowego– 1 osoba
 6. zasiłki z ubezpieczeń społecznych – 1 osoba
 7. zakładowa działalność socjalna – 1 osoba
 8. program „Płatnik” – 25 osób
 9. ustawa o finansach publicznych – 1 osoba
 10. kontrola finansowa i audyt wewnętrzny w jednostkach samorządu terytorialnego oraz zaangażowanie – 3 osoby
 11. praktyczne stosowanie ustawy o podatku od towarów i usług w jednostce budżetowej – 9 osób
 12. zmiany w kodeksie pracy – 3 osoby
 13. zasady rachunkowości i księgowania w jednostkach pomocy społecznej - 2 osoby
- W 13 szkoleniach i konferencjach uczestniczyły 52 osoby.

Łącznie w 2002 roku pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wzięli udział w 28 szkoleniach i konferencjach, w których uczestniczyły 104 osoby. Na finansowanie szkoleń MOPS przeznaczyl środki w wysokości 31 295 zł.

W 2002 roku kontynuowano również szkolenia w związku z przyznaniem przez Zarząd Miasta Krakowa uchwałą nr 863/2002 z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie zmian w budżecie Miasta Krakowa i w układzie wykonawczym budżetu Miasta Krakowa na rok 2002 środkami z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zrealizowano:

1. Trzy cykle 6 dniowych szkoleń grupowych z zakresu pracy z osobą i z rodziną z problemem uzależnienia od alkoholu, prowadzone przez pracowników Krakowskiego Centrum Terapii Uzależnień – w szkoleniach uczestniczyło 41 pracowników.
2. Dwa cykle superwizji dla osób pracujących z rodzinami, w których występuje problem uzależnienia, prowadzone przez certyfikowanego psychoterapeutę – superwizora, pracującego z rodzinami alkoholowymi. Celem superwizji było wskazanie na trudności jakie pracownicy socjalni napotykają w pracy z daną rodziną, weryfikacja dotychczasowych metod pracy. W superwizjach uczestniczyło 14 pracowników
3. Szkolenie pn. „Specyfika prowadzenia wywiadu środowiskowego w rodzinie z problemem alkoholowym”. Trzydniowe szkolenie przeprowadzone w dwóch grupach, liczących łącznie 41 osób.
4. Szkolenie pn. „Pozyskiwanie środków na realizację zadań zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych z programów Unii Europejskiej, projektów międzynarodowych”. W trzydniowym szkoleniu uczestniczyło 27 osób
5. Udział dwóch osób w konferencji „Lokalny system opieki nad dzieckiem i wspierania rodziny”.
6. Indywidualne szkolenia pracowników:
 - a) Udział dwóch pracowników w Studium Pomocy Psychologicznej, organizowanym przez Instytut Psychologii Zdrowia Polskiego Towarzystwa Psychologicznego, w ramach którego prowadzone są warsztaty problemów alkoholowych. Studium przygotowuje do pracy zarówno z indywidualnym klientem, jak i z grupą, w obszarze świadczenia pomocy psychologicznej.
 - b) Udział dwóch pracowników w Studium dla instruktorów terapii uzależnień, organizowanym przez Fundację Pomocy Osobom Uzależnionym „Uwolnienie”, w ramach którego

prowadzone są zajęcia i warsztaty dotyczące pracy z osobami uzależnionymi, uczestnicy zdobywają umiejętności budowania i wprowadzania indywidualnych programów terapii i programów profilaktycznych.

- c) Udział jednego pracownika socjalnego w Studium Profilaktyki Uzależnień, organizowanym przez Towarzystwo Psychoprofilaktyczne, stanowiącym cykl szkolenia zawodowego w zakresie pracy środowiskowej, pracy z rodziną, pracy z grupą, profilaktyki uzależnień oraz metod psychokorekcyjnych.

Łącznie w 6 szkoleniach i konferencjach uczestniczyło 130 osób.

Na finansowanie szkoleń ze środków Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeznaczono 45 000 zł.

Poza uczestnictwem w szkoleniach i konferencjach pracownicy podnoszą swoje kwalifikacje zawodowe poprzez naukę na studiach wyższych i udział w specjalizacjach zawodowych. 4 osoby uczestniczyły w podyplomowym studium z zakresu organizacji pomocy społecznej, 1 osoba w Studium Public Relations oraz 7 osób w Studium Doradcy Europejskiego.

Pracownicy MOPS systematycznie podnoszą poziom wykształcenia poprzez podejmowanie lub kontynuowanie studiów wyższych. Ze wsparcia pracodawcy w postaci urlopu szkolnego w związku z kontynuowaniem nauki na studiach wyższych skorzystały 24 osoby, jedna osoba korzystała z urlopu szkoleniowego w związku z kontynuowaniem nauki w Szkole Policealnej Pracowników Służb Społecznych.